

Tulevik on sinukätes Tee
oma hää! kuuldavaks

Euroopa tulevikukonverentsi mitmekeelne platvorm Digital Platform

Final Report mai 2022

© Kantar Avalik 2022

Pierre Dieumegardi koostatud dokument „[Europe-Democracy-Esperanto](#)“ jaoks

Selle "esialgse" dokumendi eesmärkon võimaldada rohkematelinimestel Euroopa Liidus saada teadlikuks Euroopa Liidu koostatud dokumentidest (mida rahastatakse nende maksudest).

Kui tõlkeid ei ole, jäetaksekodanikud arutelust välja.

See dokument oli olemas ainult inglise keeles (vt arhiivi [lehekülg](#)). Algsest failist löime Libre Office'i tarkvara poolt koostatud odt-faili masintõlkeks teistesse keeltesse. Tulemused on nüüd kättesaadavad kõigis [ametlikes keeltes](#). Kuid algse veebisaidi kadumise tõttu ei toimi selle teksti veebilingid.

On soovitatav, et ELi administratsioon võtaks üle oluliste dokumentide tõlkimise. Olulised dokumendid ei ole mitte ainult seadused ja määrused, vaid ka oluline teave, mida on vaja teadlike otsuste ühiseks tegemiseks.

Meie ühise tuleviku ühiseks arutamiseks ja usaldusväärsete tõlgete võimaldamiseks oleks rahvusvaheline esperanto keel oma lihtsuse, regulaarsuse ja täpsuse tõttu väga kasulik.

Võtke meiega ühendust:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:Kontakt@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

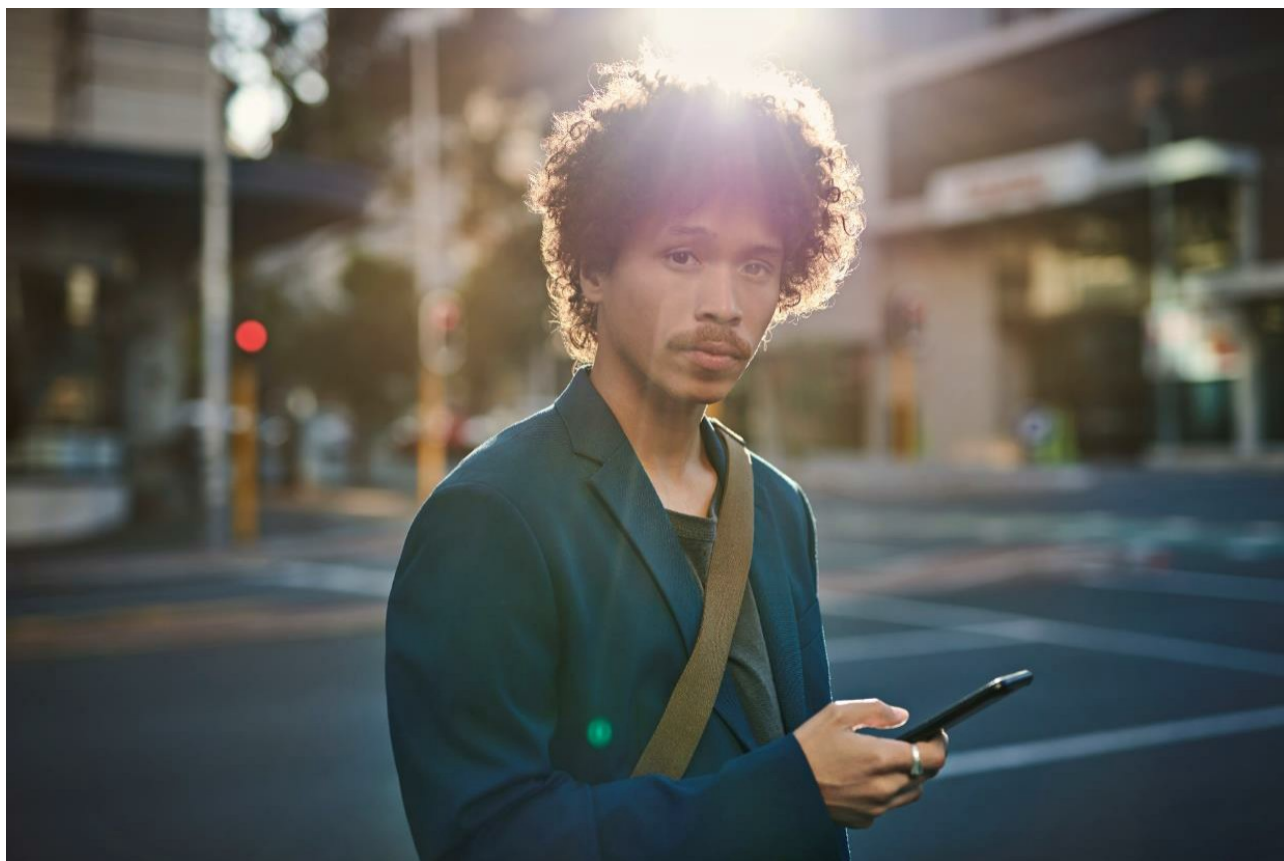
Vastutuse välistamine: käesoleva aruande eest vastutavad ainuiskuliselt autorid ning see ei kajasta ELi institutsioonide ega Euroopa tuleviku konverentsi seisukohti.

Analüüs tehtud Kantar Public.

Kokkuvõte

Sissejuhatus.....	5	Terviseuuringud.....	35
Kommenteeritud kokkuvõte.....	7	Ennetamine, mitte sekkumine.....	35
Kliimamuutused ja keskkond.....	8	Tervena vananemine ja vananemisvastane toime..	35
Tervishoid.....	9	Lähenemisviisid meditsiinile.....	36
Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad..	9	Vastused COVID-19-le.....	36
EL maailmas.....	10	Vähktõve ravi.....	37
Väärtused ja õigused, õigusriik ja julgeolek.....	11	Tervishoiutöötajad.....	37
Digiüleminek.....	11	Seksuaal- ja reproduktiivtervis.....	37
Euroopa demokraatia.....	12	Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)	38
Ränne.....	13		
Haridus, kultuur, noored ja sport.....	13	4. Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad.	41
1. Ülevaade platvormil esitatud vastustest.....	15	Üritused.....	42
Tegevuse ülevaade.....	15	Kaasavam ja sotsiaalselt õiglasem Euroopa.....	42
Ürituste ülevaade.....	18	Majanduse elavnemine.....	43
Kes arutelus osalesid?.....	19	Innovatsioon – majanduskasvu edendamine.....	43
Panustega seotud teemad.....	20	Sotsiaalkaitse ja sotsiaalkindlustus.....	44
Hiljutised arengud.....	21	Maksustamine õiglase majanduse nimel.....	45
Suundumused 21. veebruarist kuni 9. maini 2022.	22	Euroopa ühtse turu tugevdamine.....	46
2. Kliimamuutused ja keskkond.....	23	Töökohtade arvu suurendamine.....	46
Üritused.....	23	Praeguse majandusmodeli vaidlustamine.....	47
Võitlus kliimamuutuste vastu ja roheline kokkulepe	24	Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)	47
Energia.....	24		
Transport.....	25	5. EL maailmas.....	51
Tarbimine.....	25	Üritused.....	52
Bioloogiline mitmekesisus ja loomade heaolu.....	26	ELi välispoliitika üldesmärgid.....	52
Põllumajandus.....	27	Kaitse- ja relvajõud.....	52
Saaste.....	27	Otsuste tegemine.....	53
Subsideerimine, maksustamine.....	27	Naabruspoliitika ja suhted teistega.....	53
Muutuste tekitamine suhtumises ja käitumises.....	28	Laienemine.....	54
Eluase ja ehitus.....	28	Kaubanduspoliitika.....	54
Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)	28	Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)	55
3. Tervishoid.....	31	6. Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus	58
Üritused.....	33	Üritused.....	60
Tervishoiuteenuste kättesaadavus kõigile.....	33	Õigused ja vabadused.....	60
ELi tervishoiusüsteemide integreerimine.....	33	Kaasavasühiskonnas.....	61
Tervislikud eluviisid.....	34	Õigusriigi põhimõtte kaitsmine.....	62

Turvalisus.....	63	ELi ühise identiteedi edendamine.....	91
ELi väärtused.....	63	ELi-sisene liikuvus.....	92
Lobitöö ja korruptsioon.....	64	Tulevikukindel haridus.....	92
Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)	64	Tööalane ebakindlus ja töötus noorte seas.....	93
7. Digiüleminek.....	67	Euroopa pärand.....	93
Üritused.....	68	Juurdepääs haridusele ja kultuurile.....	93
Haridus ja koolitus: digioskused.....	68	Loomingulised ja akadeemilised spetsialistid.....	94
Digitaalne suveräänsus ja eetika.....	68	Kaasatus spordis.....	94
Ühiskonna üldine digiüleminek.....	69	Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)	95
Euroopa digivahendid – avaliku sektori digiüleminek	69	I LISA: Loetelu praegu kõige enam toetatud ja kommenteeritud ideedest teemade kaupa.....	98
Digitaalsed andmed.....	70	Enim kommenteeritud ja toetatud ideed teemade kaupa (19.4.2021–09.5.2022).....	99
Küberturvalisus.....	70	II LISA: Metoodika.....	109
Digiõigused ja kaasamine.....	71		
Saaste, kestlikkus ja vastupidavus.....	71		
Majanduse digitaliseerimine.....	71		
Digitaalne tervishoid.....	72		
Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)	72		
8. Euroopa demokraatia.....	75		
Üritused.....	76		
Euroopa Parlamendi valimised.....	76		
Euroopa Liidu föderaliseerimine.....	77		
Kodanike osalemine ja konsultatsioonid.....	77		
Institutsioonilised reformid.....	78		
Ühise Euroopa identiteedi ja avaliku ruumi edendamine.....	79		
Demokraatia kaitsmine ja tugevdamine.....	79		
Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)	80		
9. Ränne.....	83		
Üritused.....	84		
ELi ühine rändepoliitika.....	84		
Humanistlik suhtumine rändesse.....	84		
Integratsioon.....	85		
ELi-väline ränne kui oht.....	85		
Piirikontroll.....	86		
Rände algpõhjustega tegelemine.....	86		
Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)	87		
10. Haridus, kultuur, noored ja sport.....	90		
Üritused.....	91		

Sissejuhatus

Euroopa tuleviku konverentsiga on Euroopa Parlament, nõukogu ja Euroopa Komisjon loonud kõigi 27 liikmesriigi Euroopa kodanikele võimaluse osaleda arutelus lahendamist vajavate probleemide ja prioriteetide üle, et luua üheskoos tulevikukindel Euroopa. Konverentsi protsessi osana käivitati 19. aprillil 2021 mitmekeelne digiplatvorm (edaspidi „platvorm“) (futureu.europa.eu) ja see püsis kogu konverentsi töös.

Platvorm oli konverentsi põhikomponent; see andis igale ELi kodanikule võimaluse osaleda ükskõik millises ELi 24 ametlikust keelest. Kodanikud said esitada oma ideid, toetada teiste inimeste ideid ja neid kommenteerida. Platvorm oli ka koht, kus kõik said jagada teavet konverentsi ürituste kohta ja anda aru nende tulemustest.

Seejärel koguti kokku kõik platvormil esitatud vastused ja analüüsiti neid, et neid saaks kasutada [sisendina Euroopa kodanike paneelarutelude](#) ja [konverentsi täiskogutöös](#). Praeguseks on avaldatud kolm [vahearuanne](#), kolm [liikmesriikide aruannet](#) ja [täielik aruanne](#), mis hõlmab platvormil kuni 20. veebruarini 2022 esitatud seisukohti.

Käesolev aruanne hõlmab kõiki platvormil esitatud seisukohti alates selle loomisest 19. aprillil 2021 kuni 9. maini 2022, mil konverents oma töö lõpetas.

Käesolevat aruannet lugedes on oluline meeles pidada, et platvormil esitatud postitused esindavad vastavate panustajate seisukohti ning neid ei tohiks käsitada Euroopa kodanike kui terviku seisukohti esindavatena.

Analüüsitulemused esitatakse aruandes vastavalt platvormil määratletud teemadele:

- Kliimamuutused ja keskkond
- Tervishoid

Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad
EL maailmas

- väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus
- Digiüleminek
- Euroopa demokraatia
- Ränne

– haridus, kultuur, noored ja sport

Platvormi jaotises „Muud ideed“ nimetatud ideed on paigutatud ühte eespool nimetatud üheksast teemast või mitut teemat hõlmavate küsimuste puhul mitme teema alla.

Iga teema kohta antakse ülevaade ideede ja ürituste temaatilisest rühmitamisest ürituste aruannetega, mida toetab tekstianalüüsi süsteem, mis tuvastab sarnase idee korduvad esinemised mis tahes keeles. Need kindlaksmääratud teemad ja alateemad on esitatud esinemissageduse järjekorras, mille analüütik on tekstianalüüsi süsteemi abil hinnanud. Iga teema alguses oleval tekstikastis on mõned näited sellel teemal korraldatud üritustest, keskendudes pärast viimast aruannet lisatud uutele üritustele. Pärast 20. veebruari 2022 platvormile üles laaditud uute postituste temaatiline ülevaade on lisatud iga teemapeatüki lõppu kasti.

Iga teema mõttekaart annab visuaalse ülevaate sisuanalüüsist teemade ja alateemade kaupa.

Märkus metoodika kohta

Aruandes keskendutakse peamiselt platvormil esitatud vastuste **kvalitatiivsele analüüsile**. Seda tehakse postitajate esitatud ideede, ürituste aruannete ja kommentaaride põhjal, et anda platvormi sisust ulatuslik ülevaade. Praktikas on uurimisrühm iga teema puhul teinud arvutipõhise klasterdamisvahendi abil käsitsi tekstianalüüsi ning koondanud kavandatud ideed ja lõpetatud üritused koos ürituste aruannetega. Seejärel koostati ühiste teemade ja võimalike alateemade kokkuvõte. Teemade ja alateemade klastrianalüüs viiakse läbi eelnevalt kindlaksmääratud teemade raames. See tähendab, et eri teemasid hõlmavad ideed või ideed, mille postitajad on esitanud mitme teema või „Muude ideede“ all, võivad käesolevas aruandes asjakohaste teemade all esineda mitu korda. See lähenemisviis on valitud nii, et anda iga konverentsi teema kohta terviklik perspektiiv.

Käesolevas analüüsis käsitletakse ka väikese arvu vastajate tõstatatud küsimusi, kui need pakuvad teiste vastajatega võrreldes uut perspektiivi. Eesmärk on anda üldine ülevaade platvormil praegu esitatud ideede ulatusest ja mitmekesisusest, selle asemel et keskenduda kvantitatiivsetele elementidele. Sellest hoolimata on tekstis esitatud teemad, alateemad või ideed, mis korduvad sageli või millel on palju toetusavaldusi või märkusi, et kajastada platvormil toimuvate arutelude praegust seisust, sealhulgas suurt huvi mõne küsimuse vastu või selle üle peetavat arutelu. Neid elemente kasutatakse ka käesolevas aruandes käsitletavate teemade esitamise järjekorra suunamiseks.

Kvantitatiivseid elemente (ideede, kommentaaride, toetusavalduste ja ürituste arv) kasutatakse ka vastuste ülevaates ning **praegu kõige enam toetatud ja kommenteeritud ideede loetelus teemade kaupa, mis on esitatud I lisas**.

Juhime tähelepanu ka sellele, et käesolevas aruandes esitatud analüüsis viitab mõiste „panused“ ideede, kommentaaride ja ürituste aruannete kombinatsioonile.

Täiendavad üksikasjad metoodilise lähenemisviisi kohta on esitatud **II lisas**.

Kommenteeritud kokkuvõte

Käesolevas aruandes võetakse kokku Euroopa tuleviku konverentsi mitmekeelse digiplatvormi tegevus alates selle käivitamisest kuni 9. maini 2022. Sellel ajavahemikul registreeriti platvormil 48 530 postitust, millest 18 955 ideed, 22 570 kommentaari ja 7 005 üritust hõlmasid kõiki 10 teemat. 21. veebruarist kuni 9. maini 2022 lisati platvormile 4796 uut postitust. Enamik neist uutest postitustest konsolideerib eri teemade olemasolevaid teemasid ja alateemasid ega mõjuta teemade järjekorda vastavalt nende üldisele esinemisele. Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja algus 24. veebruaril 2022 on mõjutanud mõningaid uusi alateemasid erinevatel teemadel, nagu üleskutsed ELi suuremaks kaasamiseks konflikti teema „EL maailmas“ raames ning ettepanekud Euroopa energiasuveräänsuse saavutamiseks teema „Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad“ raames.

Kliimamuutused ja keskkond

Postitajad on mures kliimamuutuste ja nende mõju ning paljude muude keskkonnaprobleemide pärast. Kõige sagedasemad teemad on seotud nii heitkoguste kui ka taastuvenergiaga. Üldiselt soovivad postitajad kiirendada rohepööret, võttes ELilt ja valitsustelt koheseid ja konkreetseid meetmeid koos mitmesuguste ettepanekutega, nagu keskkonnahoidlikuma energiatootmise ja transpordi edendamine, tarbimisharjumuste muutmine, kestlikum põllumajandus, elurikkuse edendamine ja saaste peatamine. Arvamustes on rõhutatud vajadust hariduse ja teabevahetuse järele ELi tasandil koos algatustega nende probleemide lahendamiseks. Mõned postitajad on tõstatanud sotsiaalse õigluse küsimuse kliimapoliitika kontekstis. Ideed võib temaatiliselt rühmitada järgmiselt:

- üldine üleskutse, milles kutsutakse valitsusi ja ELi üles võtma viivitamata meetmeid koos tulevama Euroopa keskkonnapoliitikaga kliimamuutuste vastu võitlemiseks. Postitajad on esitanud mitu ettepanekut heitkoguste vähendamiseks ning arutanud parimaid tavaid ja viise, kuidas kiirendada rohepööret ja roheline kokkuleppe rakendamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil;
- Energeetika teemavaldkonnas pooldavad postitajad tugevalt taastuvenergia kasutamise suurendamist ja energia mitmekesisuse suurendamist teadusuuringute kaudu ning innovatsiooni alternatiivsete energiaallikatega nii kodumajapidamiste kui ka väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) jaoks. Mõned postitajad on siiski juhtinud tähelepanu elanikkonna heakskiidu küsimusele ning tuumaenergia küsimus on tekitanud lahkavamuusi tekitava arutelu;
- osalejad soovivad meetmeid alternatiivsete, keskkonnasõbralike transpordivahendite arendamise ja kasutamise soodustamiseks, tehes mitmesuguseid ettepanekuid ühistranspordi kasutamise soodustamiseks, ning nõuavad suuremaid teadusuuringuid ja investeeringuid alternatiivsetesse transpordilahendustesse;

Tarbimise teemavaldkonna raames soovivad postitajad jõulisemaid meetmeid, et tegeleda jäätmete ja toidujäätmetega ning edendada ringlussevõttu ja ringmajandust, mis on suunatud nii tootjatele kui ka tarbijatele. Lisaks kutsutakse üles võtma meetmeid säästvana

tarbimise edendamiseks sellistes sektorites nagu turism, mood ja elektroonikaseadmed. Postitajad on samuti muresdigiülemineku seotud keskkonnasurve pärast, näiteks krüptorahade arendamise pärast;

- bioloogilise mitmekesisuse ja loomade heaolu edendamine, nõudes taasmetsastamist, raadamise peatamist, ohustatud liikide kaitset ja bioloogilise mitmekesisusega seotud uurimisrajatiste suurendamist;

Põllumajanduse teema all on tugev alateema üleskutse lõpetada pestitsiidide kasutamine ja üldiselt võtta kasutusele keskkonnasõbralikumad põllumajandustavad. Muud keskkonnaga seotud meetmed hõlmavad kohaliku põllumajanduse, bioloogilise mitmekesisuse, taime- või vegantootumise ning põllumajandustootjate õiglase hindade edendamist;

- vahendid ja meetmed reostuse vastu võitlemiseks, kuna seda peetakse keskkonnale avalduva surve allikaks. Välja on pakutud lahendused veereostuse, plasti saastava kasutamise vastu võitlemiseks koos üleskutsetega keelustada ühe plasti kasutamine, samuti valgusreostuse vastu võitlemiseks;

keskkonnavaenulike toetuste, näiteks fossiilkütuste või kahjulike kalandustootuste peatamine, samuti mitmesugused ettepanekud maksustamismeetmete kohta, et soodustada käitumisharjumuste muutumist ja edendada säästvat tarbimist, näiteks kestlikkusmaksu abil;

- postitajad soovivad suuremaid jõupingutusi käitumise ja hoiakute muutmiseks teadlikkuse suurendamise, hariduse ja teabevahetuse parandamise kaudu;
- Seoses energiahindade hiljutise tõusuga ja ELi üha problemaatilisema sõltuvusega Venemaa gaasi- ja naftatarnetest on mitmes postituses kutsutud üles kiirendama üleminekut taastuvatele energiaallikatele, edendades teadlikumat energiatarbimist ning toetades ELi energiasõltumatust;
- Eluasemele ja ehitusele on pühendatud eraldi teema, mis sisaldab ideid kestliku eluaseme, keskkonnasõbralike ehitusmaterjalide ja algatuse „Uus Euroopa Bauhaus“ kohta;
- Postitajad on arutanud digiülemineku ja kliimamuutuste koostoimet teema „Digiüleminek“ all.

Tervishoid

Tervise teema hõlmab väga erinevaid teemasid. Kõige sagedamini tõstatatud teema, mida mõjutavad tugevalt COVID-19 kogemused ja selle mõju, on seotud võrdse juurdepääsuga kvaliteetsetele tervishoiuteenustele kogu ELis koos ideedega tihedamaks koostööks liikmesriikide vahel, suuremaks ühtlustamiseks ja integreerimiseks, näiteks kogu ELi hõlmavate tervishoiuteenuste kvaliteedistandardite kaudu. Postitajad soovivad rohkem teadusuuringuid ja investeeringuid meditsiini valdkonnas ning on pakkunud välja erinevaid ideid rahvatervise parandamiseks üldiselt. Peamised teemad on järgmised:

Meetmed, millega tagatakse kõigile juurdepääs taskukohastele ja kvaliteetsetele tervishoiuteenustele, eelkõige vaimse tervise teenustele. Ettepanekud hõlmavad muu hulgas Euroopa tervisekindlustussüsteemi, et tagada taskukohasus;

suurem koostöö ja integratsioon, ELi tervishoiusüsteemi tugevdamine või isegi ELi pädevuse suurendamine rahvatervise küsimustes;

- integreeritud strateegiad selliste ELi ühiste terviseprobleemide lahendamiseks nagu vähktõbi, vaimne tervis, enesetappude ennetamine, haruldased haigused jne; – vahendid ja meetmed terviseteadlikkuse, tervislike eluviiside ja toitumise, sealhulgas vaimse tervise edendamiseks ning mitmesugused meetmed ebatervislike toodete, näiteks tubaka tarbimise vähendamiseks. Osalejad soovivad, et EL investeeriks rohkem terviseiga seotud ennetusmeetmetesse; vajadus ELi koordineeritud innovatsiooni ja investeeringute järele tervishoiualastesse teadusuuringutesse, eelkõige seoses ELi vananeva demograafilise profiiliga;
- Meditsiiniaktsioonide teemavaldkonna raames arutatud ideed hõlmavad palliativset ja eluaegset hooldust, looduslike abinõude integreerimist või terviklikumaid lähenemisviise meditsiinile;
- võimalused ja terviseohud, mis on seotud suurenenud digiteerimisega viimastel aastakümnetel, kusjuures võimaluste hulgas arutati Euroopa e-tervise süsteemide integreerimist ja ohtude hulgas digisõltuvuse ohte;

- COVID-19 mõju hindamine, sealhulgas selliste meetmete hindamine nagu digitaalne koroonatõend, tervishoiutöötajate ümberhindamise vajadus ning tulevasteks pandeemiateks valmistumisel ja nende vastu võitlemisel saadud õppetunnid;

- Vähem olulised teemad on seotud seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud meetmetega, nagu võitlus perioodilise vaesuse vastu, seksuaalharidus ja õigus abordile, samuti vähiravi, mida arutatakse eelkõige seoses ennetamise, varajase diagnoosimise ja ressursside koondamisega kogu ELis.

Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad

Selle teema raames sageli arutatav teema on see, kui oluline on, et Euroopa muutuks kaasavamaks ja sotsiaalselt õiglasemaks, eriti COVID-19 pandeemia kontekstis. Selle teema alla kuuluvad ka mitmesugused ettepanekud majanduskasvu edendamiseks ELis, nagu teadusuuringud ja innovatsioon, ühtse turu edasine tugevdamine ning mitmesugused meetmed väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate ja strateegiliste tööstusharude toetamiseks. Lisaks usuvad postitajad, et eri inimrühmade, eelkõige kõige ebasoodsamas olukorras olevate rühmade heaolu on ELi edukaks toimimiseks ja edasiseks majanduskasvuks otsustava tähtsusega. Kõige olulisemad teemad, mida selle teema raames arutatakse, on järgmised:

- Ettepanekud luua kaasavam ja sotsiaalselt õiglasem Euroopa kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga, näiteks sotsiaalkaitsemeetmed, soolise palgalõhe kaotamine, vaesuse vähendamise meetmed, sooline võrdõiguslikkus, puuetega inimeste õiguste tagamine, LGBTIQ-inimeste õigused ja esindatus. Mitmed arutatud konkreetset ideed hõlmavad ELi ühtset lähenemisviisi sotsiaalkindlustusele, sookvootide kehtestamist juhatuse tasandil ja sotsiaalse võrdõiguslikkuse mõõtmise indeksit;
- Majanduse taastumine, sealhulgas mure valitsemissektori võla suurenemise pärast ELis, arutelud Euroopa Keskpanga rolli üle, nõuavad stabiilsuse ja kasvu pakti läbivaatamist ning taaste- ja vastupidavusrahastu laiendamist, samuti mitmesuguseid ettepanekuid kohaliku tootmise ja tarbimise toetamiseks, et hoogustada siseturgu ja ELi majandust. Võttes arvesse hiljutist energiakriisi, mille põhjustas

strateegiline reageerimine Venemaa Ukraina-vastasele agressioonisõjale, on suurendatud nõudmisi strateegilise energiasõltumatus järel;

- töökohtade loomise hoogustamine, investeerides innovatsiooni, haridusse, digitaliseerimisse, teadus- ja arendustegevusse, aga ka rohelise majanduse loomise kaudu. Erilist tähelepanu pööratakse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate toetamisele, kuna neid peetakse innovatsiooni edendajateks. Lisaks on mitmes postituses arutatud maapiirkondade potentsiaali majanduslikus innovatsioonis, nõudes meetmeid maapiirkondade rahvastikukao vastu võitlemiseks või üldist toetust põllumajandussektorile, julgustades eelkõige noori põllumajandustootjaid;

Postitajad leiavad, et sotsiaalkindlustusmeetmed on sotsiaalse õigluse saavutamiseks olulised. Tingimusteta põhisissetulek on kõige sagedamini tõstatatud idee. Muud ideed hõlmavad kooskõlastatud pensionipoliitikat ja pensione kõigis ELi liikmesriikides ning meetmeid vaesuse vähendamiseks ELis koos üleskutsega võtta üldisemalt arvesse ELi demograafilisi muutusi. nõuab digiteeritud ühist ELi sotsiaalkindlustuskaarti, mida on käsitletud ka mujal, ning ülekantavad sotsiaalsed õigused liikuvatele eurooplastele on esitatud ka selle teemaga seotud postitustes;

- õiglase ja kaasava majanduse erinevad maksustamisvormid, nagu maksumeedmed ausa konkurentsi tagamiseks ettevõtete vahel, keskkonnamaksud ja kogu ELi hõlmav minimaalne maks maksuparadiiside vastu võitlemiseks;
- postitajad on tõstatanud ka idee ühisest maksupoliitikast koos Euroopa maksureformiga ühtsema Euroopa tuleviku nimel, mis hõlmab rohkem ELi omavahendeid või liikmesriikidest sõltumatut eelarvet, ning esitanud ettepanekuid ühtse turu edasiseks tugevdamiseks;
- ettepanekud töötingimuste parandamiseks, nagu paindlik töötamine ja õigus olla mittekättesaadav, ning erimeetmed tööjõu liikuvuse edasiseks hõlbustamiseks ELis. Eelkõige on arutatud noorte töötust ja esitatud mitmeid ettepanekuid, et toetada noorte sisenemist tööturule;
- Mõned ideed seavad praeguse majandusmudeli kahtluse alla, et liikuda kaasava ja õiglase Euroopa mudeli suunas, mis ulatub SKP-st kaugemale.

EL maailmas

Selle teema raames on tõstatatud mitmeid välispoliitikaga seotud teemasid. Üldiselt on kõige sagedasemad teemad need, mis nõuavad ELi tugevamat kohalolekut ülemaailmsel poliitilisel areenil kooskõlas ELi põhiväärtustega. Platvormile postitajad on tõstatanud strateegilise autonoomia küsimuse ja leiavad sageli, et EL peaks olema julgem nii pehme kui ka kõva jõu kasutamisel, kuigi mõned postitajad on väljendanud selles suhtes kahtlusi. Peamised teemad on järgmised:

- panused, milles arutatakse ELi välispoliitika üldisi eesmärgi, nõudes ühist ELi välispoliitikat, mis kaitseks inimõigusi ja demokraatlikke väärtusi kogu maailmas;

töötada välja mitmesugused vahendid ja mehhanismid, et parandada ELi mainet ja tagada, et seda võetakse ülemaailmsel poliitilisel areenil tõsiselt, pidades märkimisväärseid arutelusid ühise kaitsepoliitika üle, et suuta sekkuda, kuid samuti etendada hoiatavat rolli ja esindada geopolitilist jõudu teiste ülemaailmsete jõudude suhtes;

- ELi armee ja sellega seotud tsentraliseeritud kaitse- või sõjaliste institutsioonide loomine;

ühendaaluse nõude ümbermõtestamine välispoliitiliste otsuste tegemisel ja Euroopa Parlamendile suuremate volituste andmine;

meetmed ELi nähtavamaks muutmiseks, samuti ideed ELi diplomaatilise esinduse kohta, näiteks ühe kohaga ÜRO Julgeolekunõukogus;

pehme jõu kasutamine mitmepoolsuse toetajana kaubanduspoliitika tugevdamise kaudu;

- edasine laienemine, eelkõige Lääne-Balkani riikidesse. Võttes arvesse Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, arutati ka ELi liikmesust Ukrainas;

- ELi strateegilise autonoomia edendamine ja suurema tähelepanu pööramine ELi esmasele ühise majandusturu funktsioonile;

võtta Hiina suhtes jõulisem seisukoht, eelkõige võttes vastu Euroopa Liidu välisinvesteeringute strateegia;

Suur osa viimastest postitustest käsitles ELi rolli Venemaa Ukraina-vastases agressioonisõjas, kusjuures kõige sagedamini nõutakse, et EL toetaks Ukrainat või võtaks konflikti lõpetamisel juhtrolli.

Väärtused ja õigused, õigusriik ja julgeolek

Postitajad on esitanud ideid võrdõiguslikkuse ning mitmesuguste õiguste ja vabaduste kohta ning arutanud Euroopa väärtuste kontseptsiooni kui ELi poliitikakujundamise juhtpõhimõtet. Kuna võrdõiguslikkust peetakse ELi põhiväärtuseks, toetatakse kindlalt suuremaid jõupingutusi kaasava ühiskonna loomiseks, kusjuures postitajad kutsuvad eelkõige üles suuremale soolisele võrdõiguslikkusele, LGBTIQ-inimeste õiguste tunnustamisele ning etniliste vähemuste ja puuetega inimeste kaasamisele. Teine selleteemaline korduv idee on seotud vajadusega toetada ja kaitsta õigusriiki. Peamised teemad ja ideed on järgmised:

Arutelud on hõlmanud inimõiguste tagamist üldiselt ja viise nende jõustamiseks, samuti mitmesuguseid õigusi ja vabadusi. Sellel teemal on platvormil tugevalt esindatud kodaniku- ja poliitilised õigused, kusjuures õigus eraelu puutumatusele ja väljendusvabadusele ning nende piirangud (desinformatsioon, vaenukõne) on postituste hulgas kõige olulisemad. Tõstatatud on ka majanduslikud ja sotsiaalsed õigused, nagu teema „Tugevam majandus“;

Tõstatatud on diskrimineerimise vastast võitlust ning võrdsema ja kaasava ühiskonna saavutamise vahendeid ja meetmeid, eelkõige puuetega inimeste, eakate, rahvus- ja etniliste vähemuste jaoks. Suur hulk ideid on seotud soolise võrdõiguslikkuse saavutamise, näiteks võrdse tasu tagamine ning LGBTIQ-inimeste õiguste ja vabaduste kaitse parandamine;

- Mitmed konkreetsed ettepanekud puudutavad viise, kuidas parandada õigusriigi kaitset ELis, näiteks läbivaatamismehhanism või karistusstrateegiate kehtestamine nende riikide jaoks, kes rikuvad õigusriigi põhimõtet, näiteks vähendades toetusi või võttes ära hääleõiguse nõukogus. Mõned postitajad suhtuvad siiski kriitiliselt sellesse, mida nad peavad ELi sekkumiseks liikmesriikide siseasjadesse;
- Rühm postitajaid on keskendunud sellele, mis on ELi väärtused, nagu inimõigused, vabadus, võrdsus, demokraatia, õigusriik, pluralism, solidaarsus, sooline võrdõiguslikkus, mis peaksid suunama ELi poliitikat ja selle koostoiimet kogu maailmas või isegi olema postitajate sõnul sätestatud ELi põhiseaduses;

- Aruteludes on käsitletud ka kristlike väärtuste rolli, kusjuures mõned postitajad on märkinud, et konservatiivsemaid hääli ja lähenemisviise ELis ei tohiks kõrvale jätta;
- Nagu teema „EL maailmas“ puhul, on julgeolekuteema raames mitmed osalejad arutanud ELi armee ideed ja vajadust tihedama koostöö järele Euroopa riikide vahel sisejulgeoleku küsimustes. Hiljutised geopoliitilised sündmused on seda üleskutset suurendada ELi sõjalist korraldust ja piirikaitset üksnes tugevdanud;
- Nõutakse tõhusamat reguleerimist, et muuta lobitöö läbipaistvamaks ja võidelda korruptsiooni vastu.

Digiüleminek

Üldiselt on postitajad rõhutanud, kui oluline on hõlbustada digiüleminekut ja investeerida sellesse paljudes valdkondades, sealhulgas juhtimises, majanduses ja tervishoius. Siiski on nad toonud esile ka mitu digiüleminekuga seotud probleemi, nagu eetilised kaalutlused, kasvav digilõhe, isikuandmete kaitse üldmääruse puudused ja küberohud. Üldiselt on kõige levinumad teemad seotud vajadusega investeerida digiõppesse ja edendada digioskusi, samuti investeerida digitaalsesse innovatsiooni ja liikuda digitaalselt suveräänse Euroopa suunas. Peamised teemad on järgmised:

- tagada, et ELi kodanikel oleksid vajalikud digioskused, et olla edukas üha digitaalsemas maailmas, ja digitaliseerida haridussüsteem;

Vahendid ja meetmed digitaalse innovatsiooni toetamiseks, näiteks tehisintellekt ja digitaalse suveräänsuse suurendamine. See hõlmab paljusid alateemasid: soodustada avatud lähtekoodiga tarkvara, kestliku tootmise, sotsiaalmeedia ja platvormide kasutamist, mis vastavad ELi eraelu puutumatuse standarditele, ning laiemalt luua Euroopa digitaalne ökosüsteem, mis on konkurentsivõimeline ja maailmale avatud, kuid mis on ka ohutu ja austab eraelu puutumatust;

- mitu digitaalse kodakondsuse ja ELi digitaalse ühendamise vahendit koos ettepanekutega digiportaalide, üleeuroopalise identifitseerimise kohta digitaalse e-identimise abil või üleeuroopalise autentimismeetodi kohta

isikuandmetele juurdepääsuks või avalike teenuste jaoks;

- Osalejad on mures andmete privaatsuse ja turvalisuse pärast, kusjuures ideed puudutavad tundlike isikuandmete tsentraliseeritud säilitamist, avatud lähtekoodiga tarkvara või plokiahela tehnoloogiaga turvaliste avalike võrkude tagamist, seadusandlikke meetmeid andmete privaatsuse kaitsmiseks ja tsentraliseeritud lähenemisviisi ELi kaitsmiseks küberterrorismi eest;
- e-kaasatuse poole töötamine meetmetega, millega tagatakse taskukohane ja kaasav juurdepääs digiruumile, ning digioskuste edendamine eri rahvastikuprofilide puhul, samuti digitaalse juurdepääsetavuse tagamine geograafiliselt, sealhulgas maapiirkondades;
- vastupidavad digiülemineku meetmed, mille puhul digiüleminek vähendab saastet, ning nõuab muu hulgas vastupidavaid ja parandatavaid digiseadmeid;
- majanduse digitaliseerimine krüptorahaga seotud meetmete abil ja üleskutse võtta kasutusele digitaalne euro;

Investeeringud digiõppesse ja digitervishoidu, et edendada tehnoloogia tervislikku ja teadlikku kasutamist.

Euroopa demokraatia

Selle teema all esitatud ideed hõlmavad paljusid küsimusi. Kõige sagedasemad teemad on seotud Euroopa Parlamendi valimisega, Euroopa institutsioonide tulevikukindluse tagamisega restruktureerimise abil ja nn föderaliseerimise küsimusega. Laialdaselt on arutatud vajadust suurendada kodanike osalust, et aidata kujundada poliitikakujundamist. Postitajad peavad väga oluliseks suurendada teadmisi ELi küsimustest ja edendada ühist Euroopa identiteeti. Nagu ka muude teemade puhul, rõhutavad postitajad sageli vajadust kaitsta demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet ELis. Kõige olulisemad teemad on:

esindatuse osas Euroopa Parlamendi valimiste korraldamise viisi muutmine, et suurendada kodanike osalemist ELi demokraatlikes protsessides, koos ettepanekutega riikidevaheliste valimisnimekirjade ja riikidevaheliste kampaaniate kohta; Samuti on tehtud ettepanek valida otse ELi president;

Föderaliseerimise idee on silmapaistev. Panused ulatuvad üleskutsetest astuda samme

föderaalse liidu suunas konkreetsetes valdkondades kuni Euroopa põhiseaduse loomiseni. Teisest küljest on mõned osalejad skeptilised või nõuavad pigem detsentraliseerimist, andes liikmesriikidele suuremad volitused;

- Ettepanekud hõlmavad meetmeid, mille eesmärk on muuta kodanikega konsulteerimine ja nende osalemine ELi juhtimise struktuuriks osaks, et luua kodanikes vastutustunne seoses ELi otsuste tegemisega. Ettepanekud hõlmavad kodanike kogude institutsionaliseerimist, veebiplatvormide loomist ja kogu ELi hõlmavate rahvahäälte korraldamist;

Välja on pakutud institutsioonilised reformid, mille eesmärk on muuta ELi institutsioonid tõhusamaks ja läbipaistvamaks ning tuua need kodanikele lähemale. Kõige sagedasemad ettepanekud hõlmavad nõukogus ühehäälsuse asemel kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamist, eelkõige seoses ELi väärtuste kaitsmisega, ning Euroopa Parlamendi suuremat rolli üldiselt;

Mehhanismid ja vahendid ELi kodanike paremaks kaasamiseks ning selle tagamiseks, et nad oleksid ELi, ELi institutsioonide ja nende otsustega paremini ühendatud ja kursis. Ettepanekud käsitlevad paremat teabevahetust, Euroopa Parlamendi liikmete ja nende valimisringkondade vahelise kauguse vähendamist, ühiseid ELi meediaplatforme ja Euroopa vaimu edendamist; viimane soovitus on seotud ka hariduse, kultuuri, noorte ja spordi teemaga;

Mehhanismid ja vahendid demokraatlike väärtuste kaitsmiseks seoses lobitöö, korruptsiooni ja demokraatlike põhimõtteid rikkuvate valitsuste vastaste meetmetega. Selle teema all käsitletakse ka võitlust desinformatsiooni vastu, mida käsitletakse ka muudel teemadel;

- Mõnes postituses on kutsutud üles kaasama liikmesriikide valitsusi ja parlamente rohkem ELi poliitika kujundamisse, näiteks kohustuslikel parlamentaarsetel istungjärgudel, kus arutatakse ELi küsimusi, suurendades nende vastutust ELi poliitika eest.

Ränne

Kuigi selle teema all esitatud postitustes nõutakse järjekindlalt ELi ühist lähenemisviisi rändele, näitavad need rohkem kui ühegi teise teema all väga erinevaid arvamusi. Ühest küljest nõuab üks suhtlusrühm suuremat solidaarsust ja paremaid integratsioonimenetlusi, samas kui teisest küljest soovivad teised panused rohkem meetmeid rände kontrollimiseks ja vähendamiseks. Vahepositsioonile asudes sooviks teine osalejate rühm edendada rahvusvahelist liikuvust, kuid ainult majanduslikult arenenud demokraatlike riikide vahel. Kõige sagedasemad teemad hõlmavad ELi ühist rändepoliitikat, inimõiguste austamist rände valdkonnas, rändajate integreerimise toetamist mitmel viisil, aga ka ideid, milles kutsutakse üles rangemale piirikontrollile ja rände haldamisele. Ideed võib kokku võtta järgmiselt:

nõuab ühist rändepoliitikat, nagu ELi tööjõurände poliitika, ELi valikuline rändepoliitika või punktipõhine süsteem;

nõuab inimõigusi austavat rändepoliitikat koos parema vastuvõtutaristu ja ohutamate rändeteedega; ning humansemaid varjupaiga- ja tagasisaatmismenetlused;

erimeetmed ja -vahendid rände või kontrollitud rände eri vormide vähendamiseks koos rangema piirikontrolli ja rangema repatrieerimisega;

Vahendid ja meetmed rändajate ja alaliste elanike integreerimise hõlbustamiseks ja toetamiseks ELis. Kavandatud meetmed hõlmavad rändajate keeleõppe- ja vabatahtliku tegevuse programme ning teavituskampaaniaid, mille eesmärk on suurendada ELi kodanike teadlikkust rassismivastasest võitlusest;

– vastuseis mis tahes vormis rändele, sidudes selle terrorismiga, ohuga ELi kultuurilisele identiteedile või rände kasutamisega poliitilise relvana;

Paremini organiseeritud ja koordineeritud jõupingutused piirikontrolli valdkonnas: suurem toetus Frontexile ja suurem solidaarsus liikmesriikide vahel;

Vajadus tegeleda rände algpõhjustega päritoluriikides, näiteks tõhustatud arengupoliitika ja võrdsete kaubandussuhete kaudu. Aruteludes on käsitletud ka kliimarände vastu võitlemise viise.

Haridus, kultuur, noored ja sport

Arvestades selle teema multiteemaatilist olemust, hõlmab selle teema sisu mitmesuguseid teemasid.

Kuigi noored on paljudes ideedes kogu platvormil aktuaalne, keskendutakse selles teemas kõige rohkem haridusele ja kultuurile. Nagu ka mujal platvormil, on üleskutse edendada ühist ELi identiteeti selle teema all kindlaks määratud teemade puhul korduv põhimeel, mille panused on muu hulgas seotud teabevahetuse, eri kultuuridega kokkupuute ja liikuvusega. Paljud selle teemavaldkonna teemad on valdkonnaülesed ja seetõttu on need esitatud ka mujal platvormil:

vahendid ja meetmed Euroopa identiteedi ja Euroopa kodakondsuse arengu edendamiseks; milles on keskne roll meedial ja Euroopa ajakirjandusel ning Euroopa väärtusi ja kultuuri levitavatel Euroopa lavastustel;

Tunnustamise ja ELi ühise identiteedi edendamise vahendina nähakse ka suuremat võõrkeeleõpet või kohustuslikke kursusi koolides ELi institutsioonide ja Euroopa ajaloo teemal. Platvormil on erinevate teemade all palju ettepanekuid ühendava ja ühise keele kohta; Soovitused ulatuvad esperanto keelest inglise keele kui ühise keeleni. Üleskutse tunnustada eelkõige esperanto keelt esineb laialdaselt mitmesugustel teemadel, sealhulgas muude ideede all;

– mitmesugused ettepanekud ELi-sisese liikuvuse edendamiseks, eelkõige seoses haridusega, laiendades muu hulgas Erasmus stipendiume;

– mitu ideed tõstatavad vajaduse tulevikukindla hariduse järele, nõudes digitaliseerimist, loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna oskuste kõrval pehmete oskuste edendamist või kultuuridevahelisi oskusi üldiselt;

– Lisaks käsitletakse selle teema all esitatud ideedes konkreetseid meetmeid, mis on seotud noorte ja noorte töötuse, töösuhete ebakindluse, haridus- ja koolitusvajaduste või noorte tööhõive toetamisega;

– tagada võrdne juurdepääs haridusele, eelkõige kolmanda taseme haridusele, toetades eelkõige maapiirkondade elanikke, endisi kinnipeetavaid, etnilisi vähemusi ja puuetega inimesi, et võimaldada neile juurdepääsu kolmanda taseme haridusele;

– vajadus toetada ja kaitsta kultuuri- ja loomemajandust õigusraamistikuga;

vahendid ja meetmed akadeemiliste spetsialistide ja teadlaste toetamiseks;

Väiksem osa ideedest on käsitletud sporti ELis ja viise, kuidas parandada kaasatust spordis.

1. Ülevaade platvormil esitatud vastustest

Tegevuse ülevaade

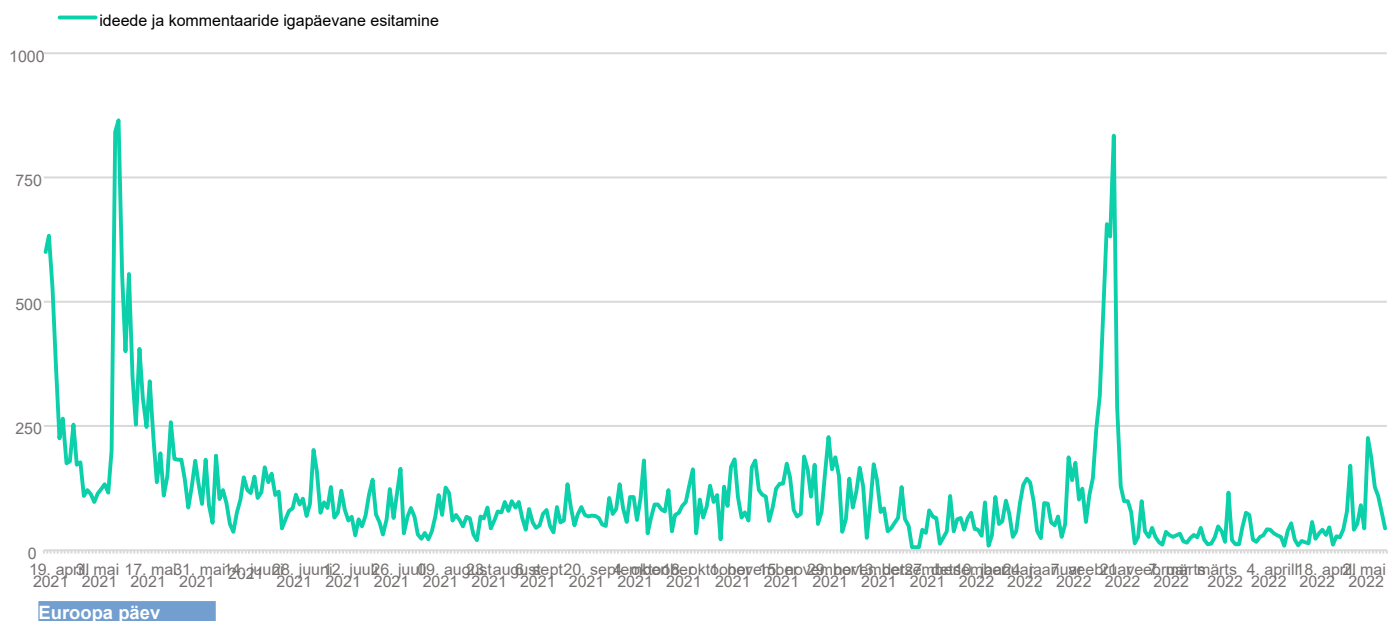
Alates mitmekeelse digiplatvormi käivitamisest 19. aprillil kuni 9. maini 2022 on platvormile kogutud kokku 48 530 vastust, mis esindavad ideid, kommentaare ja üritusi. Tegevuse võib jaotada järgmiselt:

- Ideed: 18,955
- Kommentaarid: 22,570
- Sündmused: 7,005

Trendijoont vaadates (vt joonis 1) võib täheldada ideede ja kommentaaride esitamise kolme tippu. Esimene tipphetk langes kokku platvormi käivitamisega, teine tipphetk toimus Euroopa tuleviku konverentsi avamise paiku 9. mail ning kolmas tipphetk toimus viimasel

nädalal enne 20. veebruari tähtaega, mille jooksul tuli viimases avaldatud aruandes panuseid arvesse võtta.

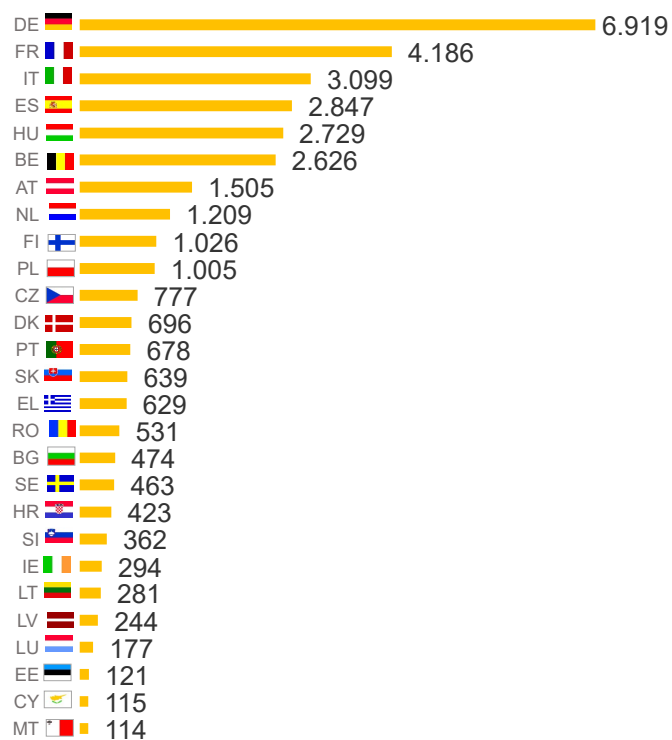
Joonis 1. Ideede ja märkuste igapäevase esitamise ajakava (19.4.2021–9.5.2022)

Enne platvormil osalemist paluti postitajatel esitada teavet oma elukohariigi, haridusliku tausta, vanuse, soo ja tööalase staatuse kohta. Andmeid töödeldakse anonüümselt. Kuna seda teavet jagati vabatahtlikult, on selle põhjal saadav ja allpool esitatud teave piiratud. Näiteks 29,5% vastustest saadi osalejatelt, kes ei avaldanud oma elukohariiki.

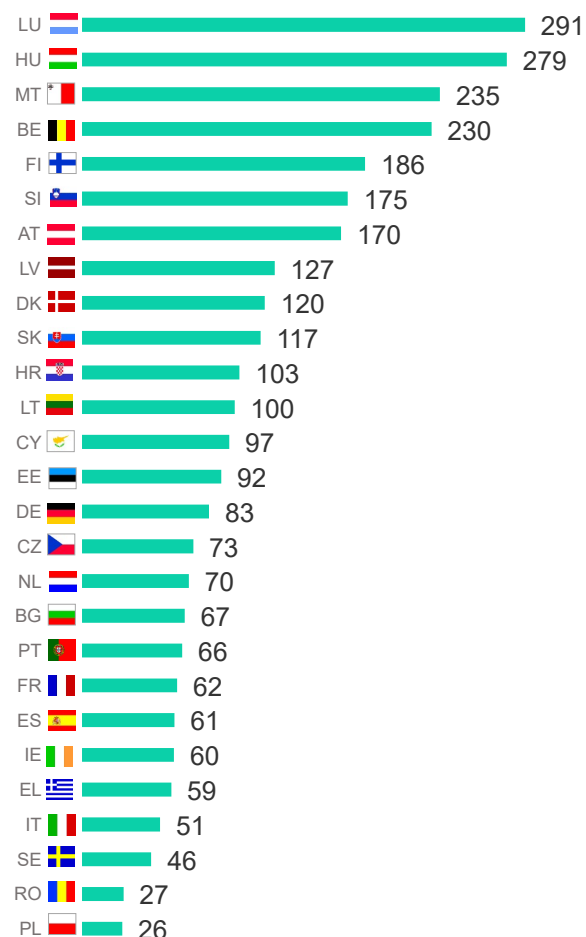
Tegevust on alustanud kõik ELi riigid, nagu on näha jooniselt 2, kus on esitatud panuste koguarv riikide kaupa. Lisaks registreeriti 1,4 % suurune panus kolmandatest riikidest väljaspool ELi.

Joonis 2. Panuste maht riikide kaupa (19.4.2021–9.5.2022)

Selleks et anda üksikasjalikum ülevaade postituste mahust proportsionaalselt rahvaarvuga, annab alljärgnev joonis ülevaate iga riigi postituste arvust miljoni elaniku kohta.

Joonis 3. Postituste arv riikide kaupa, proportsionaalne analüüs 1 miljoni elaniku kohta (19/04/2021 – 09/05/2022)

Ürituste ülevaade

Konverentsi käigus korraldati palju üritusi. Need andsid rohkematele inimestele võimaluse osaleda selles alt üles suunatud demokraatlikus ettevõtmises. Alates digiplatvormi käivitamisest kuni 9. maini 2022 registreeriti platvormil kokku 7 005 üritust. Kooskõlas konverentsi hartaga (kättesaadav [siin](#)) pidid kodanikud olema ürituste keskmis, mis pidid olema kaasavad ja juurdepääsetavad ning soodustama arutelude mitmekesisust. Ürituste korraldajate abistamiseks olid olemas abivahendid (kättesaadav [siin](#)). Selleks et üritused saaksid konverentsile tõhusalt kaasa aidata, tuli digiplatvormile üles laadida ürituste aruanded, milles kirjeldatakse üksikasjalikult järeldusi ja neist tulenevaid konkreetseid ideid (vt [suunised](#)). Neid ürituste aruandeid koos ürituse kirjelduse ja seotud ideedega on platvormil esitatud panuste üldises analüüsis arvesse võetud.

Konverentsiga seotud üritusi korraldati erinevates formaatides, võttes arvesse ürituse liiki, ulatust, publiku või korraldajate profiili ning selle temaatilist ulatust. Selle osa eesmärk on anda ülevaade eri liiki üritustest, samas kui nende sisulist panust käsitletakse asjakohaste platvormiteemade all.

Üritused toimusid veebis, kohapeal või olid hübriidüritused. Need korraldati sageli arutelude või seminaridena, näiteks Hispaanias korraldati mitu tulevikuteemalist dialoogi, muu hulgas kodanike seminar põhississetuleku teemal (vt [Üritus](#)) või kodanike seminar kestlike linnatavade teemal, mis toimus väikeses Flaami linnas (vt [Üritus](#)). Korraldati ka ülemaailmseid kohvikuid, nagu ka mitmetes aruteludes Läti noortega, et uurida nende nägemust Euroopast ja nende rolli tuleviku Euroopas (vt [Üritus](#)). Mõned üritused korraldati klassikalisemates formaatides, sealhulgas näiteks põhiettekanne, millele järgnesid küsimuste ja vastuste sessioonid, samas kui teised üritused korraldati arutlevamates formaatides. Mõned platvormil registreeritud üritused olid osa pikemaajalistest aruteluprojektidest, nagu projekt „Decide Europe“, ELi tasandi seadusandlike arutelude simulatsioon Tšehhi ja Slovakkia keskkooliõpilastele (vt [Üritus](#)). Oli ka uuenduslikke vorme, nagu seminar, kus osalejad said anda soovitusi rollimängus liikudes (vt [Üritus](#)), Lätis korraldatud häkaton, kus osalejad võistlesid üksteisega meeskondades, et luua uuenduslikke ja kestlikke lahendusi (vt [Üritus](#)), või üritus „Kliimamuutustest kõndimine ja rääkimine“ Hispaanias (vt [Üritus](#)).

Osalemisega seoses korraldati mõned üritused, mille eesmärk oli kaasata konkreetsetesse kategooriatesse kuuluvad osalejad, nagu naised (vt [Üritusenäide](#)),

noored (vt [Üritusenäide](#)) või puuetega inimesed (vt [Üritus](#)).

Kogukonna tasandil korraldati mitu üritust, näiteks osalusüritus, kus osalesid teatava linna või piirkonna, näiteks Jönköpingsi maakonna elanikud (vt [Üritus](#)), või piiriülese piirkonna elanikud, kus arutati ühist probleemi, nagu kliimamuutustega kohanemine, mis mõjutab Hispaania-Portugali piiri (vt [Üritus](#)).

Teemade osas käsitleti mõnel üritusel konverentsi protsessi või Euroopa tulevikku laiemalt, näiteks Saksamaal toimunud üritusel, kus tutvustati konverentsi üldiselt (üritus), või Prantsusmaal Marmandes toimunud arutelul Euroopa Liidu Nõukogu eesistujariigi Prantsusmaa jaoks olulistel teemadel, mis ulatuvad toidust ja põllumajandusest Euroopa kaitse ja põhiõigusteni (vt [Üritus](#)). Teised keskendusid konkreetsetele teemadele, näiteks demokraatiat edendavad linnad (vt [Üritus](#)) või Ungari Pécsi ülikooli korraldatud üritus tehisintellekti kasutamise kohta (vt [Üritus](#)).

Üritusi korraldasid erinevad korraldajad: koos ELi kodanike, akadeemiliste ringkondade, kodanikuühiskonna organisatsioonide, samuti riiklike, piirkondlike ja kohalike ametiasutuste ning ELi institutsioonidega on andnud oma panuse Euroopa tuleviku konverentsi, korraldades üritusi. Mõned liikmesriigid korraldasid riigisiseseid kodanike paneelarutelusid, teised korraldasid või toetasid mitmesuguseid muud liiki konsultatsioone. Üritusi korraldasid ka Euroopa Komisjoni esindused liikmesriikides, Euroopa Parlamendi bürood, Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee.

Kes arutelus osalesid?

Hinnates nende sisendandmete esitajate profiili, kes esitasid teavet oma elukohariigi kohta (70,5 %), sealhulgas kolmandatest riikidest pärit sisendandmete esitajate profiili, võib teha järgmised tähelepanekud.

Peaaegu pooled vastanutest nimetasid end meesteks (47,3 %) ja 15,9 % naisteks. Rohkem kui veerand (35,6%) ei esitanud siiski teavet oma soo kohta ja 1,2% määratleti mittebinaarsena, seega annavad need arvud vaid piiratud ülevaate.

Vanuserühmade esindatus oli üsna mitmekesine: sissemaksete poolest oli kõige aktiivsem vanuserühm 55–69-aastased (17,7 %), järgnesid 25–39-aastased (16,3 %) ja 40–54-aastased (14,9 %).

Kutsealal tegutsesid platvormil aktiivselt kutselised töötajad (14,9 %) ja pensionärid (10,9 %). Üsna aktiivsed olid ka juhid (10,3%) ja üliõpilased (8,1%). Füüsilisest isikust ettevõtjad (7,6 %), füüsilise töö tegijad (4,5 %) ja töötud (2,6 %) on platvormil olnud suhteliselt vähem aktiivsed. 40,8 % vastanutest ei deklareerinud oma ametit.

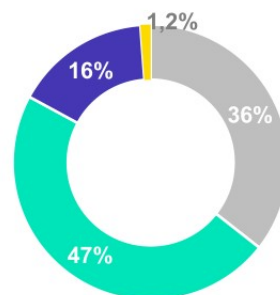
Kõige aktiivsemad on olnud kõrgema haridustasemega inimesed (41,6%). Hariduse sotsiaaldemograafilisi andmeid on kõige vähem (41,6%)

Tuleb märkida, et siin esitatud sotsiaaldemograafilised andmed annavad vaid piiratud ülevaate, kuna organisatsioonid võivad platvormil luua ka profiili, et anda oma panus kas ideede või ürituste vormis. Samuti ei pruugi üritustel osalejad olla platvormil registreeritud ja statistika ei pruugi neid hõlmata.

Joonis 4. Osalejate vanus, sugu, haridus ja amet (19.4.2021–9.5.2022)

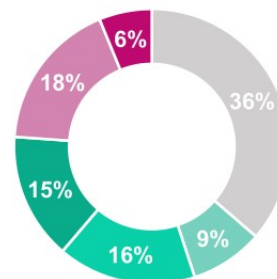
Osalejate sugu

- vastus puudub
- Man
- naine
- mittebinaarne

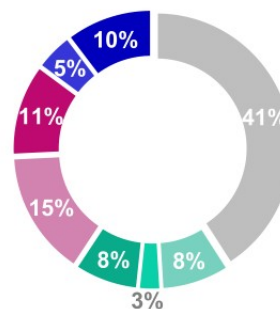
Osalejate vanus

- vastus puudub
- 15-24
- 25-39
- 40-54
- 55-69
- 70+

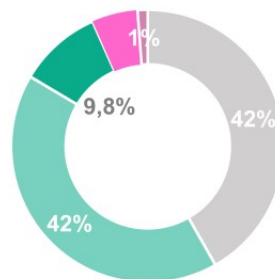
Osalejate amet

- vastus puudub
- üliõpilane
- töötud
- füüsilisest isikust ettevõtja
- kutseline töötaja
- pensionär
- tööline
- Manager

Osalejate koolitamine

- vastus puudub
- 20 pluss – kolmanda taseme haridus
- õpib endiselt
- alla 20aastane – põhiharidus või keskharidus
- täiskasvanu haridust ei omandata

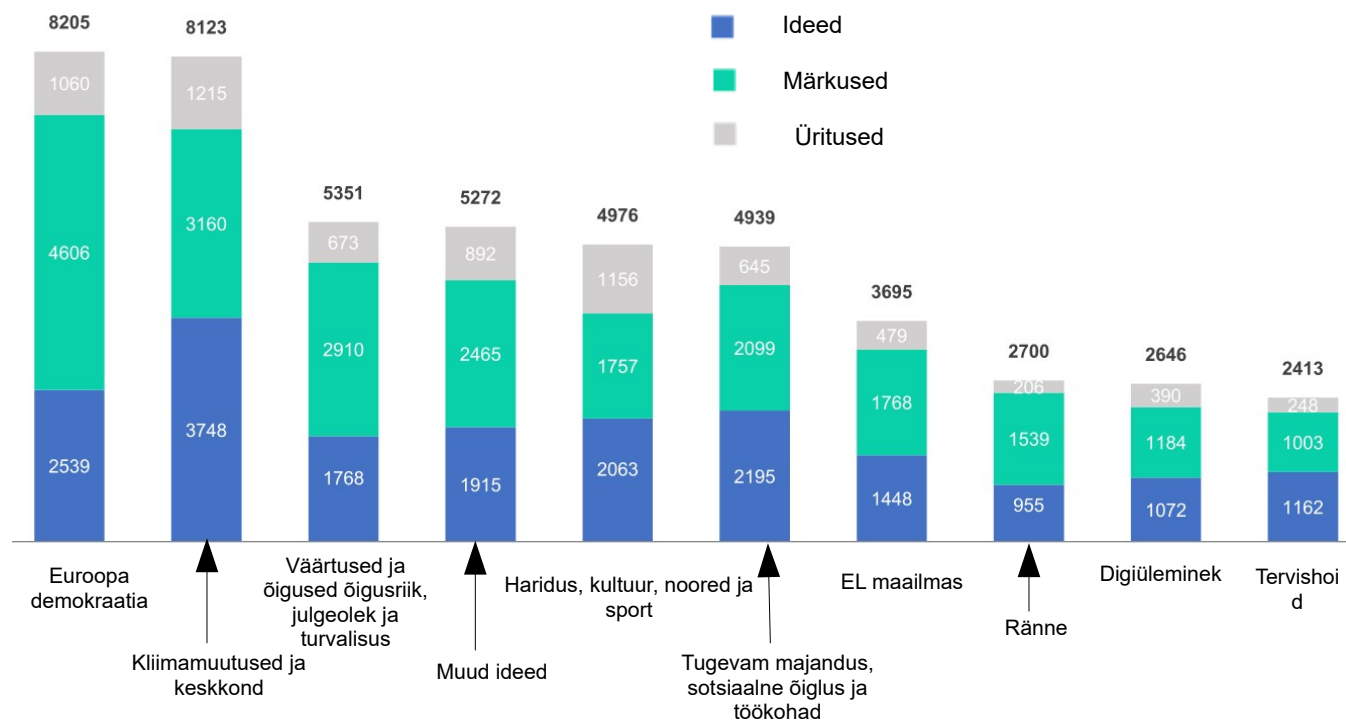

Panustega seotud teemad

Alates platvormi käivitamisest kuni 9. maini 2022 on kõige rohkem postitatud teemasse „Euroopa demokraatia“ (ideed, kommentaarid ja üritused) (8 205). Teisel kohal on kliimamuutused ja keskkond 8 123 panusega. Kolmandal kohal on väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus, neile järgnevad muud ideed (4.) ning haridus, kultuur, noored ja sport (5.) (vt joonis 5).

Mõned teemad on tekitanud rohkem kommentaare, ideid või üritusi kui teised, näiteks Euroopa demokraatia kohta on kõige rohkem kommentaare (4 606). Kliimamuutused ja keskkond on registreerinud kõige rohkem ideid (3 748) ja sündmusi (1 215). Teemavaldkonna „Haridus, kultuur, noored ja sport“ ürituste arv on suuruselt teine – 1156 üritust.

Joonis 5. Panused platvormi teemade kaupa (19.4.2021–9.5.2022)

Hiljutised arengud

Ajavahemikul 21. veebruarist kuni 9. maini 2022 tehti platvormil kokku 4693 postitust, mis koosnesid järgmisest:

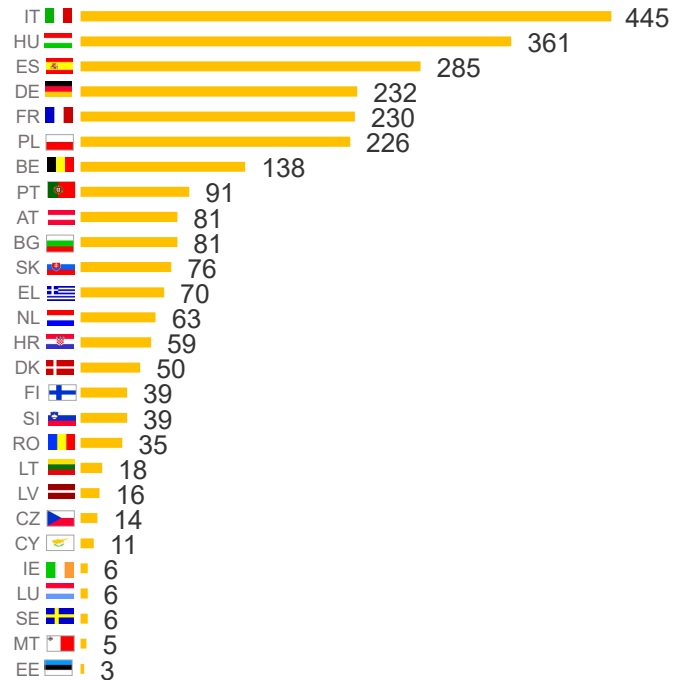
- 2633 ideed
- 1246 kommentaari
- 814 üritust

Riigi tasandi panuste analüüs näitab, et Itaalia oli sel perioodil panuste mahu poolest esikohal (445), samal ajal kui Ungari (361) jäi teisele kohale. Kolmandal kohal oli Hispaania (285).

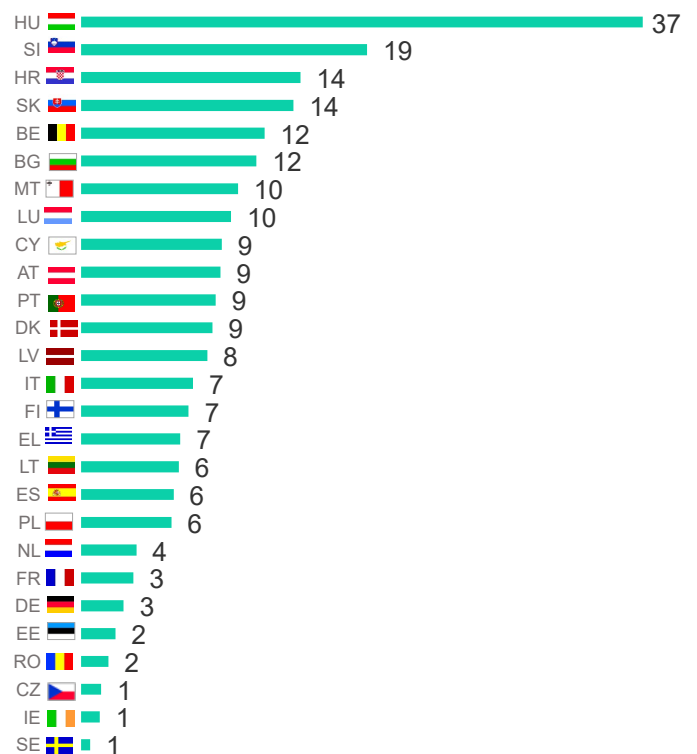
Saksamaa (neljas) ja Prantsusmaa (viies) panustasid jätkuvalt märkimisväärselt: vastavalt 232 ja 230.

Kui vaadelda sissemaksete osakaalu elanikkonnas, siis oli Ungari aktiivsus viimasel perioodil kõige suurem – 36,9 sissemakset miljoni elaniku kohta, millele järgnes Sloveenia 18,8 sissemaksega miljoni elaniku kohta. Lisaks täheldati suurt panust miljoni elaniku kohta Horvaatias, Slovakkias ja Belgias.

Joonis 6. Postituste arv riikide kaupa (21.2.2022–9.5.2022)

Joonis 7. Postituste arv riigi ja 1 miljoni elaniku kohta (21.2.2022–9.5.2022)

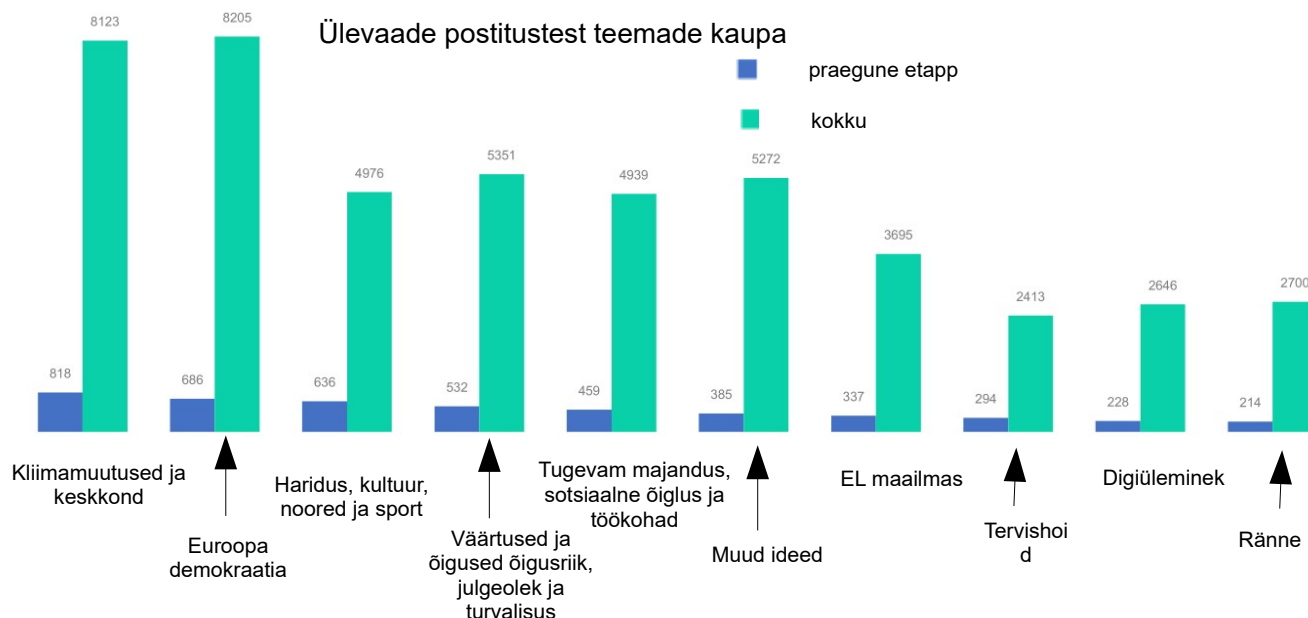

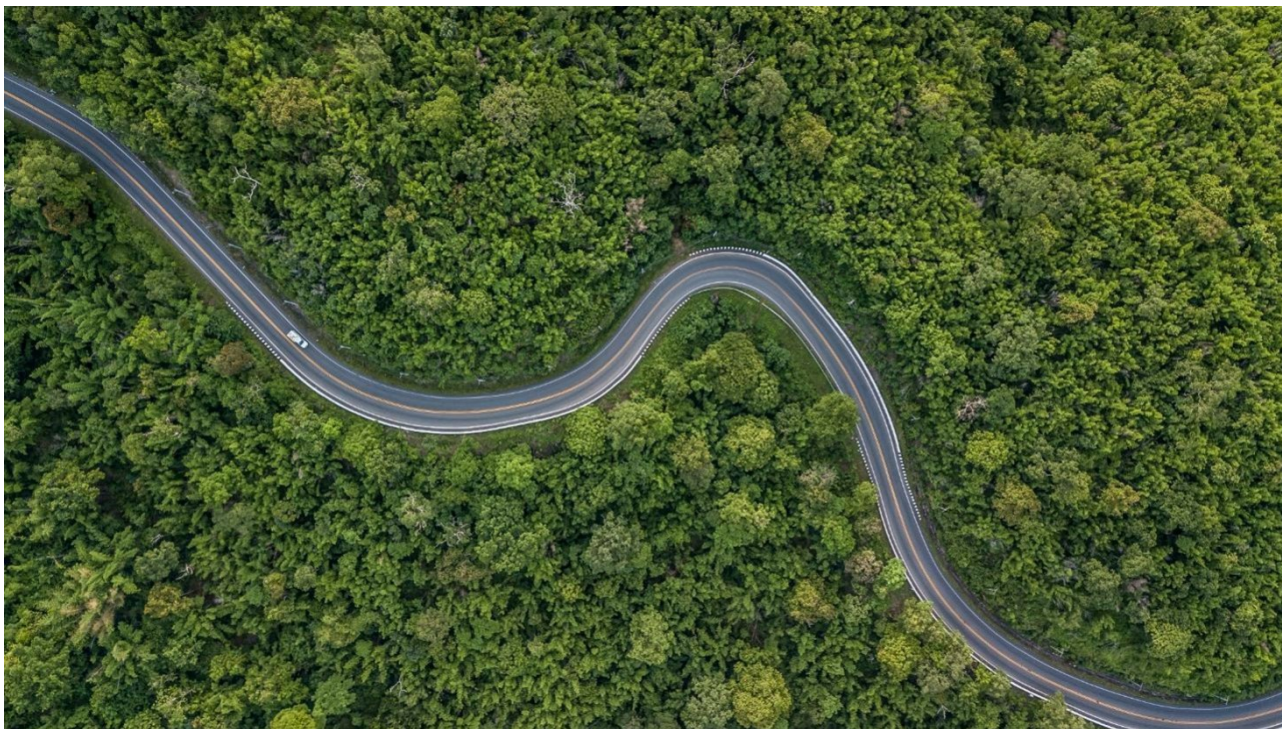
Suundumused 21. veebruarist kuni 9. maini 2022

Kõige populaarsemad teemad olid jätkuvalt Euroopa demokraatia ning kliimamuutuse ja keskkonna teemad, mille kohta esitati kõige rohkem vastuseid (vastavalt 686 ja 818). Hariduse, kultuuri, noorte ja spordi teema oli eelmisel perioodil populaarsuselt kolmas, kokku 636 postitusega.

Võrreldes koguarvuga oli teema „Väärtused ja õigused, õigusriik ja julgeolek“ viimaste postituste seas neljandal kohal (532 postitust), samas kui muud ideed olid selles ülevaates alles kuuendal kohal (385 postitust).

Joonis 8. Postituste ülevaate võrdlus teemade kaupa möödunud perioodil ja kokku

2. Kliimamuutused ja keskkond

Teema „Kliimamuutused ja keskkond“ raames on platvormil esitatud kokku 8 123 kommentaari, ideed ja üritust (3748 ideed, 3160 kommentaari ja 1215 üritust). Oma erinevates postitustes on osalejad üldiselt väljendanud muret globaalse soojenemise ja selle tagajärgede pärast, kutsudes valitsusi tungivalt üles võtma viivitamatult konkreetseid meetmeid kliimamuutustega võitlemiseks. Lisaks rohepöörde hõlbustamisele, kliimanetraalsuse saavutamisele ja taastuenergia, eelkõige päikesepaneelide edendamisele peeti sageli peamiseks liikumapanevaks jõuks heitkoguste vähendamist. Säästvad transpordilahendused on keskendunud peamiselt raudteesüsteemidele ning olulisel kohal on olnud ka tarbimisega seotud soovitusel kliimamuutuste vastu võitlemiseks, nagu ringlussevõtt, pakendid ja plast. Hiljutist energiahindade tõusu silmas pidades on tehtud mitmeid üleskutseid edendada teadlikumat energiatarbimist ja ELi energiasõltumatust. Kodanikud on kutsunud üles kaasama kõiki ühiskonnarühmi: sõltuvalt iga ettepaneku konkreetsest sisust määratakse vastutus üksikisikutele, kaubandussektorile või valitsustele ja poliitikakujundajatele.

Erinevaid ideid saab rühmitada järgmiste teemade järgi:

- **Võitlus kliimamuutuste vastu ja roheline kokkulepe**
- **Energia**
- **Transport**
- **Tarbimine**
- **Bioloogiline mitmekesisus ja loomade heaolu**
- **Põllumajandus**
- **Saaste**
- **Subsideerimine, maksustamine**
- **Muutuste tekitamine suhtumises ja käitumises**
- **Eluase ja ehitus**

Üritused

Võrreldes 20. veebruarile eelnenud perioodiga korraldati 20. veebruarile 2022 järgneval perioodil

rohkem kliimamuutuste ja keskkonna teemaga seotud üritusi Kesk- ja Ida-Euroopa riikides, näiteks Ungaris, Poolas ning vähemal määral Slovakkias ja Bulgaarias. Need üritused korraldati üldiselt kollektiivsete aruteludena kliimamuutustest tulenevate probleemide üle (vt [nt üritus](#)). Paljud üritused keskendusid konkreetsetele keskkonnateemadele, mida arutati noorte seisukohast (vt [nt üritus](#)). Nendel üritustel arutati väga erinevaid teemasid. Säästvat põllumajandust ja mesilaste kaitset (vt [üritus](#)) käsitleti Budapestis korraldatud mesinduskonverentsil, kus osales üle 100 mesiniku. Kliimaneutraalsed linnad olid Ungari linnas Békéscsabas toimunud avaliku ürituse teema (vt [üritus](#)). Ürituse eesmärk oli koguda ideid ja soovitusi, et muuta Békéscsaba 2030. aastaks kliimaneutraalseks. Poolas korraldati rida kohtumisi noorte aktivistide ning kohalike omavalitsuste ja valitsusväliste organisatsioonide esindajatega, et uurida noorte keskkonnateadlikkust ja huvi keskkonna vastu (vt [üritus](#)).

Hispaania noored pidasid ajurünnakuid mitmel rohelise kokkuleppega seotud teemal ja pakkusid välja ideid alates jalgrataste ja uiskude kasutamise edendamisest kuni kestliku energiatarbimise edendamiseni ja loodusvarade kasutamiseni hoonekompleksides (vt [üritus](#)).

Mitmed Taani veebiseminarid, mille eesmärk on vahetada ideid selle kohta, kuidas ettevõtted saaksid edendada innovatsiooni ja rohepöoret. Järgnenud paneelarutelu põhiteema oli vajadus kiirendada ELi vesiniku ja vesinikust saadud kütuste kavandamis- ja tootmissuutlikkust (vt [üritus](#)).

Võitlus kliimamuutuste vastu ja roheline kokkulepe

Osalejad väljendavad sageli muret kliimamuutuste ja nende tagajärgede pärast, kutsudes valitsusi ja ELi üles võtma viivitamata meetmeid ja kehtestama tugevama Euroopa keskkonnapoliitika kliimamuutuste vastu võitlemiseks (vt nt idee, ürituse näide). Ettepanekud on seotud heitkoguste vähendamise, kliimaneutraalsuse saavutamise, saaste vastu võitlemise ja rohepöördega, mida käsitletakse ka allpool esitatud eri teemade all.

Heitkogustega seoses on üks kõige sagedamini arutatud küsimusi seotud heitkoguste maksustamisega, täpsemalt eesmärgiga julgustada ettevõtjaid vähendama oma kasvahoonegaaside heitkoguseid, valides odavamad taastuvad energiaallikad, mis omakorda viib selleni, et tarbijad teevad kestlikumaid valikuid (vt näiteks palju toetust leidnud [idee](#)). Teine ettepanek on vähendada kasvahoonegaaside heitkoguste lubatud maksimummäära. See võimaldab praegu suure tõhususega söe- ja gaasitehastel langeda allapoole künnist; siiski suurendavad need endiselt

reostust (vt [idee](#)). Tõstatati ka vajadus süsinikdioksiidi piirimaksu ja sellega seotud meetmete järele (vt [üritusenäide](#)).

Postitajad on maininud fossiilkütuste leviku tõkestamise lepingut, mis on kodanikuühiskonna algatus, mille eesmärk on tagada fossiilkütuste kasutamise vähendamine. Nad soovivad, et EL ühineks lepinguga paralleelselt Pariisi kokkuleppega (vt [idee](#)).

Üks osaleja nõuab suuremaid investeeringuid süsinikdioksiidi kogumise ja säilitamise tehnoloogia arendamisse (vt [idee](#)).

Kogu Euroopas on korraldatud arutelusid rohelise kokkuleppe ja üldisemalt rohepöörde üle, et arutada peamisi prioriteete, parimaid tavasid, rakendamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning alternatiivseid ärimudeleid (vt näiteid üritusest ja [üritusest](#)).

Mitmes postituses keskendutakse sotsiaalsele ja majanduslikule mõjule, mida avaldab rohelise kokkuleppe rakendamine ELi strateegiana, mille eesmärk on suunata Euroopa kliimaneutraalsele, õiglasele ja jõukale ühiskonnale ülemineku teele. Näiteks nõutakse sotsiaalselt kaasavamat lähenemisviisi ja tasakaalustatud strateegiat, mille majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõõdet tuleb hinnata ja rakendada ühiselt ja strateegiliselt, viidates energiahindade tõusule kogu Euroopas (vt [idee](#)). Platvormil väga heaks kiidetud ideega soovitakse, et EL pakuks tugevat ja kaasavat juhtimisviisi, kus nii töötajad kui ka ametiühingud on kaasatud kohanemispoliitika kujundamisse ja rakendamisse kõigil tasanditel. Rõhutatakse, et ELi kliimamuutustega tegelemise strateegia peaks hõlmama konkreetseid poliitikameetmeid, mis säilitavad töökohti ning kaitsevad töötajate tervist ja ohutust, samuti aktiivset tööturupoliitikat ning ümberõpet ja koolitust, et vältida töökohtade kadumist (vt [idee](#)).

Üldisemal tasandil tehakse ettepanek luua tulemustabel, et jälgida meetmete mõju ja esitada tõendeid rohelise kokkuleppe rakendamisel piirkondlikul tasandil tehtud edusammude kohta (vt [idee](#)).

Energia

Veel üks teema, mis tõmbab rohkem tähelepanu, on energia, mida sageli tõstatatakse seoses kliimamuutuste teemaga. Platvormil osalejad soovivad edendada nii taastuvenergia väiksemahulist kui ka suuremahulist kasutamist, näiteks Euroopa energiakoostöö kaudu (vt [üritus](#)). Taastuvenergia kõrval on arutelu teemaks tuumaenergia, mille ideedes kutsutakse üles piirama tuumaenergia kasutamist või alternatiivina arendama ohutut tuumaenergiat ja kasutama seda riikides ja kohtades, kus taastuvaid

energiaallikaid ei ole võimalik kasutada (vt nt [idee](#)). Lisaks on Euroopa Komisjoni hiljutised kavad liigitada tuumaenergia ja maagaas keskkonnahoidlikeks investeeringuteks tekitanud konverentsi platvormil kriitikat (vt nt [idee](#)). Teisest küljest on enamik selleteemalisi postitusi vastupidisel seisukohal, väites, et tuumaenergia on parim viis CO₂ heite vähendamiseks (vt nt [idee](#)).

Samal ajal kutsutakse üles uurima alternatiivseid energiaallikaid (vt nt [üritus](#)), nagu termotuumasüntees, geotermiline energia või vesinik, mis aitaks märkimisväärselt kaasa energia mitmekesisusele (vt nt [idee](#)). Postitajad rõhutavad siiski, et kohalikud elanikud peavad aktsepteerima isegi alternatiivseid allikaid, nagu tuuleenergia, ning et on vaja tagada, et neil oleks positiivne mõju bioloogilisele mitmekesisusele, inimestele ja maastikele (vt nt [idee](#)).

Energiatõhusa ja keskkonnasõbraliku kütte alateema raames on näiteks idee kasutada mitmekütuselisi ahjusid (vt [idee](#)) või kaugküttevõrk, mis kasutab ära kasutamata soojusallikaid, näiteks sügavat geotermilist energiat (vt [idee](#)).

Üldiselt nõuavad inimesed ettevõtelt ja äriettevõtelt suuremat vastutust ja kaasatust, näiteks kunstliku valgustuse vähendamist, kui seda ei ole vaja, näiteks kaubanduskeskuste poeaknaid pärast sulgemisaega (vt [idee](#)).

Elamute energiatõhususe eesmärkide puhul pooldavad postitajad üleminekut korterelamute individuaalsele energiatarbimisele (vt [idee](#)). Teine juurdunud idee on energia mikrokoostootmine eluasemetes (vt [idee](#)).

Transport

Teine sageli esinev ideede kogum on seotud transpordiga, mida sageli arutatakse seoses saastega. Mõned allpool loetletud soovitusel käsitlevad transpordisüsteemide muutmist, et vähendada saastet.

Platvormil esitatud ideed transpordisüsteemide muutmiseks nõuavad eelkõige lühilendude keelustamist ELis, et vähendada saastet (vt nt [idee](#)). Postitajad rõhutavad, et

pandeemia on juba kaasa toonud lennundussektori kahanemise.

Üldiselt toetatakse tugevalt Euroopa ühistranspordisüsteemide parandamist (vt nt [idee](#)) kui keskkonnasõbralikumaid alternatiive lühilendudele. Eelkõige arutatakse laialdaselt ühist Euroopa raudteevõrku (vt [nt idee](#) ja [üritus](#)). Üks postitaja teeb ettepaneku kasutada otsingumootorit Euro Trainscanner, et muuta rongiga reisimine atraktiivsemaks (vt [idee](#)), ning teine soovib võtta kasutusele integreeritud ELi pileti ja muuta see linnades tasuta pileti (vt [idee](#)). Ettepanekud kiirrongivõrkude

laiendamiseks ja piiriüleste raudteeühenduste loomiseks esitati ühel mitmest Euroopa raudteeaasta raames korraldatud üritusest (vt [üritus](#)).

Muud ideed on seotud ühise jalgrattavõrgustikuga, tehes näiteks ettepaneku laiendada jalgrattateid või luua üleeuroopaline jalgrattateede võrgustik (vt nt [idee](#)). Lisaks tehti ettepanek muuta kohalike omavalitsuste jaoks kohustuslikuks jalgrattateede rajamine tee lahutamatu osana, nagu see on juba jalakäijate kõnniteede puhul (vt [idee](#)).

Teine ideedekogum keskendub innovatsioonile ja elektrisõidukite, näiteks autode ja jalgrataste arendamisele ning nende integreerimisele praegusesse keskkonda, näiteks laadimisjaamade võrgu pakkumise kaudu (vt [idee](#) ja [idee](#)). Üks osaleja väidab siiski, et elektriautodel on kahjulikud keskkonna- ja humanitaarkulud, ning soovib selle asemel piirata sõidukite massi ja kiirust, et vähendada CO₂ heidet (vt [idee](#)).

Transpordi CO₂ heite vähendamise ja keskkonnasõbralikumaa transpordi küsimuses rõhutavad osalejad ka piiriüleste projektide tähtsust laevanduse ja raudteetranspordi edendamisel (vt nt [idee](#)). Samuti kutsutakse üles töötama välja programme teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamiseks, et toota nii avalikke kui ka era-, individuaalseid ja kollektiivseid transpordivahendeid, mis ei ole saastavad ja on 100 % energiasõltumatud (vt nt [idee](#)).

Tarbimine

„Tarbimine“ hõlmab paljusid alateemasid, kusjuures ideed keskenduvad kõige erinevamatele materjalijäätmete liikidele, määraes kindlaks kestlikud tavad selliste jäätmetega tegelemiseks ja nende vähendamiseks. Postitajad kutsuvad massiliselt üles muutma praegust kaupade ja teenuste massitarbimise süsteemi. Väga heaks kiidetud idees, mis väljendab korduvat suhtumist, kutsutakse üles edendama sellega seoses ringmajandust (vt [idee](#)). Parandamisõigust peetakse tarbimisharjumuste muutmise ja ringmajanduse edendamise oluliseks elemendiks. Osalejad nõuavad parandamisõbralikku tootedisaini ning parandamisindeksi ja kogu ELi hõlmava parandamismärgise kasutuselevõttu (vt [idee](#)). Pandeemia mõju on sundinud inimesi ka ülemaailmseid tarneahelaid ümber mõtlema ja toetama nende lühendamist (vt [idee](#)). Mõned postitajad lähevad veelgi kaugemale, tehes ettepaneku kehtestada maksimaalse tarbimise ja tootmise kvoodid (vt nt [idee](#)).

Seoses konkreetselt toidu raiskamisega rõhutab üks osaleja, et 40 % kogu maailmas toodetud toidust ei jõua kunagi meie lauale ja et see põhjustab 10 % kogu maailma kasvuhoonegaaside heitest, ning teeb ettepaneku võtta meetmeid toidu raiskamise peatamiseks, näiteks toetada toiduannetusi (vt [idee](#)).

Mitu platvormil osalejat juhtis tähelepanu tekitatud jäätmete märkimisväärsel kogusele ja pakkus välja mitu meedet selliste jäätmete vältimiseks ja nende vastu võitlemiseks, näiteks ringlussevõtt (vt nt [idee](#)), jäätmevabade või vähese jäätmeheitega toodete pakendite valimine, et vähendada negatiivset mõju keskkonnale (vt nt [idee](#)). Väga heaks kiidetud ideega edendatakse ideed ELi juhitud programmist ringlussevõetavatest materjalidest valmistatud tagastatavate toidupakendite jaoks (vt [idee](#)). Üks osaleja juhib tähelepanu sellele, et ringlussevõtu kohta on vaja rohkem teavet, et soodustada seda tava juba varases eas (vt [idee](#)). Teises tehakse ettepanek võtta kasutusele Saksamaa mudelil põhinev Euroopa integreeritud süsteem pudelite tagastamiseks (vt [idee](#)). Jäätmete allteema all on märgitud ka jäätmete allhanke keeld ELis (vt [idee](#)).

Tarbimise keskkonnamõju alateema raames on tõstatatud küsimus imporditud kaupade vastavusest ELi standarditele. Näiteks teeb üks postitaja ettepaneku keelata sellise veiseliha import Brasiiliast, mille jälgitavus ei ole samal tasemel kui ELi veiseliha puhul (vt [idee](#)).

Veel üks korduv idee pooldab täiustatud toodete märgistamise süsteemi (vt [nt idee](#)), mis kirjeldaks üksikasjalikult tootmise keskkonnamõju või näitaks, kas tooted sisaldavad mikroplasti ja avaldavad seega pikaajalist negatiivset mõju tarbijate tervisele (vt nt [idee](#)). Väga heaks kiidetud idees tehakse ettepanek anda toodetele kliimaskoor, arvutades välja toote mõju kliimale tootmise, transpordi, ettevõtte profiili jne seisukohast (vt [idee](#)).

Viimane tegevussuund on seotud kiirmoe- ja tekstiilitööstusega, et muuta see keskkonnasõbralikumaks; postitajad rõhutavad rõivaste tootmiseks kasutatavate ressursside tohutut hulka ja asjaolu, et rõivad ei sobi sageli ringlussevõtuks (vt nt [idee](#)).

Hispaanias toimunud kodanike seminaril esitati mitu veetarbimisega seotud ideed. Postitajad rõhutavad vajadust parandada jaotus- ja veekogumissüsteeme, et vältida vee raiskamist (vt [üritus](#)).

Lisaks rõhutavad osalejad vajadust edendada massiturismi asemel keskkonnahoidlikku ja säästvat turismi, kuna viimasel arvatakse olevat märkimisväärne mõju loodus- ja kultuurivaradele (vt nt [üritus](#)).

Selle teemavaldkonna viimane kommentaaride ja ideede rühm kajastab muret uute elektroonikaseadmete tekitatud jäätmete pärast ning kutsus üles suurendama selliste seadmete kohustuslikku garantiid ja vajadust tagada parandatavus (vt nt [idee](#)) ning looma koostöövõrgustiku platvormi, et tagada elektroonikajäätmete taaskasutamine (vt [idee](#)). Veel üks ettepanek hõlmab katseprogrammi väljatöötamist, et asendada 35 miljoni ELi pere elektriseadmed A+++ seadmetega kooskõlas ELi rohepöörde eesmärgiga (vt [idee](#)).

Mõned osalejad soovivad ka energiatarbimise piiramist, eriti kuna elektrit toodetakse suures osas fossiilkütustest, kehtestades tarbimiseks igakuise elektrikvoodi ja maksustades ülejäägi (vt nt [idee](#)). Mõned osalejad on väljendanud muret krüptovaluutade arengu pärast, kus seadmed põhjustavad tohutut elektritarbimist. Nende arvates, mida rohkem krüptokaevandamine muutub ülemaailmseks probleemiks, seda rohkem on vaja piiranguid ja eeskirju (vt [ideenäide](#)).

Bioloogiline mitmekesisus ja loomade heaolu

Bioloogilise mitmekesisuse säilitamine ja loomade kaitse on konverentsi käigus muutunud üha sagedasemaks teemaks, millele on antud mitu panust.

Ideede peamine alateema on raadamine. Ühes enam toetatud idees kutsutakse üles investeerima Euroopa taasmetsastamisse, et vältida kõrbestumist (vt [idee](#)), või kogu maailma, et päästa planeedi kopsud, nimelt Amazonase vihmametsadesse ja muudesse maailma vihmametsadesse, et mitte ainult aeglustada ülemaailmset süsinikureostust ja säästa liike, vaid ka vähendada rändesurvet Euroopale (vt nt [idee](#)). Poliitikasoovitused hõlmavad raadamisest saadud toodete impordi keelustamist (vt [idee](#)).

Loomastiku kaitset peetakse samuti selle teema oluliseks osaks. Üks osaleja tegi ettepaneku võtta vastu ühine poliitika Euroopa ohustatud liikide kaitseks (vt [idee](#)). Mitu osalejat on toetanud ideid peatada eksootiliste loomadega kauplemine lemmikloomadena (vt [idee](#)), samuti ideid, mis on seotud veeloomade kaitsega, sealhulgas veeloomade heaolu käsitleva õigusakti rakendamisega (vt [ideenäide](#)).

Bioloogilise mitmekesisuse teemaga seotud muude panuste hulgas on ettepanek istutada puid kõigisse nn unustatud kohtadesse, nagu kiirteed, maanteed vahetused jne, et koguda CO₂, suurendada evapotranspiratsiooni, parandada bioloogilist mitmekesisust ja reguleerida veevooge (vt [idee](#)). Mõnel üritusel arutati ka üleskutset jätta loodusele rohkem ruumi (vt [üritus](#)). Veel üks ettepanek hõlmab Euroopa mobiilse mereuuringute jaama loomist, et saada olulisi teadmisi mere bioloogilise mitmekesisuse kohta (vt [idee](#)).

Põllumajandus

Teine teema, mis on pälvinud märkimisväärset hulgal kaastööd, samuti üsna palju toetust seotud ideedele, on põllumajandus. Selle teema raames pooldavad postitajad üsna sageli ökoloogilise põllumajanduse ja väiksemate põllumajandusettevõtete kontseptsiooni (vt [nt idee](#)), kutsudes üles keelustama pestitsiidide kasutamist ja intensiivset põllumajandust (vt [nt idee](#)). Mõned postitajad lähevad veelgi kaugemale, soovitudes laiendada pestitsiidide keeldu erakasutusele (vt [nt idee](#)). Toetust väike- ja mahepõllumajandusele ning ELi põllumajanduspoliitika tulevikule üldiselt näitab ka osalemine nende konkreetsete teemade arutamiseks korraldatud ümarlaudadel (vt [nt üritus](#)).

Ühes ideede tegevussuunas on esitatud mitu näidet, kuidas muuta põllumajandus vähem saastavaks ja kestlikumaks. Aruteludes käsitletakse selliseid aspekte nagu plasti kasutamine põllumajanduskilledes (vt [idee](#)) ja veetarbimise vähendamise viisid põllumajanduses (vt [idee](#)).

Teised ideed viitavad sellele, et EL peaks kliimakaitse ja keskkonna säilitamise eesmärgil rohkem edendama taimset toitumist. Mõned postitajad lisavad sellise tegevuse alusena eetilisi probleeme (vt [nt idee](#)). Seda käsitletakse ka tervise teema all.

Samuti rõhutavad postitajad tungivalt vajadust tagada toiduga kindlustatus ja toidualane sõltumatus, edendades kohalikku põllumajandust. Aruteludes on käsitletud toiduvõõrsid linnade ümber, viljapuude istutamist linnapiirkondades, toetust maa omandamisele tootjate ja põllumajandustootjate poolt, piirates sellise maa hinda, ning muid meetmeid (vt [idee](#)). Lisaks sisaldavad ettepanekud kohalike toodete ostukvootide kehtestamist suurtele rahvusvahelistele supermarketitele (vt [idee](#)).

Põllumajanduse teema all tõstatatakse küsimus, kuidas põllumajandus peaks kliimakõikumistega toime tulema ja nendeks valmistuma. Sellega seoses võivad multifunktsionaalsed ja mitmekesised agrometsandussüsteemid suurendada huumuse teket, veemahutavust ja CO2 sidumist, suurendades seeläbi märkimisväärselt põllumajanduse stabiilsust ja tootlikkust (vt [idee](#)). Lisaks pooldab üks osaleja üleminekut intensiivselt põllumajanduselt agroökoloogiale (vt [idee](#)).

Lõpuks arutatakse põllumajandustootjate sissetulekut, kusjuures mõned postitajad kutsuvad põllumajandustootjaid üles saama toetuste asemel õiglase hindadega tagatud sissetulekut (vt [nt idee](#)).

Saaste

Saastet peetakse ülemaailmsele keskkonnale avalduva surve allikaks. Arutletakse mitme saastevaldkonna üle, millel on järgmised alateemad: vee-, plasti- ja valgusreostus.

Veereostuse alateema puhul pannakse suurt rõhku vajadusele tagada tulevikus joogiveevarude ja puhaste ökosüsteemide turvalisus. Lisaks on esitatud konkreetseid ettepanekud ookeanide ja jõgede reostuse vastu võitlemiseks (vt [nt üritus](#)), näiteks idee neutraliseerida ookeanide hapestumine konkreetsete bakteritega (vt [idee](#)).

Panused, mis käsitlevad plastmaterjalide põhjustatud reostuse probleemi, moodustavad märkimisväärse osa kogupanusest, mis kajastab üldsuse kasvavat muret liigsete plastijäätmete pärast. Koos üleskutsega jõustada ja laiendada ühekordselt kasutatava plasti keeldu (vt [nt üritus](#)) teevad osalejad ettepaneku piirata pakendites kasutatava plasti liike nendega, mida saab koos ringlusse võtta, ilma et oleks vaja komponente eraldada (vt [nt idee](#)). Lisaks on esitatud idee luua rajatised jõgedest ja ookeanidest eemaldatud plasti ringlussevõtuks (vt [idee](#)).

Lisaks tehakse mõnes platvormil esitatud idees ettepanek piirata valgusreostust (vt [nt idee](#)).

Subsideerimine, maksustamine

Lisaks mitmesugustele heitkoguste maksustamisega seotud ideedele, mida arutatakse kliimamuutuste vastu võitlemise teema all, tehakse selle teema raames mitmeid ettepanekuid keskkonnavaanulike toetuste peatamiseks, näiteks väga heaks kiidetud idee lõpetada kõik fossiilkütuste toetused (vt [idee](#)). Samamoodi kutsutakse teises idees üles peatama kahjulikud kalandustoetused (vt [idee](#)). Teisest küljest soovitatakse ettepanekutes suurendada toetusi bioloogilise mitmekesisuse ja kliimamuutuste projektidele või eraldas EL rahalisi vahendeid majade soojustamise uuendamiseks (vt [nt idee](#)).

Postitajad teevad ka ettepaneku kehtestada kestlikkusmaks (vt [nt idee](#)), mis muudaks jätkusuutmatud tooted kallimaks, muutes sellised tooted nii tarbijate kui ka tootjate jaoks vähem atraktiivseks. Lisaks annaks see ELile lisatulu ehk nn kliimatulu, et investeerida kestlikkusmeetmetesse, nagu elektriautode ostmise ja päikesepaneelide paigaldamine eramajadele (vt [idee](#)).

Muutuste tekitamine suhtumises ja käitumises

Samuti keskendutakse haridusele ja kõigi põlvkondade eurooplaste teadlikkuse suurendamisele (vt [üritus](#)). Kuigi enamik ideid on suunatud noorte haridusele (vt nt [idee](#)) isegi väga varasest east alates haridusaedade kaudu (vt [idee](#)), kutsutakse ka üles kaasama eakaid eurooplasi kliimamuutustega seotud algatustesse, eelkõige seoses elanikkonna vananemisega Euroopas (vt nt [idee](#)). Lisaks rõhutavad mõned postitajad vajadust edendada keskkonnateadlikku teabevahetust Euroopa institutsioonide poolt. Näiteks teevad nad ettepaneku töötada välja teabematerjalid selle kohta, kuidas olla keskkonnanahoidlik eurooplane, ja tugevdada keskkonnanaharidust, et luua keskkonna eest vastutavad linnaosad (vt [idee](#)).

Kuigi mõned osalejad on teadlikud üksikisikute rollist kliimamuutuste vähendamisel, rõhutavad nad ettevõtete vastutust ja kutsuvad inimesi üles võtma vastutusele neid ettevõtteid, kes väidavad, et nad on CO₂-neutraalsed, kuid tuginevad endiselt jätkusuutmatutele ärimudelitele (vt [idee](#)).

Eluase ja ehitus

Veel üks teema puudutab eluaset ja ehitust, mille alateema koondab mitmeid ideid ja üritusi, milles arutatakse uut Euroopa Bauhausi (vt [üritus](#)), et ühendada innovaatiline esteetiline disain konkreetsete meetmetega kliimamuutuste vastu võitlemiseks ning muuta meie tulevased eluruumid kestlikumaks, taskukohasemaks ja juurdepääsetavamaks. Veel ühes idees kutsutakse üles korraldama teadlikkuse suurendamise kampaaniaid keskkonnanahoidliku ja kestliku ehituse kohta, kasutades vähesed CO₂ heitega ehitusmaterjale (vt [idee](#)).

Samamoodi keskendub Rootsis korraldatud dialoog säästva eluaseme arendamise ja edendamise viisidele maapiirkondades, et muuta maal elamine atraktiivsemaks (vt [üritus](#)).

Üks ettepanek hõlmab Euroopa taastava maa-usalduse kehtestamist, et taastada mahajäetud maa ja hoonete loomulik seisund elurikkuse ja linnaelanike hüvanguks (vt [idee](#)).

Lõpuks uuriti ka kasutatud elementide ja materjalide taasringlusse laskmise ideed ehitustööstuses (vt [idee](#)).

Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)

Viimastes postitustes keskenduti taas energiale, võttes arvesse ELi üha problemaatilisemat sõltuvust Venemaa gaasi- ja naftatarnetest. Tehti mitu ettepanekut alates energiaalase kainuse soodustamisest ELis (vt [idee](#)) ja energiasõltumatuseni. Märkimisväärne osa uutest vastustest on toetanud tõhusamaid raudteevõrke, odavat ja juurdepääsetavat ühistransporti ning jalgrataste kasutamist (vt nt [idee](#)). Arutelu keskendus peamiselt puhastele energiaallikatele, mis on populaarne teema, nagu on näha ka varasemates aruannetes (vt nt [idee](#)). Vesinikku mainiti sageli näitena roheline energia kandjast, samal ajal kui mõne nn roheline energiaallika, näiteks tuumaenergia ja metaani piirid toodi sageli esile (vt nt [idee](#)).

Seoses säästva tarbimise edendamise alateemaga märgiti varem teatatud alateemasid, nagu plasti kasutamise keelustamine (vt nt [idee](#)), ringlussevõtt, jäätmete vähendamine ja säästvat tarbimist soodustav maksusüsteem. Uute ideedega esitati konkreetseid ettepanekuid, näiteks ettepanek luua ELi toetatav autovahetusprogramm, et võimaldada kodanikel vahetada oma autod vähem saastavate mudelite, näiteks hübriidautode vastu (vt [idee](#)). Teistes postitustes soovitati energia säästmise viise, eelkõige kontorites kliimamuutuste valguses (vt nt [idee](#)).

Kliimamuutusi ja heitkoguseid üldiselt arutati taas laialdaselt, samas kui keskkonnanaharidusega seotud ideid esitati viimasel perioodil sagedamini (vt nt [idee](#)). Kliimamuutustega võitlemise teema raames tehti hiljutistes postitustes ettepanekuid Euroopa keskkonnasaadiku nimetamiseks kliimamuutusi käsitleva ühise lähenemisviisi raames või praegust keskkonda arvesse võttes Euroopa energiaministri ametikoha loomiseks, kes esindaks Euroopat nendes küsimustes rahvusvahelisel areenil (vt nt [idee](#)).

2022. aasta aprilli alguses Milanos toimunud Euroopa noortearutelul arutati mitut kestliku kosmoseuuringutega seotud küsimust, kutsudes üles töötama välja uusi keskkonnanahoidlikumaid kosmosetehnoloogiaid, et luua kestlikke satelliite (vt [idee](#)).

Ringmajanduse edendamine
Tarneahelate ülbarmõtestamine
Küsi massitarbimist
Vähendada igat liiki jäätmeid, sealhulgas toidu- ja veejäätmel
Kehtestada uutele seadmetele suurem kohustuslik garantii
Jäätmete EList sisseostmise keelustamine
võtta kasutusele tootemärgised, milles kirjeldatakse üksikasjalikult keskkonnamõju;
Julgustada aeglane mood 8; keskkonnasõbralik tekstiilitööstus
Vee raiskamise vastu võitlemine
Rohelise ja keskkonnasõbraliku turismi edendamine
Edendada energiatõhusaid elektroonikaseadmeid

Tarbimine

Rohepõõrde hõlbustamine konkreetsete poliitikameetmetega
Laiendada ELi heitkogustega kauplemise süsteemi
Heitkoguste maksustamine
Madalam kasvuhoonegaaside heite lubatud maksimummäär
Ühinege fossiilkütuste leviku tõkestamise lepinguga
Investeeri sünikdioksiidi kogumise ja säilitamise tehnoloogiasse
Tugevama Euroopa keskkonnapoliitika kehtestamine kliimamuutuste vastu võitlemiseks
Soodustada rakendamist kohalikul ja piirkondlikul tasandil
Laiendada rohelist kokkulepet sotsiaalselt kaasaval viisil
Jälgida meetmete mõju ja rakendamist

Kliimamuutuste võitlemine

Edendada jätkusuutlikke viise Euroopa energiasõltumatusel saavutamiseks
Taastumatutest energiaallikatest loobumine või nende piiramine
Alternatiivsete energiaallikate edendamine ja uurimine
Uurige energiatõhusat ja keskkonnasõbralikku kütmist
Ettevõtted peavad vastutama oma energiakasutuse eest
Krüptovaluutade kaevandamise reguleerimine

Energia

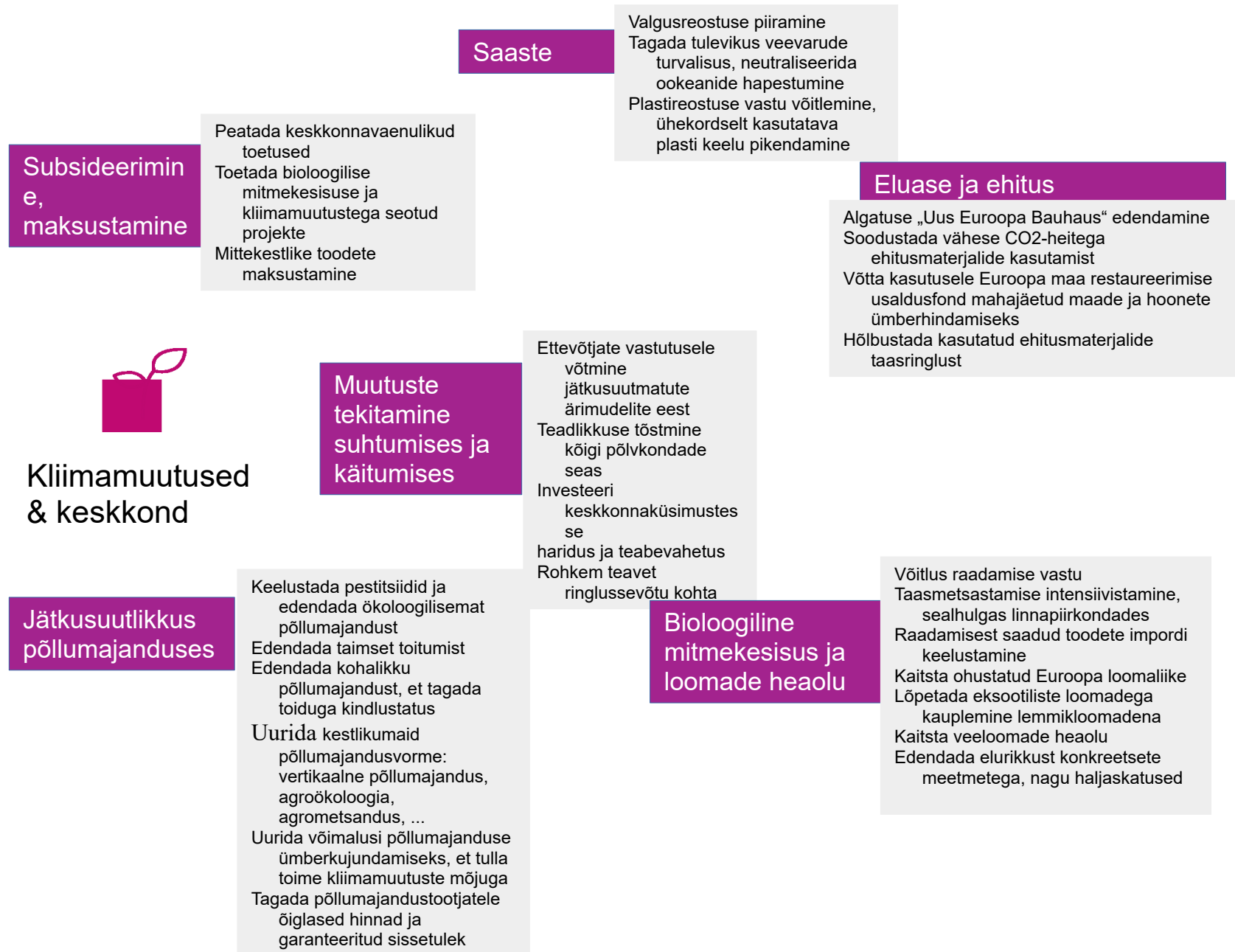
Lühimaalendude keelamine
Parandada ja laiendada ühistransporti ja selle taristut
Laiendada kiirrongivõrke
Jalgrattataristu lihtsustamine
Arutage elektriautode keskkonnakasut ja puudusi
Investeeri keskkonnasõbraliku transpordi uurimis- ja arendustegevusse

Transport

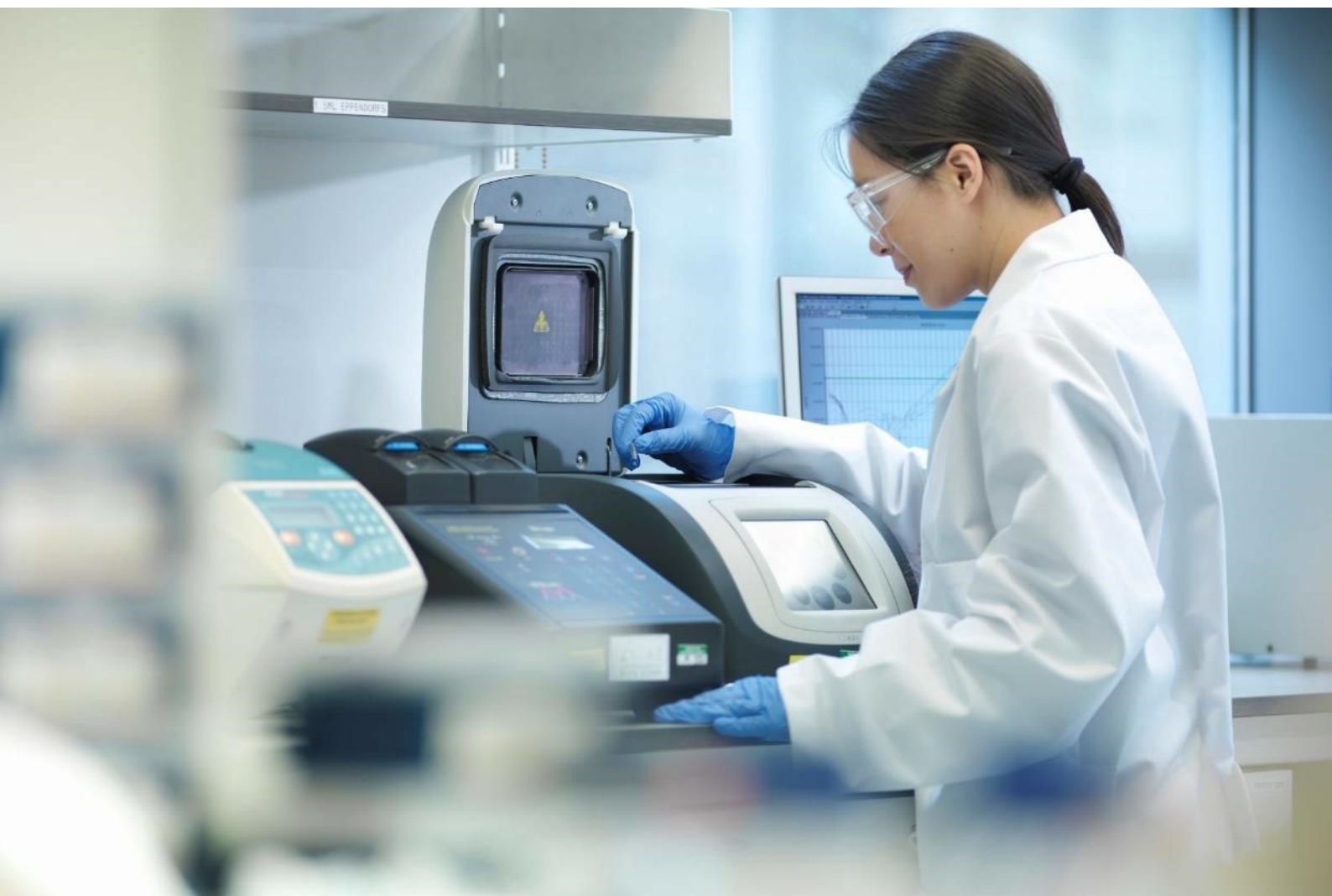
Kliimamuutused ja keskkond

Joonis 9. Teemavaldkonna „Kliimamuutused ja keskkond“ mõttekaardi 1. osa

Joonis 10. Teemavaldkonna „Kliimamuutused ja keskkond“ mõttekaardi 2. osa

3. Tervishoid

Teema „Tervishoid“ all on postitajad käsitlenud väga erinevaid teemasid. Kõige sagedasemad teemad on edendanud vajadust tagada võrdne juurdepääs kvaliteetsetele tervishoiuteenustele ning teinud ettepaneku tervishoiuteenuste suuremaks ühtlustamiseks ja integreerimiseks Euroopa tasandil; seda on mõjutanud ka COVID-19 kogemus ja selle mõju. Muud ideed ulatuvad üleskutsetest investeerida rohkem vaimsesse tervisesse, tervisealastesse teadusuuringutesse, et võidelda praeguste terviseprobleemidega, pöörates erilist tähelepanu vananevale elanikkonnale ja vähktõvele, kuni üleskutseteni investeerida ennetusmeetmetesse, sealhulgas tervislike eluviiside edendamisse ja terviseprobleemide teadaolevate põhjuste, näiteks õhusaaste ja tubakatarbimisega tegelemisse. Selle teema kohta on esitatud 2413 postitust: 1162 ideed, 1003 kommentaari ja 248 üritust. Kindlaksmääratud teemad on loetletud vastavalt nende esinemise

tasemele. Selle teemaga hõlmatud peamised teemad on järgmised:

- **Tervishoiuteenuste kättesaadavus kõigile**
- **ELi tervishoiusüsteemide integreerimine**
- **Tervislikud eluviisid**
- **Terviseuuringud**
- **Ennetamine, mitte sekkumine**
- **Tervena vananemine ja vananemisvastane toime**
- **Lähenedisviisid meditsiinile**
- **Vastused COVID-19-le**
- **Tervishoid digiajastul**
- **Vähiravi**
- **Tervishoiutöötajad**

- **Seksuaal- ja reproduktiivtervis**

Üritused

Mitmel hiljutisel üritusel käsitleti selliseid küsimusi nagu vaimne tervis ja heaolu (vt [nt üritus](#)). Poolas toimunud Euroopa noortenõukogude kongressi raames arutasid osalejad, kuidas sotsiaalmeedia mõjutab vaimset tervist (vt [üritus](#)). Seoses COVID-19 pandeemiaga võeti arvesse pandeemia mõju kodanike füüsilisele ja vaimsele tervisele (vt [üritus](#)).

Ljubljana ülikoolis korraldatud veebiüritusel uurisid osalejad ELi rolli tervena vananemise võimaldamisel (vt [üritus](#)), samal ajal kui Itaalias korraldatud üritus oli pühendatud Euroopa vähktõvevastase võitluse kavale (vt [üritus](#)).

Seoses tervishoiu integreerimisega kõigis ELi liikmesriikides arutati Kreekas toimunud osalusseminaril Euroopa rahvatervise süsteemi loomise väljavaateid ja probleeme (vt [üritus](#)). Osalejad sõnastasid ideid alates üleskutsetest luua Euroopa meditsiinikorpus kuni vajaduseni kaotada ebavõrdsus põhja ja lõuna vahel, et liikuda sellise ühise Euroopa rahvatervise süsteemi suunas.

Veebiüritusel arutati õhukvaliteediga seotud terviseriske, mis tulenevad sellistest saasteainetest nagu tubakasuits, küttegaas, kemikaalid ning muud allergeenid ja radoonid (vt [üritus](#)).

Tervishoiuteenuste kättesaadavus kõigile

Üks selle teemavaldkonna kõige sagedasemaid teemasid on üleskutse tagada võrdne juurdepääs taskukohastele ja kvaliteetsetele tervishoiuteenustele (vt näiteks väga heaks kiidetud [idee](#)).

Esitatud ideed toetavad ka Euroopa ravikindlustussüsteemi kasutuselevõttu (vt [nt idee](#)). Ühes selletemalises tugevalt toetatud idees kutsutakse ELi samuti üles tagama kõigile ELi elanikele võrdne juurdepääs taskukohastele ja kvaliteetsetele tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeteenustele, mida osutavad vastupidavad, hästi varustatud ja hästi varustatud avalikud süsteemid, millel on üldine katvus (vt [idee](#)). Mitmed ideed on seotud vajadusega, et EL eraldaks rahalisi vahendeid, et tagada konkreetselt kõigile juurdepääs vaimse tervise teenustele, olenemata sissetulekust ja vanusest (vt [nt idee](#)). Tervishoiutööstuse erastamise lõpetamise idee on esitatud ka selleks, et muuta tervishoiuteenused kõigile taskukohaseks (vt [nt idee](#)) ja kaotada ELis kahetasandiline juurdepääs avaliku ja erasektori tervishoiuteenustele (vt [idee](#)). Muud ideed tõstatavad

ravimite maksumuse küsimuse ja pakuvad välja viise, kuidas muuta need kõigile taskukohaseks, jälgides rohkem ravimitööstust (vt [nt idee](#)).

Juurdepääsetavusega seoses pakub rühm ideid välja mitu lahendust, et muuta tervishoiuteenused piiratud liikumisvõimega patsientidele või kõrvalistes piirkondades asuvatele patsientidele praktiliselt kättesaadavamaks (vt [nt idee](#)). Kaugtervishoiu arendamine toimub tervishoiubussidega kiire ja vähese tõkkega juurdepääsu vormis meditsiinisisustele (vt [idee](#)).

Viimane alateema on seotud tervishoiuteenuste kättesaadavuse võrdõiguslikkuse aspektiga. Postitajad juhivad tähelepanu sellele, et teatavad patsiendirühmad seisavad sageli silmitsi konkreetsete ühiskondlike takistustega. Mõned osalejad rõhutavad vajadust keskenduda pediatrilisele ravile, eelkõige vähipatsientide puhul (vt [nt idee](#)), teine idee on suurendada sihipäraseid hüvitisi puuetega inimestele (vt [idee](#)). Üks osaleja nõuab transsoolistele inimestele paremat juurdepääsu spetsiaalsetele tervishoiuteenustele (vt [idee](#)).

Võttes arvesse praegust COVID-19 konteksti ja vaimse tervise teenuste kasvavaid ootejärjekordi, arenevad mitmed ideed selle ümber, et EL peab eraldama rahalisi vahendeid, et tagada kõigile juurdepääs vaimse tervise teenustele, olenemata sissetulekust ja vanusest (vt [nt idee](#)).

Saksamaa üritusel „Piirideta tervishoid vananevas elanikkonnas“ arutati Euroopa tervishoiusüsteemide praegusi ja tulevasi probleeme seoses kahe megatrendiga, mis iseloomustavad meie aja tervist: rahvastiku vananemine ja tehnoloogiline revolutsioon. Ürituse üks osa oli ka mõista, kuidas kasutada ära tehnoloogiat, et tagada elanikkonna vananemisele vaatamata terviklik tervisekindlustus (vt [üritus](#)). Osalejad määrasid kindlaks kolm tegevusvaldkonda: rahvusvaheliste koolitusprogrammide loomine, geograafiliste piiride ületamine tervishoiualastes teadusuuringutes ja tervishoiu ning töömudelite (tööaeg ja sisu) ja eelkõige töötajate hindamismehhanismide parandamine.

ELi tervishoiusüsteemide integreerimine

Tervishoiuga seoses esitatud ideede teemade hulgas on üldiselt üks kõige sagedamini nimetatud teemasid ELi tervishoiusüsteemide integreerimine tihedama koostööga liikmesriikide vahel (vt [nt idee](#)). Platvormil osalejad pooldavad tihedamat koostööd liikmesriikide vahel, et tugevdada Euroopa tervishoiusüsteemi (vt [nt üritus](#)) ja tagada kvaliteetsed tervishoiuteenused kogu

ELis. Ideed hõlmavad kogu ELi hõlmavate ravistandardite kehtestamist (vt nt [idee](#) ja [idee](#)), meditsiiniliste teadmiste ja suutlikkuse koondamist võrgustikku (vt nt [idee](#)) või näiteks intensiivraviarstidel vaba liikumise võimaldamist ja kriitilises seisundis patsientide eest hoolitsemist kogu ELis (vt nt [idee](#)). Samuti on esitatud ettepanekud hooldajate kvalifikatsioonide tunnustamise kohta kogu ELis, haruldaste haiguste Euroopa haigla loomise kohta (vt [idee](#)), siirdamist käsitlevate õigusnormide parandamise kohta, et luua ühtne siirdamis- ja elundidoonorlusüsteem (vt [idee](#)), ning tervishoiuasutuste akrediteerimise Euroopa ameti loomise kohta (vt [idee](#)). Samal teemal soovivad postitajad tunnustada haigusi kogu ELis, et luua ravimeetodite ja hindamiste andmebaas, et luua kogu ELi hõlmav haigusrežiim (vt nt [idee](#)). Teine idee puudutab tervishoiukoridoride loomist piirnevate riikide vahel (vt nt [idee](#)). See võimaldaks töötajatel, patsientidel ja teistel tervishoiutöötajatel tulevaste liikumispiirangute ajal riigipiire ületada ning tagaks seega juurdepääsu tervishoiuteenustele.

Sellest tulenevalt rõhutatakse aruteludes vajadust suurendada ELi pädevust rahvatervise küsimustes (vt nt idee [ja üritus](#)), kusjuures paljud soovivad ja toetavad Lissaboni lepingu läbivaatamise ideed (vt nt [idee](#)). Teised teevad ettepaneku luua Euroopa Tervishoiuamet (vt [idee](#)) või suurendada Euroopa Raviameti (EMA) rolli (vt [idee](#)). Üks postitaja teeb ettepaneku luua Euroopa tervishoiuministeerium (vt [idee](#)) või tõeline asutus, mis koordineeriks kõiki ELi tervishoiuasutusi, et jälgida ravimite tarnimist alates väljatöötamisest kuni tootmiseni (vt [idee](#)). Need ettepanekud esitatakse kõige sagedamini seoses sellega, kuidas liikmesriigid on tegelenud COVID-19 pandeemiaga ja sellega seotud meditsiiniseadmete nappusega, vaktsiinide väljatöötamisega seotud probleemidega ja vaktsiinide ühisostudega. Sellest tulenevalt rõhutavad postitajad vajadust suurendada ravimite ja meditsiiniseadmete tootmisvõimsust või paigutada see ELis ümber (vt nt [idee](#)).

Mõned postitajad nõuavad integreeritud strateegiat ELi ühiste terviseprobleemide lahendamiseks, näiteks vaimse tervise Euroopa strateegiat (vt nt [idee](#)) ja enesetappude ennetamist (vt nt [idee](#)) või ühist lähenemisviisi harvikaigustele (vt nt [idee](#)). Sellega seoses tegid osalejad Poolas korraldatud riiklikul tervishoiuteemalisel arutelul ettepaneku muuta Euroopa Liidu lepingut nii, et vaimse tervise küsimusi reguleeritaks liidu tasandil (vt [üritus](#)). Teised ei pea vähktõve vastu võitlemise ja selle ennetamise kontekstis asjakohaseks laiendada liidu pädevust tervishoiu valdkonnas, kuna liikmesriigid on kohalike oludega paremini kooskõlas (vt [idee](#)). Kogum ideid käsitleb elulõpuravi teemat, toetades elulõpuravi ühtset Euroopa strateegiat (vt [idee](#)), samas kui teised keskenduvad vähipatsientide palliatiivse ravi parandamisele (vt [idee](#)).

Tervislikud eluviisid

Teine sageli esinev teema on tervislike eluviiside edendamine. Paljud platvormil osalejad näevad ELi osalejana, kes on hästi kvalifitseeritud edendama eurooplaste seas tervislikke eluviise. Mitmed postitajad peavad oluliseks edendada vegan- või taimetoitlust, kuna see on kasulik tervisele ja keskkonnale (vt nt [idee](#)). Sellega seoses soovivad mõned tõsta lihamakse ja vähendada tervisliku toidu käibemaksu (vt [idee](#)), samas kui teised püüavad üldiselt maksustada ebatervislikke toiduaineid (vt [idee](#) ja [idee](#)). Üks osaleja soovib toetada tervislikku ja mahepõllumajanduslikku toitu, et ka väikese sissetulekuga inimesed saaksid seda osta (vt [idee](#)). Mõeldes edasi halva toitumise tagajärgedele, teeb teine osaleja ettepaneku võidelda halva toitumise ja rasvumisega seotud põletikuliste haiguste vastu (vt [idee](#)).

Platvormil tehakse ka ettepanek toetada terviseteadlikkuse ja -hariduse edendamist (vt nt [idee](#) ja [idee](#)) ning tervisega seotud tavade juurutamist juba varasest east alates, mis on tervisliku eluviisi peamine tegur (vt [idee](#)). Sellega seoses kritiseeris üks osaleja Nutri punktisüsteemis kasutatud parameetreid (vt [idee](#)). Lisaks tervisliku toitumise alasele haridusele peavad postitajad eriti oluliseks vaimse tervise alast haridust (vt nt [idee](#)).

Toidu ja tervise vahelist seost uuritakse täiendavalt mitmes idees, mis tõstatavad küsimuse toidu kvaliteedi kontrolli tõhustamisest (vt nt [idee](#)) või konkreetsete toodete, näiteks kunstlike transrasvade keelustamisest (vt [idee](#)). Samuti mainitakse toitumist ja tervist mõjutavate põllumajandustehnikate, näiteks intensiivpõllumajanduses kasutatavate antibiootikumide reguleerimist (vt [idee](#)). Leedus toimunud eriüritus oli pühendatud ELi kestliku toidupoliitika väljatöötamisele ja sellel osales 280 osalejat (vt [üritus](#)). Neis väljendati vajadust, et EL investeeriks põllumajandustootjate eritoetuste kaudu rohkem mahepõllumajandusse. Üldiselt rõhutavad osalejad vajadust võtta kestliku põllumajanduspoliitika rakendamiseks vastu alt üles lähenemisviisi. Samaseid ideid on tõstatatud ka teema „Kliimamuutused ja keskkond“ all.

Mitu kodanikku juhib tähelepanu vajadusele vähendada tubakatarbimist Euroopa tasandil, tõstes hinda ja vähendades apteekide müügipunkte (vt nt [idee](#)), samas kui teised pooldavad püsivamat uimastitevastast võitlust ELi tasandil (vt [idee](#)). Alkoholi mainitakse ka sõltuvuste hulgas, millega EL peaks võitlema (vt nt [idee](#)), kusjuures üks osaleja tegi ettepaneku piirata nii alkoholi kui ka tubaka müüki spetsialiseeritud kauplustele (vt [idee](#)).

Mõned postitajad soovivad aastaaegade seotud kellakeeramise kaotamist, mis nende arvates parandaks üldist tervist ja ohutust (vt nt [idee](#)).

Terviseuuringud

Terviseuuringud on valdkondadevaheline teema, mis meelitab rohkem kaasatust ja puudutab mitut teemat.

Sõltumata konkreetsest küsimusest toetavad postitajad üldiselt väga suuremaid investeeringuid teadusuuringutesse, eriti kui tegemist on uuenduslike biomeditsiiniliste tehnoloogiate uurimisega.

Mitmed postitajad esitavad mitmesuguseid ideid, et arendada Euroopas välja edukas tervishoiu ökosüsteem, edendades ja toetades tervisealast innovatsiooni ja terviseuuringuid (vt [nt idee](#)). Ettepanekud on mitmesuguses vormis, näiteks väga heaks kiidetud ettepanek soodustada müalgilise entsefalomüeliidi patomehhanismide uurimist programmi „Euroopa horisont“ raames (vt [idee](#)) või üleskutse toetada neurodegeneratiivsete haiguste teadusuuringuid (vt [idee](#)).

Seoses teadusuuringute institutsioonilise korraldusega ELi tasandil teevad mõned postitajad ettepaneku luua läbipaistev intellektuaalomandi stiimulite süsteem (vt [idee](#)) või tsentraliseeritud Euroopa Terviseuuringute Instituut, et koordineerida terviseuuringuid riiklike instituutide vahel ja investeerida ravimiuuringutesse (vt [idee](#)). Muud ideed hõlmavad nakkushaiguste Euroopa labori loomist (vt [idee](#)). Üks kodanik rõhutab, et riiklikud uurimisinstituudid peavad olema omavahel ühenduses ning kaitseriituse ja ravimite ostmise, tootmise ja tarnimise peab muutuma Euroopa-põhisemaks (vt [idee](#)). Teine ettepanek on, et Euroopa peab ühendama jõud ülikoolidega teadusuuringute valdkonnas, et töötada välja uus antibiootikum superresistentsete bakterite vastu (vt nt [idee](#)). Samuti soovitatakse suurendada teadlikkust antibiootikumide kasutamisest ja väärkasutamisest (vt [idee](#)). Mõned kodanikud nõuavad ka õigusakti kehtestamist, millega kohustatakse vaktsiine turustavaid ravimiettevõtteid avaldama nende vaktsiinide kliiniliste uuringute täielikud andmed, et hõlbustada nende ohutuse ja tõhususe hindamist (vt [idee](#)).

Soolisi eelarvamusi mainitakse probleemide hulgas, mis takistavad teadusuuringutel tõhusalt uurida haigusi, mis on naiste seas levinumad. Üks osaleja nõuab tungivalt, et EL leiaks lahenduse naistega seotud andmete puudumisele teadusuuringutes (vt [idee](#)).

Mõned postitajad, sealhulgas teema „Muud ideed“ väga heaks kiidetud idee, kutsuvad üles koostama tegevuskava üleminekuks loomavabale teadusele (vt [idee](#)).

Ennetamine, mitte sekkumine

Tervislike eluviiside kategoorias nähakse ennetust valdkonnana, kus EL saab ja peaks tõhusalt tegutsema.

Mitmed kodanike esitatud ideed puudutavad teadlikkuse suurendamist vaimsest tervisest ja selle tagajärgedest, nagu läbipõlemine, stress, depressioon ja ärevus, ning kutsuvad üles koostama selle probleemi lahendamiseks Euroopa tegevuskava (vt nt [idee](#)), pidades eelkõige silmas COVID-19 mõju (vt nt [idee](#)). Seda küsimust peetakse noorte seas eriti pakiliseks, mistõttu on vaja luua vaimse tervise Euroopa noorteplatvorm (vt [idee](#)) ning investeerida rohkem teadusuuringutesse (vt [idee](#)) ja vaimse tervise alase teadlikkuse suurendamise meediakampaaniatesse (vt [idee](#)).

Kiireloomulise küsimusena tõstatatakse ka õhusaaste mõju kodanike tervisele (vt [idee](#)), samuti vajadus võidelda mürasaaste vastu, määrates kindlaks autorehvide lubatud mürataseme ranged tasemed (vt [idee](#)). Lisaks kutsutakse üles vähendama kokkupuudet väga ohtlike ainetega, sealhulgas per- ja polüfluoritud alküülühenditega (PFAS) (vt [idee](#)).

Kooskõlas ennetamisega esitatakse ühes idees epigeneetiliste tehnoloogiate eelised, et edendada uut ökoloogilist humanismi, suurendades keskkonna ja toidu rolli üksikisikute ja kogukonna tervise kaitsmisel (vt [idee](#)).

Üritustel rõhutati ka ennetamise ja tervisekontrolli tähtsust (vt [üritus](#)).

Üks osaleja rõhutab vajadust koostada Euroopa tegevuskava ka südame-veresoonkonna haiguste kohta (vt [idee](#)).

Tervena vananemine ja vananemisvastane toime

Mõned osalejad arutavad tervena vananemise ja vananemisvastase võitlusega seotud ideid mitmest vaatenurgast.

Võttes arvesse Euroopa vananevat elanikkonda, rõhutavad kodanikud hea tervise tähtsust hõbeajastul. Selleks rõhutatakse vajadust kvaliteetsete eakate hooldusteenuste järele (vt [idee](#)). Üks kõrgelt toetatud ja kommenteeritud idee edendab teadusmahukaid tervislikke pikaajalise uuringuid ja tehnoloogiad, nagu noorendamisteraapiad ja kliinilised uuringud. Oluliseks peetakse ka tõhusate õiguslike, eelarveliste, regulatiivsete ja institutsiooniliste kohustuste täitmist,

mille eesmärk on pikendada tervena elatud eluiga ELis (vt [idee](#)). Ideed veelgi edasi arendades edendab üks kodanik krüonikat kui võimalust lükata ravi edasi kuni ravi leidmiseni, külmutades lõplikult haiged inimesed (vt [idee](#)).

Vananemist vastast võitlust toetatakse ka selleks, et hoogustada majanduskasvu seoses töötava elanikkonna vähenemisega (vt [idee](#)).

Üks kodanik tõstab maapiirkondade potentsiaali innovatsioonikeskustena tervena vananemise strateegiate jaoks, kuna need „raskustes olevad piirkonnad“ on üldiselt tihedamalt asustatud eakate kodanikega ja tervishoiuteenuste kvaliteet ei ole nii kõrge kui linnapiirkondades, mistõttu on vaja uuenduslikke lahendusi (vt [idee](#)). Ühe teise postitaja pakutud lahendus on toetatud ja mitut põlvkonda hõlmava elu kontseptsioon (vt [idee](#)).

Leedus toimunud üritusel võeti omaks huvitav vanusega seotud perspektiiv, püüdes mõista noorte ja eakate erinevaid arusaamu ja hoiakuid terviseprobleemide suhtes (vt [üritus](#)). Ürituse kaks peamist tulemust olid ühelt poolt terviseetematiste teavituskampaaniate ja elukestva õppe tähtsus ning teiselt poolt perekondade ja vastastikuse toetuse võtmeroll terviseprobleemidega tegelemisel.

Lähenemisviisid meditsiinile

Platvormidel osalejad erinevad mõnikord oma seisukohtades selle kohta, milline on parim lähenemisviis meditsiinile. Kuigi arutelu meditsiiniliste lähenemisviiside üle piirdub tavaliselt mõne osalejaga, kipuvad mõned küsimused jõudma laiema publikuni. Nii on see kasutuselt kõrvaldatud toodete puhul. Üks postitaja kutsus üles koguma rohkem andmeid olulusringi lõpu valikute kohta ja tunnustama elavat tahet kogu Euroopa Liidus (vt [idee](#)).

Üks elulõpuravi teemat käsitlev idee keskendub vähipatsientide palliatiivse ravi parandamisele (vt [idee](#)).

Lisaks olulusringi lõppu käsitlevate õigusaktide toetamisele on veel üks ühiselt arutatav teema kergete ravimite dekriminaliseerimine meditsiiniliseks otstarbeks. Eelkõige nõuab mitu kodanikku kanepi dekriminaliseerimist meditsiinilistel ja ravieesmärkidel (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Platvormil arutatakse laialdaselt ideed integreerida allopaatilise meditsiini täiendamiseks meditsiinis kasutatavad looduslikud abinõud, nagu fütoteraapia, homöopaatia jne (vt [ntidee](#)). Samuti on väljendatud vajadust võtta kasutusele terviklikumad lähenemisviisid meditsiinile (vt [näide allpool](#)). Sellega seoses viitavad postitajad ka sellele, et mittemeditsiinilised sekkumised võivad tõendatavalt tuua kasu patsientide tervisele ja autonoomiale (vt nt [idee](#)).

Teised osalejad rõhutasid, kui oluline on praktiseerida tõenduspõhist meditsiini ja tagada juurdepääs teadusteabele, et võidelda tervisealaste võltsuudiste vastu (vt nt [idee](#)).

Vastused COVID-19-le

Pandeemia on kindlasti tekitanud huvi ja muret tervise pärast. Seda teemat mainitakse paljudes platvormil avaldatud ideedes. Tervishoiuressursside puudumine, olgu need siis haiglate, maskide või vaktsiinide inimressursid, on tekitanud avaliku arutelu vajaduse üle, et EL oleks tervishoiu valdkonnas strateegiliselt autonoomne. Veel üks heakskiidetud idee on seotud autonoomiaga hädavajalike ravimite tootmisel (vt [idee](#)).

COVID-19 mõju üle arutlevad laialdaselt osalejad, kes üldiselt leiavad, et on vaja taastada ratsionaalne ja teaduslik usaldusväärsus ning usaldus meditsiini ja poliitika vastu, pidades silmas väärarusaamade ja valeuudiste laialdast levitamist pandeemia ajal. COVID-19ga seotud meetmete arutamisel nõustuvad platvormil osalejad, et kõiki COVID-19 meetmeid tuleks ELis rakendada tõenduspõhiselt, et saavutada võimalikult realistlik kulude-tulude analüüs (vt [idee](#)). Eelkõige hoiatab üks osaleja muude haigustega patsientide hoolduse hooletusse jätmise või edasilükkamise eest seoses meditsiinasutuste ümberkorraldamisega, et võtta arvesse COVID-19 patsiente (vt [idee](#)). Sellega kooskõlas pooldavad kodanikud meditsiinitöötajate suutlikkuse suurendamist (vt nt [idee](#)).

Täiendavates ideedes rõhutatakse vajadust töötada välja kaasavad strateegiad, et tulla toime tulevaste pandeemiatega ELi tasandil, kaitstes puuetega inimeste õigusi (vt [idee](#)). Üks esitatud ettepanek on uurida COVID-19 meetmete mõju ELi eri riikide elanikele ja eakate hooldekodude töötajatele, et saada vahetut ülevaadet eakate kogemustest COVID-19 meetmetega (vt [idee](#)). Lisaks nõuab üks kodanik pandeemiaga kaasneva kahju ja varjatud mõju uurimist (vt [idee](#)).

Mitu osalejat kutsus üles suurendama vaimse tervise alast toetust, et tegeleda pandeemia sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgedega, eelkõige noorte seas (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Selle teema ümber on keerlenud ka mitu üritust, näiteks küsimus Euroopa rahvatervise tulevikust pärast koroonakriisi (vt [üritus](#)).

Vaktsineerimisprogrammi käsitlevates aruteludes ilmnevad vastuolulised seisukohad, alates ideest, et vaktsineerimine peaks olema kõigile kohustuslik (vt nt [idee](#)), kuni soovituseni, et kodanikel peaks olema vabadus valida (vt nt [idee](#)). Teine postitaja väidab, et vaktsiinid ei tohiks olla noortele kohustuslikud ja et EL ei tohiks neid šantažeerida, võimaldades vaktsineerimise eest n-õ lihtsustatud riikidevahelist reisimist, ning et kui nõutakse PCR-teste, tuleks need pakkuda tasuta (vt [idee](#)). Samuti tehakse ettepanek, et ELi liikmesriigid

nõustaksid tunnustama asjakohaseid WHO standardeid ja antikehade (või vaktsiini/värskenduse) taset tõendavaid riiklikke dokumente (vt [idee](#)). Rohelise passi tõendit arutatakse samuti laialdaselt, tuues esile need, kes nõuavad selle kaotamist (vt nt [idee](#)), kartes kahe kodanike klassi esilekerkimist (vt [idee](#)) ja soovitudes, et eurooplased peaksid kaitsma õigust mitte vaktsineerida (vt [idee](#)) nende vastu, kes toetavad sellist tervisetõendit ja kohustuslikku vaktsineerimist osana ühistest jõupingutustest viiruse võitmiseks ja tervishoiusüsteemide elujõulisuse tagamiseks (vt nt [idee](#)). Ühes vastuses käsitletakse vaktsiinide ostmisega seotud menetlusi ELi tasandil, kutsudes üles ravimiettevõtetega sõlmitud lepingute suuremale avalikustamisele ja läbipaistvusele (vt [idee](#)).

Mitu kodanikku nõuab suuremat solidaarsust ning ülemaailmse partnerluse ja rahastamise loomist, et võidelda haiguste vastu ja need kogu maailmas likvideerida, ning soovib, et Euroopa võiks olla maailmas esirinnas pandeemiade, vähktõve ja südamehaiguste vastu võitlemisel ja neist ülesaamisel (vt [idee](#)). Üks kodanik teeb ettepaneku, et Euroopa Komisjon peaks koostööks Maailma Terviseorganisatsiooniga edendama rahvusvahelist kokkulepet, et võimaldada pandeemiade kontekstis ravimite ülemaailmset tootmist ja turustamist (vt [idee](#)), ning ühes teises panuses rõhutatakse vajadust vaktsineerida maailma, et vältida uute tüvede esilekerkimist (vt [idee](#)). Samal ajal teevad postitajad ettepaneku võtta meetmeid äriühingute patentide kaitsmiseks ning teevad ettepaneku, et Euroopa Komisjonil võiks olla oluline roll vahendaja ja suursaadikuna (vt [idee](#)).

Vähktõve ravi

Teema, mida platvormil sageli mainitakse, eriti seoses järgmisega:

ennetamine, aga ka selle sotsiaalsed ja psühholoogilised tagajärjed on seotud vähktõvega (vt nt [idee](#)). Ka siin soovivad osalejad koondada ressursse vähktõve vastu võitlemiseks kogu ELis (vt nt [idee](#)).

Postitajad tõstatavad vajaduse ühiste jõupingutuste järele varajaseks diagnostikaks, näiteks sõeluuringuteks, mida ELil palutakse toetada (vt nt [idee](#) ja [idee](#)).

Vähktõve ennetamisega seoses soovatakse ühes idees keelata solaariumid, et vältida nahavähi tekke riski (vt [idee](#)), samas kui teine postitaja rõhutab vähktõve ennetamise tähtsust maapiirkondades, kuhu vähiennetuskampaaniad sageli vaevalt jõuavad (vt [idee](#)). Mõned osalejad rõhutavad sooliste stereotüüpide ja häbimärgistamise takistust tervislike eluviiside ja ennetustavade edendamisel meeste seas. Nad soovivad, et EL töötaks välja sihipärased teadlikkuse

suurendamise kampaaniad, eelkõige eesnäärmevähi ennetamise kohta (vt [idee](#)).

Tervishoiutöötajad

Osalejad on tõstatanud tervishoiusektori töötingimuste teema mitte ainult seoses tervise, vaid ka rände ja sooga (vt näiteks rännet käsitlev peatükk). Osalejad on rõhutanud tervishoiusektoris töötavate naiste panust ja vajadust neid toetada, investeerides juhtimis- ja laiendamisprogrammidesse (vt [idee](#)).

Tervishoiutöötajaid puudutavad ideed toovad esile seda sektorit mõjutavad negatiivsed töötingimused (vt nt [idee](#)), nõudes üldiselt palkade ja töötingimuste parandamist (vt [idee](#)).

Pandeemia aitas esile tuua ka tervishoiutöötajate olulist ühiskondlikku panust, tekitades mõnikord laiemaid arutelusid praeguste tervishoiusüsteemide olemuse ja erasektori osalejate rolli üle selles sektoris, sealhulgas erastamise mõju töötingimustele (vt [idee](#)). Ühe idee kohaselt oleks Euroopa vabatahtlike aasta sobiv austusavaldus vabatahtlike jõupingutustele ja mõjule COVID-19 pandeemia ajal (vt [idee](#)).

Seksuaal- ja reproduktiivtervis

Ideede ja ürituste raames arutatakse üleskutset tagada kõigile naistele juurdepääs taskukohastele ja kättesaadavatele rasestumisvastastele vahenditele (vt [üritus](#)). Mõnes idees tehakse ettepanek teha avalikus ruumis kättesaadavaks tasuta menstruatsioonitarbed, et võidelda nn perioodilise vaesuse vastu (vt [ideenäide](#)). Teistes ettepanekutes soovatakse vähendada naiste tervisetoodete, näiteks hügieenisidemete maksustamist või see kaotada (vt [idee](#)). Lisaks suurendatakse vajadust rohkem uurida naiste reproduktiivtervist ning töötada välja vähem invasiivsed naiste ja meeste rasestumisvastased vahendid (vt [idee](#)), samuti tehakse hommikused tabletid igas riigis ilma retseptita kättesaadavaks. Platvormil registreeritakse ka abortiõiguse vastased seisukohad (vt [idee](#)).

Arvamustes käsitletakse vajadust edendada seksuaalharidust kas üleeuroopalise lähenemisviisi, seksuaaltervise kampaaniate või selles valdkonnas tegutsevate valitsusväliste institutsioonide toetamise kaudu (vt nt [idee](#)).

Berliinis toimunud üritusel arutati tulevikuväljavaateid, kuid eelkõige in vitro väetamisega seotud eetilisi küsimusi (vt [üritus](#)). Ühes ettepanekus soovatakse

luua ELi toetatavad ja edendatavad seksuaaltervise kliinikud (vt [idee](#)), samas kui teises rõhutatakse HIV-vastase võitluse tähtsust (vt [idee](#)).

Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)

Hiljuti tervise teema raames esitatud ideedes korraldati paljusid varem märgitud teemasid, näidates jätkuvat keskendumist küsimustele, mida enamik osalejaid peab esmatähtsaks. Ühtegi uut alateemat ega teemat ei registreeritud.

Lisaks arutasid osalejad vajadust võtta vastu ühine raamistik Euroopa tervishoiusüsteemi haldamiseks ja edendada eraldiseisvate riiklike tervishoiusüsteemide integreerimist (vt nt [idee](#)). Kusjuures mõned osalejad kordasid Euroopa tervise liidu ideed (vt nt [idee](#)) ja teised keskendusid tervishoiu alasele suveräänsusele (vt [idee](#)). Osalejad rõhutasid ka ideed, et tervishoid peab jääma avalikuks teenuseks (vt [idee](#)).

Seoses COVID-19ga tõsteti esile vaktsiinide piisava kasutuselevõtu tagamise tähtsust (vt [idee](#)) ning vajadust parema kriisikommunikatsiooni ja -juhtimise järele (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Ennetusalgatuste tähtsust arutati laialdaselt (vt nt [idee](#)). Kusjuures ettepanekutes viidati uuenduslikele tehnoloogiatele (vt [idee](#)) ja telemeditsiini kasutamisele nende elanikkonnarühmade puhul, kelleni on raske jõuda (vt [idee](#)), ning kohustuslikele rutiinkontrollidele (vt nt [idee](#)). Lisaks toodi esile tubakast tulenevad ohud, eriti varases eas (vt [idee](#)).

Andmete kogumine oli samuti oluline teema meditsiiniuuringute tõhustamiseks, eelkõige soolise andmelõhe tasakaalustamiseks (vt nt [idee](#)). Platvormil korraldati ka vajadust parandada tervisealast teadlikkust (vt nt [idee](#)).

Euroopa tervishoiusüsteemide tugevdamine koostöö ja teabevahetuse kaudu
Ühendada meditsiinalased teadmised ja suutlikkus ELi tasandil
Luuu kogu ELi hõlmav elundidoonorluse süsteem
ELi pädevuse suurendamine rahvatervise küsimustes
Anda ELile rahvatervise valdkonnas rohkem erakorralisi pädevusi ja volitusi
Luuu integreeritud strateegiad ELi ühiste tervishoiuprobleemide lahendamiseks: vaimne tervis, enesetappude ennetamine, haruldased haigused, vähk jne.

ELi hooldussüsteemide integreerimine

Tagada juurdepääs taskukohastele ja kvaliteetsetele tervishoiuteenustele
Kogu ELi hõlmavate hooldusstandardite kehtestamine
Rakendada üleeuroopaline tervisekindlustussüsteem
Erastada tervishoiutööstus
Tagada taskukohased ravimid
Kaugtervishoiu arendamine
Tagada kõigile juurdepääs vaimse tervise teenustele

Tervishoiuteenuste kättesaadavus kõigile

Terviseuuringud

Investeerida tervisealastesse teadusuuringutesse ja innovatsiooni ning neid toetada
Koordineerida terviseuuringuid Euroopa nakkushaiguste laboriga või tsentraliseeritud Euroopa terviseuuringute instituudiga
Töötada välja uus antibiootikum superresistentsete bakterite vastu
Pühenduda vaktsiinide kliiniliste uuringute läbipaistvusele, tehes andmed üldsusele kättesaadavaks
Vältida soolist kallutatust naiste seas levinud haiguste uurimisel
Üleminek loomavabale teadusele
Soodustada müalgilise entsefalomüeliidi patomehhanismide uurimist

Tervislikud eluviisid

Taimetoitlaste toitumise soodustamine
Edendada tervislikku toitumist subsideerimise või ebatervislike toodete maksustamise kaudu
Keelata kunstlikud transrasvad, antibiootikumide ja biotsiidide kasutamine intensiivpõllumajanduses
Stimuleerida tervise-kirjaoskust juba varases eas
Vähendada sõltuvust tekitavate kaupade, näiteks tubaka ja alkoholi tarbimist
Pidev võitlus tugevate uimastite vastu
Kaotada ajamuutused ja ajavööndid

Tervishoid

Ennetamine

Vaimse tervise alase teadlikkuse suurendamine
Piirata õhu- ja mürasaastet ning kokkupuudet ohtlike ainetega
Keelata või piirata tavasid, mis teadaolevalt kahjustavad tervist, näiteks solaariumid
Saavutada soolised stereotüübid, mis piiravad ennetusprogrammide tõhusust, eriti meeste seas

Joonis 11. Teemavaldkonna „Tervis“ mõttekaart, 1. osa

Tervishoid digiajastul

Euroopa e-tervise süsteemide rakendamine
Edendada e-tervise vahendeid, et soodustada kehalist aktiivsust
DNA andmebaaside privaatsuse tagamine
Kontrastne digitaalne sõltuvus

Vastused COVID-19-le

Taastada teaduslik usaldusväärsus meditsiinis ja poliitikas
COVID-19ga seotud meetmete kehtestamine tõenditel põhineval viisil
Töötada välja kaasavad strateegiad, et kaitsta puuetega inimeste õigusi tulevaste pandeemiatega toimetulekuks
Mõju-uuring, milles kogutakse aruandeid COVID-19 läbi elanud eakate kogemuste kohta
Solidarsus nõuab ülemaailmset partnerlust ja rahastamist, et võidelda haiguste vastu ja teha neile lõpp
Vaktsiinide ostmise ja manustamise üksikasjade käsitlemine ELi tasandil
Meditsiinasutuste ümberkorraldamine, et vältida muude haiguste kui COVID-19 all kannatavate patsientide eest hoolitsemata jätmist

Tervishoiutöötajad

Tervishoiutöötajate palkade tõstmine
Töötingimuste parandamine tervishoius

Tervishoid

Tagada juurdepääs taskukohastele ja kättesaadavatele rasestumisvastastele vahenditele
Võidelda perioodilise vaesuse vastu, nt kaotades naiste tervisetoodetele kehtestatud maksud
Suurendada naiste reproduktiivtervise ning vähem invasiivsete naiste ja meeste rasestumisvastaste vahendite alaseid teadusuuringuid
Euroopa seksuaaltervise kliiniku asutamine
Tagada kõigile naistele valikuõigus
Anda päev pärast pill ilma retseptita
HIV-vastane võitlus

Seksuaal- ja reproduktiivtervise

Tervena vananemine ja vananemisvastane toime

Edendada tervena vananemist toetavaid uuendusi
Vananemisvastased ja pikaajalise uuringud

Vähktõve ravi

Ennetamine (tervislikud harjumused, söeluuringud jne)
Vähktõve sotsiaalse ja psühholoogilise mõju mobiliseerimine
Tsentraliseeritud jõupingutused, ressursside koondamine vähktõve vastu võitlemiseks ELi tasandil

Lähenemisviisid meditsiinile

Tõenditel põhinev meditsiin
Toetada terviklikku lähenemisviisi meditsiinile
Kanepi dekriminaliseerimine meditsiinilistel eesmärkidel
Tunnustada looduslike ravimeid
Ühtne Euroopa strateegia kasutuselt kõrvaldatud hooldusteenuste kohta

Joonis 12. Terviseteema mõttekaart, 2. osa

4. Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad

Kuni 9. maini 2022 on teemale „Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad“ laekunud kokku 2195 ideed, 2099 kommentaari ja 645 üritust. Postitajad on rõhutanud, kui oluline on, et EL muutuks kaasavamaks ja sotsiaalselt õiglasemaks, pidades eelkõige silmas COVID-19 pandeemiat, ning on juhtinud tähelepanu mitmele tajutavale sellega seotud probleemile, nagu noorte eurooplaste vähene toetamine ja liikmesriikidevahelise koostöö puudumine. Üks kõige sagedamini soovitatud mehhanisme Euroopa kaasavamaks ja sotsiaalselt õiglasemaks muutmiseks on tingimusteta põhisissetuleku tagamine kogu ELis. Lisaks on postitajad esitanud mitmesuguseid

ettepanekuid majanduskasvu edendamiseks ELis, võttes kasutusele majanduspoliitika, süvendades veelgi Euroopa ühtset turgu, keskendudes innovatsioonile ning edendades ja toetades VKEsid ja strateegilisi tööstusharusid. Lisaks usuvad postitajad, et rohe- ja digipööre pakuvad võimalusi Euroopa töötajate oskuste täiendamiseks ja muutuva tööturuga kohanemiseks, et Euroopa majandus oleks konkurentsivõimeline ja iseseisvam. Veel ühes postituses osutatakse vajadusele võidelda rahvastikukao vastu maapiirkondades ja ajude äravoolu mõju vastu. Erinevaid ideid saab rühmitada järgmiste teemade järgi:

- Kaasavam ja sotsiaalselt õiglasem Euroopa
- Majanduse elavdamine
- Innovatsioon – majanduskasvu hoogustamine
- Sotsiaalkaitse ja sotsiaalkindlustus
- Maksustamine õiglase majanduse nimel
- Euroopa ühtse turu edasine tugevdamine
- Töökohtade arvu suurendamine
- Praeguse majandusmudeli vaidlustamine
- Tarbijate õigused ja kaitse

Üritused

Euroopa eri paigus korraldati mitu osalusüritust, et kodanikud saaksid väljendada oma arvamust ELi ja oma tulevikumurede kohta (vt [ürituse näide](#)). Näiteks kaasati ühel üritusel õpilased mõtisklema nende jaoks esmatähtsate küsimuste üle. Tööhõive valdkonnas nõudsid nad õiglasemaid võimalusi (meeste ja naiste ning põlvkondade vahel), et vältida ajude äravoolu, ning toetasid suuremaid investeeringuid innovatsiooni, et ergutada majanduskasvu, suuremat põlvkondadevahelist dialoogi ja suuremat kaasatust, et vältida igasugust diskrimineerimist. Lisaks rõhutasid nad ajaloo-, kunsti- ja kultuuripärandi väärtust ning vajadust parema transporditaristu järele (vt [üritus](#)). Bulgaaria üritusel arutati ajude äravoolu ja noorte hoidmise küsimusi hõredamalt asustatud piirkondades seoses majanduse õiglasemaks ja kaasavamaks muutmisega ning töökohtade loomise, majanduskasvu ja investeeringute stimuleerimisega (vt [üritus](#)).

Seoses sotsiaalpoliitikaga arutasid osalejad Maison de l'Europe'i korraldatud arutelul Geni linnas sotsiaalse Euroopa väljavaateid (vt [üritus](#)) ja ebavõrdsuse vähendamise viise suurema sotsiaalse õigluse nimel (vt [üritus](#)). Üliõpilastele mõeldud üritusel keskenduti noorte väljavaadetele ELi turumajanduses (vt [üritus](#)).

Meeste ja naiste palgaerinevuse küsimust uuriti põhjalikult Küprose kontekstis (vt [üritus](#)). Lisaks arutati Euroopa Sotsiaalfondi seoses tööturul toimuvate muutustega Zagrebis korraldatud konverentsil „Tööturu tulevik, võimalused ja võimalused Euroopa Sotsiaalfondi raames“ (vt [üritus](#)).

Hübriidüritusel konsulteeriti Euroopa ettevõtete tööandjatega selle üle, kuidas tulla toime turumajanduse tulevaste väljakutsetega (vt [üritus](#)).

Ungaris toimunud üritusel arutati ELi uue ühise põllumajanduspoliitika mõju põllumajanduslikele pereettevõtetele (vt [üritus](#)). Hispaanias korraldas Europa Press koostöös Euroopa Parlamendiga ürituste tsükli „Tulevik on sinu kätes“; ühel neist üritustest käsitleti maapiirkondade rahvastikukao küsimust ja nende taaselustamise väljavaateid (vt [üritus](#)).

Kaasavam ja sotsiaalselt õiglasem Euroopa

Püüdlus luua Euroopas kaasav ja sotsiaalselt õiglane majandus on kajastanud kõige rohkem selle teemaga seotud ideid. See teema on seotud eesmärgiga tugevdada sotsiaalset ühtekuuluvust kui vahendit tugeva majanduse saavutamiseks (vt [idee](#)). Selle teemavaldkonna suur hulk ideid nõuab üldiselt Euroopa sotsiaalõiguste samba laiendamist (vt nt väga heaks kiidetud [idee](#)) ja ELi ühtset lähenemisviisi sotsiaalkindlustusele, alates lapsevanemaks olemisest ja perekonnast kuni õiguseni juurdepääsetavale eluasemele ja pensionipoliitikale (vt nt [üritus](#)). Teised postitajad arutavad Euroopa sotsiaalõiguste sammast kui suunanäitajat sotsiaalse Euroopa saavutamiseks ning kutsuvad üles kehtestama miinimumeesmärgi tööhõive, vaesuse vähendamise ning hariduse ja oskuste valdkonnas (vt [idee](#)). Teisest küljest on mõned postitajad seisukohal, et tööhõive, sotsiaalhoolekanne ja pensionisüsteemid peaksid jääma iga liikmesriigi pädevusse (vt [idee](#)).

Mitu platvormil osalejat kutsub üles looma sotsiaalselt õiglasemat Euroopat, mida oleks võimalik saavutada näiteks sotsiaalse võrdõiguslikkuse mõõtmise indeksi väljatöötamisega (vt nt [idee](#)).

Üks selle teema raames arutatavamaid alateemasid on vajadus töötada välja poliitika nii institutsioonilisel tasandil soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks kui ka kultuuri- ja haridustasandil (vt nt [idee](#)). Üks ettepanek on kehtestada ettevõtete juhtivatele ametikohtadele soolised kvoodid (vt [idee](#)). Konkreetsemalt on ideid, milles pakutakse välja võrdõiguslikkuse poliitika, mis puudutab lapsehoolduspuhkust käsitlevaid otsuseid (vt [idee](#)) ja võrdseid töövõimalusi (vt [idee](#)). Sellega kooskõlas käsitleti paneelarutelul naisettevõtjate probleeme ettevõtluskeskkonnas, palkade ebavõrdsust ja rahastamisvõimalusi ning tõsteti esile näiteid headest tavadest kohalikul ja riiklikul tasandil (vt [üritus](#) ja [üritus](#)). Samuti tõstatati küsimusi naiste tööalase ebakindluse kohta COVID-19 ajal (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Muud ideed hõlmavad näiteks üleskutset jõustada sooline võrdõiguslikkus arhitektuuri ja tsiviilehituse valdkonnas (vt [idee](#)). Üks platvormil registreeritud idee pooldab võrdse kohtlemise direktiivi vastuvõtmist, et tagada võrdne kohtlemine kõigis eluvaldkondades (vt [idee](#)). Seotud ideed puudutavad seksuaalse väärkohtlemise ja perevägivalla vastaseid meetmeid, kutsudes eelkõige üles tegema algatusi ohvrite toetamiseks, näiteks rakenduse kaudu (vt [idee](#)).

Teises alateemas, mille raames edendati kaasavat Euroopat, kus oli palju postitajaid, arutatakse vajadust

hõlbustada puuetega inimeste kaasamist, näiteks laiendades riiklike puudega isiku kaartide kehtivust kogu ELis (vt [idee](#)) ja parandades juurdepääsu turismi piirkondadele (vt [idee](#) ja [üritus](#)). Samuti toetatakse puuetega inimeste sotsiaalvõrgustiku loomist (vt [idee](#)). Lisaks keskenduvad mõned ideed linnaplaneerimisele, soovitudes muuta avalikud ruumid, mis soodustavad põlvkondadevahelist suhtlust parkide, kultuurikeskuste jne kaudu (vt nt [idee](#)). See oli ka üks mitmest ideest, mis esitati Hispaania üritusel, mis julgustas kodanikke jagama oma seisukohti selle kohta, kuidas nad parandaksid oma linna, kui nad oleksid linnapead (vt [üritus](#)).

Samuti toetab idee jätkusuutlikke urbanistlikke põhimõtteid, et seada hea elukvaliteediga linnad vastupanuvõimelise ja sotsiaalselt õiglase Euroopa majanduse keskmesse, sealhulgas edendades kohalikke ettevõtteid ja

kohalik majandus, juurdepääs ühistranspordile, hea õhukvaliteet jne (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Toetatakse vajadust aidata allpool vaesuspiiri elavaid inimesi ja vajadust vähendada ebavõrdsust (vt nt [idee](#)). Paar ideed rõhutavad ka vajadust teha suuremaid jõupingutusi kodutuse vastu võitlemiseks (vt nt [idee](#)) ja roma vähemuste integratsioonistrateegiate väljatöötamiseks (vt [üritus](#) ja [üritus](#)), väljendades ka mõningaid skeptilisemaid seisukohti (vt [idee](#)).

Mitmes idees käsitletakse vajadust kehtestada õigus olla mittekättesaadav (vt nt [idee](#) ja [idee](#)).

Veel üks idee toetab siniste kaartide kehtivuse suurendamist kolmandate riikide kodanike jaoks pärast nende esialgse töötamise lõpetamist (vt [idee](#)).

Majanduse elavnemine

Majanduse elavnemine on üks teemadest, mille puhul on täheldatud kõige suuremat pühendumist. Platvormil osalejad jagasid oma seisukohti vajaduse kohta edendada siseturgu, et suurendada selle konkurentsivõimet ja stimuleerida innovatsiooni kui taastumise teed (vt [idee](#)). Sellega koos toetavad mitmed osalejad ideed uuendatud sotsiaalsest lepingust Euroopa jaoks õiglase taastumise nimel (vt [idee](#)). Lisaks julgustab kodanik Euroopa sotsiaalse turumajanduse saavutamiseks tugevdama sotsiaaldialoogi ja kollektiivlääbirääkimisi (vt [idee](#)).

Platvormil esitatud kommentaarid ja ideed väljendavad muret valitsemissektori võla suurenemise pärast ELis (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)): arutades Euroopa Keskpanga (EKP) rolli, kutsudes üles vaatama läbi stabiilsuse ja kasvu pakti eeskirjad (vt [idee](#)), muu hulgas jooksevkonto tasakaalustamatust käsitlevad õigusaktid (vt [idee](#) ja [idee](#)) ning üldisemalt laiendama ja tugevdama EKP volitusi (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Arutelu keskendus peamiselt ELi taastekavale, milles osalejad rõhutasid ELi liikmesriikide ühist solidaarsusprobleemi ja arutasid rahaliste vahendite aktiveerimisega seotud probleeme (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)). Samal ajal rõhutavad postitajad, et finantsseisundi taastamise kavade rakendamine peab olema range, tõhus ja läbipaistev (vt nt [idee](#)).

Sageli esitavad postitajad ideid, mis on seotud kohaliku tarbimise ja tootmise edendamisega, kusjuures kasvumootoriks on VKEd, ning neid peetakse ELi majanduse elavdamisel keskseks. Seetõttu rõhutavad kodanikud vajadust kõrvaldada ettevõtjate ees seisvad bürokraatlikud takistused (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)) ning lihtsustada bürokraatlikke menetlusi välismaiste idufirmade jaoks (vt [idee](#)). Osalejad teevad ka ettepaneku, et ELi fondid peaksid olema suunatud ka VKEdele (vt [ntidee](#)). Kooskõlas selle teemavaldkonnaga üldise suundumusega kutsutakse üles suurendama kaupade tootmist ELis, mitte importima (vt [idee](#) ja [idee](#)). Üks vastaja soovib osutada internetis müüdavate toodete päritolule, et edendada rohkem kohalikku tarbimist (vt [idee](#)).

Taastestrategiatega seoses rõhutatakse ühtekuuluvust kui olulist väärtust koos sotsiaalsete õigustega internetis ja noorte tööhõive vajaduste rahuldamisega (vt [üritus](#)). Näiteks esitatakse ka tulevastes põlvkondadesse investeerimist kui strateegiat majanduse taaskäivitamiseks pärast COVID-19 kriisi (vt [idee](#)).

Samamoodi arutavad postitajad COVID-19ga seoses vajadust rahastada tulevasi võimalikke pandeemiaks valmisoleku meetmeid (vt nt [idee](#)). Sellega kooskõlas käsitletakse ühes idees tervishoiutöötajate nappust Euroopas (vt [idee](#)). Lisaks rõhutavad postitajad, kui oluline on eraldada avaliku sektori vahendeid, et toetada väiketootjaid ja kauplejaid kõigi pandeemiaaegsetest sulgemistest tingitud kahjude hüvitamisel (vt [idee](#)).

Innovatsioon – majanduskasvu edendamine

Suur hulk selle teemaga seotud kirjeid osutas innovatsioonile kui Euroopa majanduse põhiväärtusele. Postitajad soovivad suurendada majanduskasvu, investeerides kõrgtehnoloogilistesse teadusuuringutesse, oskustesse, teadmistesse ja eksperditeadmistesse (tehisisintellekt, ploki ahel, nanotehnoloogia, energia salvestamine, laboris kasvatatud liha jne). Mõned ideed käsitlevad konkurentsi nihkumist kulude minimeerimiselt teadmiste maksimeerimisele, avades Euroopa teadmispõhisele majandusele võimalused end sisse seada (vt [idee](#) ja [idee](#)). Lisaks tuuakse mitmes idees välja vajadus

tehnoloogilise sõltumatuse järele, näiteks arendades ELi riistvara tootmise suutlikkust ning vähendades ELi tööstuslikku ja kaubanduslikku sõltuvust välisriikidest (vt nt [idee](#))._

Selle teemavaldkonna kõige sagedasemad ideed on seotud vajadusega toetada väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid (vt nt [idee](#)) ja stimuleerida ettevõtlust (vt [idee](#)). Tegelikult peetakse idufirmade ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) rahastamist üldiselt oluliseks innovatsiooni taganttõukajaks (vt nt [idee](#)). Praktikast teevad postitajad ettepaneku toetada VKEsid näiteks ELi fondi kaudu, mis pakub VKEdele stardikapitali (vt [idee](#)), või Euroopa VKEdele mõeldud veebikaubanduse platvormi kaudu (vt [idee](#)). Üks teine osaleja juhib tähelepanu Hiina arengule innovatsiooni ja majanduskasvu kapillaarkeskuste kaudu koos soodsate haldus- ja eelarve-eeskirjadega, mis soodustasid investeringuid ja idufirmade kasvu. Osaleja kutsub üles Euroopa poliitikat selliste näidete valguses uuesti läbi vaatama (vt [idee](#)). Lisaks soovatakse idees võimaldada soodsat maksustamist tipptasemel tehnoloogiasektori idufirmadele (vt [idee](#)).

Tugevas postituste tegevussuunas rõhutatakse ka võimalust asutada ettevõtteid väikestes Euroopa küladest ja piirialadel (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)), kasutades ka kaugtöö võimalust (vt [idee](#)). Mitmes idees pooldatakse detsentraliseerimist ja tõhustatud kohalikku valitsemist (vt [idee](#) ja [üritus](#)), pidades silmas ka piirkondlike territoriaalsete erinevuste vähenemist ja ajude äravoolu, millega paljud piirkonnad silmitsi seisavad (vt [üritus](#)). Sarnases valguses korraldati [üritus](#) selle kohta, kuidas hoida noori maa- ja väiksemates linnades. Sarnasel teemal arutati mitmel üritusel võimalusi väärtustada territooriumide kohalikku arengut, et edendada säästvat turismi (vt [üritus](#) ja [üritus](#)).

Investeeringuid teadus- ja haridustegevusse peetakse äärmiselt oluliseks (vt [idee](#) ja [üritus](#)), toetades teadmiste jagamist avatud laborite võrgustiku või Euroopa Taristuameti kaudu (vt [idee](#)). Ühes suures osas heakskiidetud idees kutsutakse ELi üles täitma oma lubadust eraldada 3 % SKPst teadusuuringutele ja innovatsioonile (vt [idee](#)). Teises ettepanekus käsitletakse teatavat liiki Spotifyd teaduse jaoks, juurdepääsetavat andmebaasi, mis sisaldab 3D-printimise mudeleid (vt [idee](#)), e-õppe materjale ja haridusprogramme, millega kogutakse erialase hariduse rahvusvahelisi häid tavasid (vt [idee](#)). Seoses teadusuuringutega on üks ettepanekutest hõlbustada patentide andmist patendifondi kaudu (vt [idee](#)). Samuti kutsutakse üles looma Euroopa Tervishoiu Ülemameti, mis peaks soodustama avaliku ja erasektori teadusuuringuid tervishoiu valdkonnas (vt [idee](#)). Lisaks pooldab üks kodanik innovatsiooni soodustamiseks innovatsiooni toetamist suurema standardimisvabaduse kaudu, et vähendada õiguslikku vastutust alternatiivseid lahendusi pakkuvate uuenduslike lähenemisviiside ees (vt [idee](#)). On tehtud arvukalt ettepanekuid teadusuuringute ja innovatsiooni edendamiseks, et

soodustada progressi võimaldavate tehnoloogiate arengut Euroopas (vt [idee](#)).

Muud ideed näitavad, et digitaalmajandust peetakse innovatsiooni ja majanduskasvu eeltingimuseks, kusjuures arutelud krüptoraha (vt nt [idee](#)) ja kohalike digivääringute üle toimuksid paralleelselt euroga (vt nt [idee](#)). Krüptoraha puhul leiavad postitajad, et kodanike kaitsmiseks on vaja reguleerimist (vt nt [idee](#)).

Innovatsiooni ja majanduskasvu arutatakse ka seoses keskkonna, kliimamuutuste ja rohepöördega (vt [idee](#)). Seega on kogu platvormil olemas ideed kliimaneutraalsuse eesmärkide ja juhtiva rolli kohta, mida EL võiks etendada (ülemaaailmse) rohelise majanduse loomisel ja sellesse investeerimisel (vt nt [idee](#)). Näiteks soovib üks kodanik täiendada rohepöört tööstuspoliitika kava eesmärkide jälgimisega kvantitatiivsete näitajate abil, et jälgida Euroopa tööstusstrateegiat ülemaailmses võrdluses (vt [idee](#)). Lisaks rõhutab üks osaleja võimalust kasutada tehisintellekti ettevõtjate energiatõhususe parandamiseks (vt [idee](#)).

Mitmes idees käsitletakse rohelise majanduse praktilist rakendamist, näiteks investeerides mahepõllumajandusse ja algatustesse „Talust taldrikule“ (vt [idee](#)). Üks teine osaleja teeb ettepaneku saavutada keskkonnahoidlikum majandus, tegeledes samal ajal toiduga kindlustatuse küsimusega arukate põllumajandustehnoloogiate kaudu (vt [idee](#)).

Üks kodanik selgitab siiski, et rohelise kokkuleppe rakendamine peaks tagama, et uued meetmed ei kahjusta ELi kodanikke (vt [idee](#)). Ettevõtluse seisukohast arutatakse mitmes idees meetmeid, millega julgustada ja toetada ettevõtjaid rohepöörde saavutamisel (vt [üritus](#)), näiteks seades konkreetsetele sektoritele selged ja siduvad eesmärgid (vt [idee](#)), takistades samal ajal ettevõtjatel võtta vastu rohepesu strateegiaid (vt [idee](#)).

Teistes ettepanekutes viidatakse lennundus- ja kosmosetööstuse tugevdamisele kui võimalusele juhtida uuenduslikke tehnoloogiaid, näiteks suurendades ESA rahastamist (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Sotsiaalkaitse ja sotsiaalkindlustus

Kõige sagedasem alateema, mille mitu ideed on väga heaks kiidetud ja kommenteeritud, puudutab tingimusteta põhisissetulekut, et tagada iga inimese võime ühiskonnas osaleda (vt [idee](#) ja [idee](#)). Lisaks tingimusteta põhisissetulekule kutsutakse korduvalt üles võtma meetmeid (noorte) töötuse vähendamiseks, näiteks täiendama oskuste programme (vt nt [idee](#)) ja looma Euroopa töötusfondi (vt [idee](#)). Noorte töötuse teemat käsitletakse ka muudel teemadel.

Samamoodi on selle alateemaga seotud ideede rühm, milles arutatakse sissetulekute erinevusi ELis, soovitudes piiratud palgaerinevust sama ettevõtte sees (vt [nt idee](#)), ning üldine üleskutse võtta rohkem meetmeid vaesuse vastu võitlemiseks ja selle ennetamiseks Euroopas (vt nt [idee](#)). Üks osaleja kordab, et sotsiaaltoetuste rahastamine peab tuginema tugevale majanduslikule alusele (vt [idee](#)).

Elanikkonna vananemist silmas pidades rõhutavad mõned osalejad vajadust tegeleda pikaajalise tervishoiuga, et tagada eakate ohutus ja väärikus (vt [idee](#)) ning võidelda eakate sotsiaalse eraldatuse vastu (vt [idee](#)). Nad soovivad julgustada põlvkondadevahelist solidaarsust, et vältida vanema põlvkonna kõrvalejätmist (vt [idee](#)). Üks osaleja nõuab ka eakamate inimeste vahelise digilõhe kaotamist, et tagada neile avaliku halduse formaalsuste täitmiseks vajalikud oskused ning juurdepääs sotsiaal- ja tervishoiuressurssidele, üldisele teabele ja kultuuritegevusele (vt [idee](#)).

Sellega seoses arutavad paljud postitajad vajadust kooskõlastatud pensionipoliitika ja pensionide järele kõigis ELi liikmesriikides (vt nt [idee](#)) koos ettepanekutega luua liikuvate kodanike jaoks ühtne pensionisüsteem (vt nt [idee](#)). Osalejad soovivad ka pensionireforme (vt [nt idee](#)).

Teine ideede kogum käsitleb laste ja eakate vaesuse probleemi (vt [idee näide](#)). Naissoost pensionärid on suuremas vaesuse ohus, kuna nad täidavad tavaliselt hooldaja rolli ja selliseid tööaastaid nende pensionides ei arvestata (vt [idee](#)). Õigus kättesaadavale ja taskukohasele eluasemele on veel üks sotsiaalkindlustusega seotud alateema, mida postitajad arutasid (vt nt [idee](#)). Üks osaleja nõuab ka stiimuleid praeguse demograafilise languse vastu võitlemiseks maksukrediidimeetme kaudu, et leevendada noorte madala sissetulekuga perede finantskoormust (vt [idee](#)). Teised kutsuvad ELi ja selle liikmesriike üles võtma üldisemalt arvesse demograafilisi muutusi (vt nt [idee](#)) koos ettepanekutega luua selleks organ (vt [idee](#)).

Lisaks on veel hulk ideid, mis on seotud haldusmenetlustega, näiteks digiteeritud (ELi ühise) sotsiaalkindlustuskaardi kasutuselevõtt ja ülekantavad sotsiaalsed õigused liikuvatele eurooplastele, nagu on arutatud ka platvormi muude teemade all (vt nt [idee](#)). Samas märkuses pooldab üks postitaja demokraatlikku digieurot ja universaalset põhividendi, mida võiks rahastada tulust, mida EKP teenib võlakirjadelt ja aktsiatelt, mis on omandatud avatud turu tehingute, digitaalse litsentsimise või otseinvesteeringute kaudu (vt [idee](#)).

Maksustamine õiglase majanduse nimel

Oluline teema on sotsiaalsete, majanduslike ja keskkonnaprobleemide lahendamine eelarve-eeskirjade abil.

Valitsev ideedekogum toetab õiglasemat maksustamist, õiglast maksustamist ja maksupettuste vastast võitlust. Ettepanekud hõlmavad maksustamise vältimise vastaste meetmete kehtestamist ja finantstehingute maksu kehtestamist (vt [idee](#)). Suur hulk osalejaid esitab ideid sotsiaalse dumpingu vältimiseks, ühtlustades eelarve-eeskirju ja miinimumpalka liikmesriikides (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Üks väga kommenteeritud ja toetatud idee puudutab ülemaailmse või ELi miinimummaksu kehtestamist maksuparadiiside probleemi lahendamiseks (vt [idee](#)) ning samuti tehakse ettepanek edendada Euroopa lähenemist otsese maksustamise valdkonnas (vt [idee](#)). Teises idees tehakse ettepanek vaadata läbi maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide loetelu meetodika (vt [idee](#)). Paljud postitused tõstatavad küsimuse, kuidas tõhusalt maksustada suuri tehnoloogiaettevõtteid ja digitaalseid korporatsioone (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)).

Märkimisväärne hulk ideid toetab maksude ühtlustamist ja fiskaalliidu loomist, et tagada jõukuse parem jaotumine Euroopa ühiskondade vahel (vt nt [idee](#)). Sellega seoses on digiplatvormil esile tõstetud mitmesuguseid võimalikke kaasava ja õiglase majanduse maksustamismeetmeid (vt nt [idee](#)). Maksustamise teemad on praegu järgmised. Esiteks maksumeetmed, millega edendatakse ausat konkurentsi ettevõtjate vahel, näiteks kas e-kaubanduse ühine käibemaksusüsteem või nõue, et ettevõtjad maksaksid käibemaksu ainult oma koduriigis (vt [idee](#)). Teiseks nõuab keskkonna ja kliimamuutustega seotud maksustamine muu hulgas ELi piiril kohaldatavat süsinikdioksiidi kohandusmehhanismi (vt nt [idee](#)) või kestlikkusemaksu (vt nt [idee](#)). Ühiseid makse, nagu CO2 jalajälje maksustamine, nähakse ka võimalusena vähendada ebavõrdsust ELi riikide vahel ja parandada ühtse turu toimimist (vt [idee](#)). Sellega seoses toimus üritus, kus peeti vajadus reformida liikmesriikides kohaldatavaid ELi eelarve-eeskirju, et tagada COVID-19-järgne kestlik taastumine ning rohe- ja digipöördeks vajalikud avaliku sektori investeeringud (vt [üritus](#)).

Kolmandaks nõuti tarbekaupade maksustamist tootmistingimuste alusel (tööjõud, toorained, palgad), et edendada pigem õiglast kaubandust kui vabakaubandust (vt nt [idee](#)). Viimane maksustamismeetmete rühm hõlmab mitmesuguseid meetmeid, sealhulgas maksustamist soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks, kutsudes üles lubama kohaldada naiste hügieenitoodete suhtes null- või vähendatud käibemaksu määra (vt [idee](#)).

Euroopa ühtse turu tugevdamine

Mitu postitust on seotud vajadusega veelgi tugevdada Euroopa ühtset turgu, keskendudes majanduspoliitikale, võttes arvesse, et komisjoni tähelepanu on üha enam nihkunud muudele poliitikavaldkondadele (vt nt idee [ja üritus](#)). Tegelikult peavad paljud osalejad ELi kaupade, teenuste, kapitali ja inimeste ühtset turgu ELi väärtuslikumaks varaks (vt nt idee).

Mõnes postituses rõhutatakse, kui väärtuslik ja oluline on ühendada kohalikud ökosüsteemid kogu Euroopas, mille kaudu on arenenud eri liiki eksperditeadmised ja oskusteave (vt [idee](#)).

Lisaks osutavad paljud postitused võimalusele, et võttes arvesse konteinerite veokulude märkimisväärset suurenemist, toob EL tagasi rahvusvahelised tehased, näiteks mikrokiipide tootmise, mis olid varem väiksemate tootmiskulude tõttu Aasia riikidesse ümber paigutatud (vt [idee](#) ja [idee](#)). Üks kodanik teeb ettepaneku töötada Euroopa ettevõtluspoliitika raames välja majanduspoliitika, et meelitada ELi ülemaailmseid ettevõtteid ja tagada kogu ELis ühetaoline maksustamine (vt [idee](#)).

Üldiselt korraldatakse ideedes, et liikmesriigid peaksid parandama kehtiva õigustiku jõustamist majandusvaldkonnas, vältides proteksionismi, et muuta ühtne turg atraktiivsemaks ja konkurentsivõimelisemaks (vt nt [idee](#)). Teiste ideedega toetatakse EKP ülesannete suurendamist (vt nt [idee](#)), lobitöö huvide piiramist ELis (vt nt [idee](#)) ja piiriülese omavahelise seotuse tugevdamist. Lisaks ühenduste parandamisele maapiirkondadega (vt [idee](#)).

Ühiseid makse, nagu CO2 jalajälje maksustamine ja valuuta, nähakse võimalusena vähendada ebavõrdsust ELi riikide vahel ja parandada ühtse turu toimimist (vt [idee](#)). Sellega seoses toimus üritus, kus peeti vajadus reformida liikmesriikides kohaldatavaid ELi eelarve-eeskirju, et tagada COVIDi-järgne kestlik taastumine ning rohe- ja digipöördeks vajalikud avaliku sektori investeeringud (vt [üritus](#)).

Üks osaleja kordab, et siseturu eeskirjad tuleks ühtlustada, et suurendada piiriülese kaubanduse toimimist. Lisaks tuleks VKEde kasvu- ja kasvuväljavaateid hinnata pärast VKE-testi, et tagada eeskirjade vastavus ettevõtjate ja kodanike tegelikele vajadustele (vt [idee](#)).

Mõnes idees keskendutakse turismile kui Euroopa majanduse kasvu seisukohast strateegilisele sektorile (vt [idee](#)).

Lõpuks toetab üks idee seisukohta, et esperanto keele omaksvõtmine Euroopa keelena oleks majanduslikult kasulik (vt [idee](#)).

Töökohtade arvu suurendamine

Aruteludes selle üle, kuidas edendada töökohti, teevad postitajad kindlaks rea küsimusi alates vajadusest täiendada töötajate oskusi kuni muutuva tööturuga kohanemiseni ning vajaduseni tegeleda noorte töötuse probleemiga ja kohaneda COVID-19 põhjustatud tingimustega.

Postitajad rõhutavad, kui oluline on toetada noori, eelkõige tööturule juurdepääsul (vt nt [üritus](#)). Noorte töötus on selle teemavaldkonna kõige olulisem küsimus (vt nt [idee](#)), eriti NEET-noorte puhul (vt [idee](#)). Osalejad rõhutavad, et algtaseme töökohad on algtaseme töötajatele kättesaamatud, sest paradoksaalselt vajavad nad töökogemust (vt [idee](#)). Ühes idees soovitatakse integreerida mõned kõvad oskused akadeemilistesse õppekavadesse, et tugevdada töösuunitlusega oskusi (vt [idee](#)). Rõhku pannakse ka karjäärivõimaluste arendamisele, nõudes programme ja meetmeid, et hõlbustada juurdepääsu ELi tööturule, pakkudes praktikavõimalusi kõigis liikmesriikides ja veebipõhist tööplatvormi (vt nt [idee](#)). Näiteks püütakse projekti „Oskuste täiendamise meetmed“ raames seada koolitus- ja õppimisvõimalused Euroopa sotsiaalturu keskmesse (vt [idee](#)).

Platvormile esitatud ettepanekud hõlmavad ka akadeemiliste kvalifikatsioonide kohandamist tööturuga, mis omakorda parandaks üliõpilaste tööalast konkurentsivõimet (vt [idee](#)). Selleks et tegeleda oskustööliste nappuse ja üldisemalt tööturu digitaliseerimiseks vajalike oskuste nappusega (vt [idee](#)), teeb üks osaleja ettepaneku hõlbustada välismaal omandatud koolituse tunnustamist (vt [idee](#)). Teine innovatsiooni teemaga seotud ideede rühm nõuab töökohtade loomist kooskõlas rohe- ja digipöördega (vt nt [idee](#)).

Teisest küljest rõhutavad osalejad ka vajadust pakkuda rohkem kutsealase arengu võimalusi tehnilistes valdkondades, kus on vaja rohkem praktilisi oskusi (vt [idee](#)). Tegelikult rõhutavad mitmed osalejad kutseõppe ja keskharidusjärgse õppe puudumist ning sellest tulenevalt ettevõtete suutmatust leida kvalifitseeritud töötajaid (vt [idee](#)). Näiteks kutsub üks osaleja üles edendama käsitööd kui vahendit, mille abil noored põlvkonnad saavad taasavastada põhiväärtusi, mitte üksnes edendama töökohti IT-sektoris (vt [idee](#)).

Töötajate liikuvuse suurendamist ELis peetakse samuti majanduslikult kasulikuks (vt [idee](#)), kuid seda arutatakse ka seoses ajude äravooluga mõnes riigis (vt [üritus](#)). Platvormil osaleja edendab püüdlusi luua meritokraatia alusel inimväärsed töökohti (vt [idee](#)).

Seoses töötingimustega pooldavad osalejad kaugtöö ja paindliku töö edendamist, et vähendada töötajate

pendelrändeks kuluvat sõiduaega ja tööandjate kontoritaristu püsikulusid (vt [idee](#)), ühitada pereaga, vähendada maapiirkondade rahvastikukadu (vt [idee](#)) ja vähendada kahjulikku heidet liikluse vähendamise kaudu (vt [idee](#)). Muud ettepanekud hõlmavad lühema tööädala kehtestamist (vt nt [idee](#)), tasustamata praktika, kohustusliku ületunnitöö ja ebakindlate töölepingute keelustamist (vt nt [idee](#)) või investeerimist lastehoiutaristusesse, et ühitada era- ja tööelu.

Lõpuks on suveaja kaotamise ideed laiendatud, kusjuures postitajad arutavad suveaja kaotamise majanduslikku ja sotsiaalset kasu (vt [idee näide](#)).

Praeguse majandusmodeli vaidlustamine

Paljudel selle teemavaldkonna ideedel on ühine eesmärk vähendada ebavõrdsust ELi majanduses (vt nt [idee](#)). Seda peetakse ülioluliseks koos püüdlusega suurendada sotsiaalset tasakaalu tõhustatud piirkondadevahelise koostöö kaudu (vt [idee](#)).

Mitme ideega soovitatakse võtta vastu määrus Euroopa tööstuse tooraine ja töödeldud kaupade tarneallikate mitmekesistamise kohta, et edendada Euroopa kapitalismi mudelit (vt [idee](#) ja [idee](#)).

Mitmes postituses rõhutatakse ka seda, kui oluline on kaaluda SKP-st kaugemale ulatuvat majandusmudelit, et töötada kaasava ja õiglase Euroopa heaolu nimel (vt nt [idee](#) ning [üritus](#) ja [üritus](#)) koos näitajatega, millega mõõta SKP-st kaugemale ulatuvaid kasvukontseptsioone (vt [üritus](#)). Samamoodi väidab üks kodanik, et ühtse turu õigusraamistik peaks pakkuma ettevõtjatele suuremaid stiimuleid ühiskonna ja keskkonnaga suhtlemiseks (vt [idee](#) ja [üritus](#)). Samal ajal piiritletakse idees vajadus kohandada rahapoliitikat vastavalt mõistetele „keskkonnataksonoomia“ ja „sotsiaalne taksonoomia“ (vt [idee](#)). Kolmanda sektori organisatsioonid pooldavad seda, et osa taasterahastu „NextGenerationEU“ paketist kulutataks sotsiaalsele heaolule ja territoriaalsele ühtekuuluvusele (vt [idee](#)).

Ühes ettepanekus soovitatakse teatada, kui palju erinevad transpordiharjumused mõjutavad CO₂ jalajälge, et suurendada teadlikkust ja julgustada kodanikke valima kõige vähem saastavat transpordiliiki (vt [idee](#) ja [üritus](#)). Samuti teeb üks teine osaleja ettepaneku võtta ELis toimuvate lendude reguleerimiseks ja piiramiseks kasutusele CO₂-krediitkaartide süsteem (vt [idee](#)).

Selle teema raames arutatakse praegust Euroopa majandussüsteemi ideoloogilisemast vaatenurgast. Ühest küljest teevad postitajad ettepaneku tugineda kapitalismile ja vabale turule, millega kaasneb suurem sisekonkurents, väiksem regulatiivne koormus, vähem subsidiume ja ülemäärased maksumäärad (vt nt [idee](#)). Rühm postitajaid nõuab, et majandus muutuks

liberaalsemaks. Nende ettepanekud hõlmavad eelkõige bürokraatia vähendamist, ELi poliitikutelt ja töötajatelt privileegide äravõtmist (vt nt [idee](#)), madalamate ja keskklasside maksude alandamist, ettevõtluse toetamist ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate arengut, mis omakorda pakuvad töövõimalusi (vt nt [idee](#)).

Nagu eespool märgitud, püüdleval teisel osalejal seevastu inimkesksema majanduse poole ja toovad esile praeguse majandusmodeli tajutavad puudused, nagu töötingimuste ja kaupade päritolu läbipaistmatus kogu tootmisahelas (vt nt [idee](#)).

Selles arutelus keskendub üks idee majanduskasvu teooriale kui võimalusele taastada uus tasakaal inimeste ja looduse vahel võrreldes kontrollimatu kasvuga (vt [idee](#)). Üks teine osaleja teeb ettepaneku võtta võrdlusaluseks sõõriku majandusmodel (vt [idee](#)). Mõned postitajad toetavad ringmajanduse algatusi (vt [idee](#) ja [idee](#)). Täiendavad ideed ringmajanduse kohta on esitatud teema „Kliimamuutused ja keskkond“ all.

Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)

Seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse tõstatas suur hulk ideid vajaduse tootmise autonoomia järele, et suurendada Euroopa majanduslikku sõltumatust (vt nt [idee](#)), millega kaasneb Euroopa märgise tugevam kaitse (vt [idee](#)) ja kõrgemad impordimaksud kui Euroopa suveräänsuse suurendamise vahend (vt [idee](#)). Selle teema uus väljendus on mitme osaleja poolt energiasõltumatuse saavutamiseks tõstatatud enesesõltumatuse otsimine (vt nt [idee](#)), viidates sageli energiakriisile, mille on tekitanud strateegiline reageerimine Venemaa sissetungile Ukrainasse (vt nt [idee](#)). Seda võetakse arvesse Euroopa energialiidu ettepanekus (vt [idee](#)). Mitu osalejat (vt [idee näited](#)) arutasid Hispaanias toimunud üritusel ka ELi strateegilise energiasõltumatuse kontseptsiooni ekspertide rühmaga julgeoleku ja kaitse, energeetika ja keskkonna ning tööstusliku ülemineku seisukohast (vt [idee](#)).

Nagu varemgi, arutati mitmes hiljutises postituses maapiirkondade rolli tugevama ELi majanduse loomisel. Mitmed ideed tõid esile maapiirkondade rahvastikukao probleemi (vt nt [idee](#)), kusjuures paljud postitajad leidsid, et see mõjutab ebavõrdsust (vt [idee](#)). Osalejad rõhutasid, kui oluline on pakkuda ettevõtjatele ja noortele stiimuleid maapiirkondadesse elama asumiseks sihipärase maksustamise ja bürokraatia vähendamise kaudu (vt nt [idee](#)). Samuti

kutsuti üles suurendama noorte põllumajandustootjate rahastamist (vt idee).

Eelmisel perioodil tekitas sotsiaalkaitse ja sotsiaalkindlustuse teema palju sellega seotud ideid, korrates eespool kirjeldatud teemasid. Postitustes käsitleti pensionireforme, töönädala pikkust, aktiveerimispoliitikat, puuetega inimeste konkreetseid probleeme käsitlevaid poliitikameetmeid (vt nt idee) ja sissetulekutoetuse kavasid. Viimati nimetatute hulgas oli kõige sagedasem ettepanek kehtestada üldine põhisissetulek (vt nt idee), kusjuures mõned postitajad seadsid sellise meetme tõhususe kahtluse alla (vt idee).

Olulises ideederingis arutati, kuidas rohelist majandust tuleks rakendada ja kuidas see peaks püsima (vt nt idee). Üks osaleja toetas ka teadlikkuse suurendamise kampaaniate korraldamist Euroopa tasandil hea veemajanduse nimel (vt idee).

Läbirääkimised uuendatud sotsiaalse lepingu üle, mis põhineb sotsiaaldialoogil ja kollektiivläbirääkimistel
Võtta meetmeid, et võidelda valitsemissektori võla suurenemise vastu ELis

EKP volituste tugevdamine ja laiendamine
Tagada, et taastekavad on ranged, tõhusad ja läbipaistvad
VKEd toetamine ja kasvatamine: keskne roll ELi majanduse taastamisel

Tulevaste pandeemiaks valmisoleku meetmete rahastamine
Tegeleda tervishoiutöötajate nappusega
Edendada kohalikku tarbimist ja tootmist ning sellesse investeerida

Kehtestada kogu ELis tingimusteta põhisissetulek
Lahing (noorte) töötuse vastu
Võitlus sissetulekute erinevuse ja vaesuse vastu ELis
Sotsiaalkaitsetoetuste kehtestamise võimaluste mõõtmine seoses majandusliku aluse stabiilsusega
Tegeleda pikaajalise tervishoiuga, et tagada eakate ohutus ja väärikus ning soodustada põlvkondadevahelist suhtlust & pensionipoliitika koordineerimine ELis
Kehtestada ELi sotsiaalkindlustuse ja -kaitse miinimumstandardid
Tagada juurdepääs taskukohasele eluasemele
Võtta kasutusele ühine digitaalne sotsiaalkindlustuskaart

Majanduse elavnemine

Sotsiaalkaitse ja sotsiaalkindlustus

Euroopa sotsiaalse mõõtme loomine

Euroopa sotsiaalõiguste samba abil
Soolise võrdsuslikkuse saavutamine
kõigis tööstusharudes, kus on võrdne palk ja sooline kvoot
Suurendada jõupingutusi puuetega inimeste kaasamiseks

Vähendada ebavõrdsust ja suurendada jõupingutusi kodutuse vastu võitlemiseks

Suunata jõupingutused tuvastatud tõrjutud elanikkonnarühmade integreerimisele ühiskonda ja võidelda diskrimineerimise kõigi vormide vastu
Õigus olla mittekättesaadav

Kaasavam ja sotsiaalselt õiglasem Euroopa

Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja tööhõive

Võitlus maksupettuste vastu
Ühtlustada Euroopa maksueeskirju, et vältida sotsiaalset dumpingut
Maksupoliitika ühtlustamine fiskaalliidu suunas
Võidelda maksuparadiiside vastu miinimummaksuga kogu ELis
ELi tarbimise edendamine maksustamise kaudu
Maksustamine kliimamuutustega võitlemiseks
Õiglane maksustamine õiglase kaubanduse edendamiseks

Maksustamine kaasava ja õiglase majanduse nimel

Investeerida haridusse, teadus- ja arendustegevusse, et saavutada Euroopa teadmispõhine majandus
Vähendada tööstuslikku ja kaubanduslikku sõltuvust kolmandatest riikidest
Fondi käivitamine 8. VKEd kui innovatsiooni edendajad
Detsentraliseerida ettevõtteid ja tõhustada kohalikku valitsemist, et vähendada territoriaalseid erinevusi
Säästva turismi edendamine
Digitaalmajanduse loomine
Püüdlemine rohelise majanduse poole
Julgustada ja toetada ettevõtjaid rohepöörde saavutamisel, vältides samal ajal rohepesu
Laiendada lennundus- ja kosmosetööstust, et olla uuenduslike tehnoloogiate esirinnas

Innovatsioon – majanduskasvu edendamine

Joonis 13. Teemavaldkonna „Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad“ mõttekaart, 1. osa

Euroopa ühtse turu edasine tugevdamine

Jätkata ELi majanduspoliitika arendamist, et süvendada majandusintegratsiooni
Ühendada kohalikud tööstusökosüsteemid kogu Euroopas
Tooge tootmisettevõtted tagasi ELi
Strateegilise autonoomia kehtestamine peamistes tööstusharudes
pärssida Euroopa ettevõtete ülevõtmist ettevõtete poolt, mille peakorter asub väljaspool Euroopat;
Transpordi- ja energiavõrkude loomine kogu ELis
Kehtestada ühised maksud, et vähendada ebavõrdsust ELis

Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja tööhõive

Praeguse majandusmodeli vaidlustamine

Mitmekesistada tooraine ja töödeldud kaupade tarneallikaid Euroopa tööstusele
Lisada muud näitajad, mis täiendavad SKP meetmeid majandusmodeli raames
Kaasata kolmanda sektori organisatsioonid sotsiaalse heaolu ja territoriaalse ühtekuuluvuse programmide elluviimisse
Võtta lennutranspordis kasutusele CO2-krediitkaartide süsteem ja suurendada teadlikkust sellest, kuidas CO2 jalajälg eri transpordiliikide puhul erineb
Majanduse liberaliseerimine, bürokratia vähendamine ja madalamad maksud madalamatele ja keskmistele klassidele
Reformida ELi majanduse juhtimise mudelit, et saavutada kaasav ja õiglane Euroopa heaolu
Üleminek ringmajandusele

Töökohtade arvu suurendamine

Hõlbustada ELis tööleasumist, eelkõige algtasemel võideldes noorte töötuse vastu
Akadeemiliste kvalifikatsioonide kohandamine tööturuga, et suurendada üliõpilaste tööalast konkurentsivõimet
Käsitleda oskustööliste nappust tööturu digiteerimiseks
Võtta kasutusele paindlik töökorraldus (töötamine kontoriosast kaugtöö teel)
Julgustada noori tegema füüsilist ja käsitöölisi tööd
Maksu- ja tööhõivepoliitika lihtsustamine ELis
Toetada noori põllumajandustootjaid ja julgustada heade tavade jagamist

Joonis 14. Teemavaldkonna „Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad“ mõttekaart, 2. osa

5. EL maailmas

Teema „EL maailmas“ all postitatud ideed hõlmavad mitmesuguseid välis- ja julgeolekupoliitikaga seotud teemasid alates kaubandusest ja mitmesugustest muudest pehme jõu aspektidest kuni kaitseni. Üldiselt nõuavad kõige sagedasemad teemad ELi tugevamat kohalolekut ülemaailmsel poliitilisel areenil: oma naabruspoliitika ning suhetes näiteks Aafrika, Vaikse ookeani ja Ladina-Ameerika riikidega. Platvormile postitajad leiavad, et EL peaks olema julgem nii pehme kui ka kõva jõu kasutamisel. Alates platvormi loomisest on selle teema kohta esitatud kokku 3695 postitust, st 1448 ideed, 1768 kommentaari ja 479 üritust. Erinevaid ideid saab rühmitada järgmiste teemade järgi:

- **Kaitse- ja relvajõud**
- **Otsuste tegemine**
- **Naabruspoliitika ja suhted teistega**
- **Laienemine**
- **Kaubanduspoliitika**

- **ELi välispoliitika üldesmärgid**

Üritused

Hiljutisi ELi teema raames korraldatud ülemaailmseid üritusi mõjutas suuresti radikaalselt erinev geopoliitiline kontekst, mille tingis Venemaa sissetung Ukrainasse.

Konflikti puhkemise tõttu korraldati mitmeid üritusi, mis käsitlesid ELi rolli ning tema majanduslikke ja diplomaatilisi suhteid Ukraina ja Venemaaga. Nii oli see Saksamaal 64 osalejaga veebiürituse puhul (vt [üritus](#)), kus osalejad küsisid kahte ELi esindajat muu hulgas ELi välispoliitilise seisukoha kohta käimasolevas konfliktis ja ELi Venemaa-vastaste sanktsioonide mõju kohta. Ühel teisel veebiüritusel Prantsusmaal vahetasid osalejad arvamusi ELi esindajaga selle üle, kuidas vähendada ELi sõltuvust Venemaa gaasitarnetest (vt [üritus](#)). Sõda äratas taas huvi ka selliste teemade vastu nagu ühiskaitse ja ELi laienemine, mida mõnel üritusel arutati. Näiteks Poolas toimunud seminaril arutati eelkõige vajadust edendada ELi laienemist (vt [üritus](#)).

Korraldati ka muid üritusi, näiteks Hispaanias korraldati Euroopa tuleviku konverentsi raames rändele, rassismile ning ELi ja Aafrika suhetele pühendatud foorum (vt [üritus](#)).

ELi välispoliitika üldeesmärgid

Paljud ELi panused maailma teemavaldkonda soovivad, et EL tugevdaks oma rolli ülemaailmse osalejana ja aitaks kaasa ülemaailmsele mitmepoolsusele, samuti kaitseks demokraatiat ja kasutaks oma pehmet jõudu autoritaarsuse tõusu vastu kogu maailmas (vt nt [idee](#)). Enamik neist ideedest püüdleb ühtsena ELi poole, seistes silmitsi ülemaailmsete probleemidega, nagu inimõiguste rikkumised ja kliimamuutused (vt [nt idee](#)).

Arutelusid ELi rolli üle maailmas on eriti iseloomustanud Afganistani ja Ukraina kriis. Postitajad on rõhutanud, kui oluline on geopoliitiline muutus, mille on põhjustanud Ameerika Ühendriikide üha suurenev taandumine välisasjadest ja konfliktidest. Paljud postitajad näevad Talibani võimule naasmist lääneriikide läbikukkumisena ja märgina sellest, et ELil on aeg võtta endale välispoliitilistes küsimustes oma roll, sõltumata oma strateegilisest liidust USAGA (vt nt [idee](#)). Seda korduvat üleskutset rakendada välispoliitikas ühtset lähenemisviisi on käsitletud mitmel üritusel (vt nt [üritus](#)). Seoses suure kriisiga Ukraina piiril Venemaaga kutsutakse ELi üles aitama Ukrainat (vt nt [idee](#)) ja rääkima ühel häälel Venemaa sõjaliste ohtude vastu, et

mitte korrata minevikus tehtud vigu, kui jagatud EL jättis sõjaliste kriisidega tegelemisel liiga palju ruumi välisriikidele, eelkõige USA-le (vt nt [idee](#)). Mis puudutab USA rolli, siis hoolimata sellest, milline on nende arvamus Ukraina kriisi kohta, näitavad mõned postitused umbusaldust ELi peamise liitlase suhtes (vt [idee](#)).

Postitajad väljendavad arvamust, et ELi roll muutub seoses kasvava murega kliimakriisi, muutuva majandusliku ja geopoliitilise võimutasakaalu, mitmepoolsuse suurte probleemide ja ülemaailmse võitluse pärast COVID-19 vastu (vt nt [üritus](#), vt [nt idee](#)). Seetõttu väljendavad mitmed postitajad arvamust, et EL peaks olema julgem nii pehme kui ka kõva jõu kasutamisel (vt nt [idee](#) ja [idee](#)).

Inimõiguste kaitse osas tehakse ühes selle teemavaldkonna kõige enam toetatud idees ettepanek luua ühine välis- ja julgeolekupoliitika, et tagada eurooplaste turvalisus, edendades samal ajal demokraatiat, inimõigusi, õigusriiki ja keskkonnakaitset oma naabruses ja kogu maailmas (vt [idee](#)). Teises idees tehakse ettepanek tõhustada inimõiguste kaitset ELi allkirjastatud väliskaubanduslepingute klauslites (vt [idee](#)). Paljud ideed toetavad feministlikku ELi välispoliitikat nii selles mõttes, et EL peaks jõuliselt kaitsma naiste õigusi kogu maailmas (vt nt [idee](#)), kui ka positiivsel rahul ja kultuurilisel tundlikkusel põhineva lähenemisviisi kaudu (vt [idee](#)).

Seega kutsuvad postitajad üles tihedamale koostööle liikmesriikide vahel ja vajadusele lõpetada liikmesriikidevaheline konkurents rahvusvahelisel tasandil (vt [idee](#)). Sellega on seotud üleskutse luua rangete eeskirjadega ühine Euroopa relvaekspordi süsteem, tagamaks, et ELis valmistatud relvad ei õhuta konflikte kogu maailmas ega põhjusta inimõiguste rikkumisi (vt [idee](#)).

Kuigi enamik ideid nõuab ühtsemat ja integreeritumat ELi, tugevdades seeläbi ELi rolli ülemaailmse õigus- ja kohtuvõimuna, mis on avatud suhtlemisele erinevate mitmepoolsete institutsioonidega nii ülemaailmsel kui ka piirkondlikul tasandil (vt nt [idee](#) ja [idee](#)), soovivad teised, et EL keskenduks oma rollile majanduses osalejana, nagu algselt kavandatud. Sellega seoses leiavad nad, et EL ei tohiks võtta endale geopoliitilise osaleja rolli, vaid peaks pigem säilitama oma põhifunktsiooni, milleks on ühine majandusturg. Osalejad leiavad, et kuna EL ei ole suveräänne riik, ei saa ta täita poliitilist rolli ülemaailmse osalejana (vt [idee anäide](#)).

Kaitse- ja relvajõud

Korduv ja palju arutatud alateema on vajadus tugevdada ELi tugevat jõudu (vt nt [üritus](#)), suurendades nii ELi kaitse-eelarvet (vt [idee](#)) kui ka tugevdades

Euroopa kaitsetööstust, et saavutada strateegiline autonoomia (vt nt [idee](#)). Postitajad pooldavad ka ühise Euroopa armee loomist (vt nt [idee](#)), mis on teemavaldkonna üks kõige enam toetatud ideid, või liikmesriikide relvajõudude integreerimist ELi tasandil (vt nt [idee](#)). Mõned postitajad tunnustavad olemasolevaid Euroopa ühist sõjalist poliitikat toetavaid algatusi, nagu ELi julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass. Üks neist nõuab eelkõige suurema tähelepanu pööramist sõjaväe sotsiaalsele mõõtmele (st töötingimustele relvajõududes, vt [idee](#)). Mõned postitajad on siiski skeptilisemad, kui mitte täiesti vastu ühise Euroopa armee ideele. Üks neist nõuab Euroopa armee ideest loobumist ja palub suunata üksikute riikide sõjalised investeeringud NATOsse (vt [idee](#)).

Samuti soovivad postitajad luua ELi tasandil spetsialiseeritud jõud või institutsioonid, näiteks Euroopa rahvuskaardi, mida kasutada hädaolukordades, näiteks pärast loodusõnnetusi (vt nt [idee](#)). Teised osalejad soovivad välja töötada ka Euroopa luureteenistuse (vt nt [idee](#)). Mõned postitajad teevad ka ettepaneku luua Euroopa Sõjaväeakadeemia (vt nt [idee](#)). Sõjalise hariduse valdkonnas teeb üks osaleja ka ettepaneku luua Euroopa noortele sõjaline baaskoolitus (vt [idee](#)). Mõne vastaja jaoks tähendab ELi ja USA liidu tajutav vähenemine ka tihedamat koostööd ja koordineerimist välispoliitikas ELi liikmesriikide vahel (vt nt [idee](#)).

Otsuste tegemine

ELi otsustusprotsessi peetakse sageli aeglaseks ja üsna ebatõhusaks, kui tegemist on kiirete meetmete võtmisega vahetutele probleemidele reageerimiseks. Selle probleemi lahendamiseks esitavad osalejad mitmeid ideid ELi otsustusprotsessi reformimiseks.

Postitajad leiavad, et ELi jaoks on äärmiselt oluline tegutseda rahvusvahelisel poliitilisel areenil ühe kindla ja ühtse üksusena, et säilitada ja veelgi tugevdada oma rolli. Selle saavutamiseks rõhutatakse mitmes arvamuses vajadust ühise välispoliitika järele (vt [idee](#)). Üleskutse tugevdada ELi suutlikkust osaleda välis- ja julgeolekupoliitikas oli teemaks ka Soome avalikul konsultatsioonil Euroopa foorumil, kus arutati Soome praegust ja tulevast rolli Euroopas ja ELis (vt [üritus](#)).

Paljudes vastustes kutsutakse üles ühehäälsuse reeglilt uuesti läbi vaatama. Ühes ideede rühmas rõhutatakse asjaolu, et praegune ühehäälsuse nõudel põhinev olukord võimaldab ühel liikmesriigil ühist välispoliitikat blokeerida (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)). Seda peetakse problemaatiliseks, kuna see takistab ELi usaldusväärset, stabiilset ja tugevat häält maailmas. Seetõttu peaks EL väljendatud idee kohaselt liikuma „absoluutse“ häälteenamuse süsteemi suunas. Üks selle teemavaldkonna kõige enam toetatud ideid

kirjeldab üksikasjalikult liikmesriikide absoluutse häälteenamuse süsteemi, mida toetab Euroopa Parlamendi liikmete liithäälteenamus, et EL saaks võtta täitevmeetmeid ning luua tõelise ja usaldusväärse välispoliitika (vt [idee](#)). Sarnaselt Euroopa demokraatia teema raames peetud aruteludele on praeguse ühehäälsuse nõude alternatiivina esitatud ka kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamine (vt nt [idee](#)).

Viimases alateemas käsitletakse Euroopa Parlamendi pädevusi. Mõned postitajad leiavad, et kuigi Euroopa Parlament on algusest peale toetanud ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) kontseptsiooni ja püüdnud selle kohaldamisala laiendada, on tal ELi välispoliitika kujundamisel siiski vaid kõrvaline roll. Seetõttu leiavad nad, et on väga oluline anda Euroopa Parlamendile rohkem välispoliitilisi pädevusi (vt nt [idee](#)).

Naabruspoliitika ja suhted teistega

Üks ideede alateema puudutab ELi diplomaatilist esindatust, kusjuures postitajad kutsuvad ELi institutsioone üles oma huve maailmas nähtavamalt esindama ja kaitsma (vt nt [idee](#)). Sellega seoses teevad nad ettepaneku asendada ELi liikmesriikide saatkonnad ühe ELi saatkonnaga, mis esindaks ja ühendaks kõiki ELi liikmesriike. Ühe osaleja sõnul oleks seda võimalik saavutada olemasoleva Euroopa Liidu välisteenistuse reformiga (vt [idee](#)). See võib tähendada ka ühtset ELi liikmesust kõigis rahvusvahelistes institutsioonides, nagu NATO (vt nt [idee](#)), või ühtset ja alalist esindatust ÜRO Julgeolekunõukogus (vt [idee](#)). Muud ideed hõlmavad ühise ELi passi loomist kõigile Euroopa kodanikele (vt nt [idee](#)) ning Euroopa lipu ja Euroopa hümnü süstemaatilist kasutamist rahvusvahelises kontekstis (vt nt [idee](#)).

Poolas toimunud üritusel ja sellega seotud idees (vt [üritus](#) ja [idee](#)) korrati Ühendkuningriigi ja ELi vaheliste kaubandussuhete majanduslikku tähtsust nii Poola kui ka kogu ELi jaoks ning seda isegi pärast Brexiti. Selle teemavaldkonna raames tehtud postitustes viidatakse eelkõige ELi poliitilistele suhetele Venemaa ja Hiinaga (vt nt [üritus](#)). Postitajad rõhutavad vajadust vaadata põhjalikult läbi ELi välispoliitika, rakendades julgemat lähenemisviisi kooskõlas varasematel teemadel arutatuga. Üks osaleja väidab näiteks, et EL peaks suurendama oma merelist kohalolekut India ja Vaikse ookeani piirkonnas (vt [idee](#)). Platvormi teised postitajad arutavad siiski arvamust, et Hiina puhul ei peaks EL mitte ainult kujundama oma diplomaatilistes suhetes ühtsemat ja rangemat seisukohta, võttes arvesse väga erinevaid väärtussüsteeme, vaid töötama välja ka Euroopa Liidu välisinvesteeringute strateegia, et võidelda Hiina mõju vastu kogu maailmas ja eelkõige arengumaades (vt [idee](#)).

Seoses suhetega Venemaa ja Ida-Euroopa riikidega kutsusid mõned Saksamaa ja Balti riikide suhteid arutaval üritusel osalejad muu hulgas ELi üles toetama opositsiooni Valgevenes (vt [üritus](#)). Üks osaleja soovib, et EL oleks rohkem kaasatud poliitilistesse pingetesse, mis tekivad naaberriikides, nagu Montenegro, Bosnia ja Hertsegoviina ning Kosovo, või isegi oma liikmesriikides, nagu Küpros (vt [idee](#)). Sellega seoses väljendas see osaleja muret ka ELi ja Türgi ning ELi ja Serbia vaheliste suhete pärast. Samuti julgustatakse ELi etendama juhtrolli Iisraeli ja Palestiina vahelises rahutagamise protsessis (vt nt [idee](#)).

Seoses ELi suhetega Euroopa-väliste riikidega ja eelkõige Aafrika riikidega väljendavad postitajad arvamust, et Aafrikaga tuleks luua tõhustatud partnerlus ja kaubandussuhted ümber kujundada (vt nt [eelmine](#) näide). Teised kodanikud nõuavad tugevamaid kahepoolseid partnerlusi üksikute liikmesriikide ja Aafrika riikide vahel, muu hulgas selleks, et tegeleda rändeküsimustega. Sellistest ideedest antakse üksikasjalikumalt aru rännet käsitlevas peatükis. Samuti kutsutakse üles loobuma endiste koloniaalsüsteemide majandusliku ja poliitilise pärandi säilitamisest (vt [idee](#)). Seoses suhetega Aafrika mandriga kutsub üks osaleja ELi tungivalt üles tunnustama täielikult Somaalimaad suveräänse riigina (vt [idee](#)). Mõned postitajad kutsuvad üles tugevdama partnerlust ELi ja teiste piirkondlike mitmepoolsete organisatsioonide, sealhulgas Aafrika Liidu, Mercosuri ja ASEANi vahel (vt nt [idee](#)).

Laienemine

Korduv teema on ELi laienemine. Osalejad kiidavad heaks suhteliselt palju ideid jätkuvaks laienemiseks, eelkõige Lääne-Balkani riikidesse. Üks selle teema raames kõige enam toetatud postitusi nõuab ELi jätkuvat laienemist koos Lääne-Balkani partnerite integreerimisega, et tagada piirkonnas rahu ja stabiilsus (vt [idee](#)). Samuti on korraldatud mitmesuguseid üritusi ELi laienemise ja Lääne-Balkani riikidega seotud küsimuste arutamiseks (vt nt [üritus](#)). Ühel Saksamaal toimunud noorteüritusel nõudsid noored ELi suuremat osalemist Lääne-Balkani riikides, sealhulgas julgeolekuvaldkonnas tegutsejana (vt [üritus](#)). Ungaris toimunud konverentsiüritusel (vt [üritus](#)) võeti tugevalt laienemist pooldav seisukoht, millest võtsid osa mitmed poliitikud ja teadlased, kes rõhutasid Lääne-Balkani riikide laienemise tähtsust Euroopa Liidu tuleviku jaoks. Mitmes postituses keskendutakse ELi laienemise geopoliitilisele aspektile (vt nt [idee](#)), samas kui teistes rõhutatakse, et ELiga ühinemise väljavaated on majandusreformide ja õigusriigi tugevdamise liikumapanev jõud ELi liikmeks saada soovivates riikides (vt nt [idee](#)). Seoses nõudmisega, et EL laieneks Lääne-Balkani riikidesse, kutsutakse üles Kosovot täielikult tunnustama (vt nt [idee](#)). Idee laiendada ELi, et hõlmata Kosovo, tekitab siiski mitmeid märkusi, mis on selle perspektiivi vastu mitmel põhjusel. Üks osaleja

nõuab Kosovost pärit inimestele viisavaba sisenemist ELi (vt [idee](#)).

Kuigi laienemist toetavatest osalejatest harvemini väljendasid mõned osalejad vastuseisu ELi edasisele laienemisele, rõhutades vajadust seada prioriteediks praeguse liidu siseküsimused (vt nt [idee](#)). Ühes vastuses palutakse ELil lõpetada Türgi käsitlemine kandidaatriigina (vt [idee](#)). Üks vastaja kritiseerib üldiselt ELi laienemispoliitika mitmetimõistetavust (vt [idee](#)). Tema sõnul tekitab see kandidaatriikides frustratsiooni ja ebastabiilsust. Seetõttu peab EL tema arvates lõplikult selgitama oma seisukohta laienemise suhtes.

Kaubanduspoliitika

Osalejad arutavad vähem kaubandus- ja majandussuhetega seotud ideid. Siiski mainitakse ELi ja teiste maailma riikide vaheliste kaubandussuhete ja -lepingute tugevdamise teemat sageli ideede hulgas, mis nõuavad tugevamat ja aktiivsemat ülemaailmset ELi.

Rühm teema „EL maailmas“ raames esitatud postitusi soovib tõhustada kaubanduspoliitikat ja reformida kaubanduslepinguid kooskõlas ELi väärtustega, kas siis seoses inimõiguste austamise või keskkonnastandardite järgimisega (vt nt [idee](#)). Laialdaselt toetatud idees kutsutakse üles reformima ELi kaubandus- ja investeerimispoliitikat ning taaskäivitama ülemaailmset mitmepoolsust, mille keskmes on inimväärsede töökohtade loomine ning põhi- ja inimõiguste, sealhulgas töötajate ja ametiühingute õiguste kaitse (vt nt [idee](#)). Saksakeelses seminaril arutasid osalejad ELi kaubanduspoliitikat ja selle mõju kolmanda maailma riikidele, eelkõige seoses sektoritega, mida iseloomustavad halvad töötingimused, lapstööjõu kasutamine ja negatiivne keskkonnamõju, näiteks tekstiilitööstus (vt [üritus](#)).

Mõne vastaja jaoks on tervise- ja kliimakriis toonud esile väga globaliseerunud ja üksteisest sõltuva Euroopa majanduse piirid. Maskide nappus tervishoiukriisi ajal, pandeemiajärgsed probleemid ülemaailmsete tarneahelatega ja ülemaailmse kaubanduse mõju keskkonnale on tekitanud üleskutseid taasindustrialiseerimiseks ja kohaliku tootmise suurendamiseks (vt [idee](#)). Sellega seoses kutsuvad paljud postitajad üles suurendama ELi liikmesriikide vahelist koordineerimist seoses tarneahela riskide juhtimisega (vt nt [idee](#)). Teine osaleja teeb ettepaneku luua spetsiaalne institutsioon strateegiliste ressursside nappuse ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks. See võiks toimuda Euroopa vaatluskeskuse vormis (vt [idee](#)).

Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)

Viimased selle teemavaldkonna ideed olid seotud Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu, tugevdades viimase avaldatud aruande teemasid.

Üldiselt nõuti uutes postitustes Euroopa toetust Ukrainale, kuid toetati ka lahendusi konflikti lõpetamiseks (vt nt [idee](#)). Sellega seoses kajastasid postitused mõnikord radikaalselt erinevaid seisukohti, kusjuures enamik postitajaid tervitas ELi ühise välispoliitika algatust (vt nt [idee](#)) ja mõned kritiseerisid neid (vt nt [idee](#)).

Samuti väljendati muret Venemaa geopoliitiliste ambitsioonide pärast Balti riikides ja Venemaa mõju pärast Lääne-Balkani riikides (vt [idee](#)). Lisaks mainiti seoses konfliktiga sageli NATO rolli (vt nt [idee](#)). Ukraina, Moldova ja Gruusia poolt vastuseks Venemaa agressioonile Ukraina vastu esitatud ELi liikmeks saamise taotlused ajendasid platvormil veelgi sagedasemaid arutelusid ELi laienemise üle, kusjuures mõned osalejad olid avatumad liidu edasisele laienemisele ja teised pooldasid palju mõõdukamat laienemispoliitikat (vt nt [idee](#)).

Konflikt on muutnud ELi rolli inimõiguste ja demokraatia kaitsmisel kogu maailmas veelgi kesksemaks küsimuseks. Mitmed postitajad kaitsesid diplomaatiliste suhete arendamise tähtsust teiste demokraatlike riikidega kogu maailmas, kelle suveräänsust ohustavad autokraatlikud riigid, nagu Taiwan (vt [idee](#)). Teistes postitustes arutati selle asemel ELi ja mitteliberaalsete riikide, nagu Iraani, Hiina ja Türgi vaheliste suhete olemust (vt nt [idee](#)), nõudes tihedamat dialoogi ja majanduskoostööd selliste riikidega.

Demokraatlike väärtuste ja inimõiguste edendamine
Võtta meetmeid rahvusvahelisi lepinguid rikkuvate riikide vastu
Ühise välispoliitika tugevdamine
Edendada ELi strateegilist autonoomiat
Suurendada keskendumist ELi ühise majandusturu esmasele funktsioonile
Võtta ühiseid meetmeid Ukraina kriisis

ELi välispoliitika üldeesmärk

Euroopa armee loomine
Luuu ELi tasandil rohkem erivägesid või kaitseasutusi; Näiteks luureteenistus
Luuu ühised Euroopa relvajõud mittekaitsealistel eesmärkidel, näiteks Euroopa rahvuskaart

Kaitse- ja relvajõud

EL maailmas

ELi kui ülemaailmse jõu nähtavuse ja mõju suurendamine
Edendada tihedamat koostööd liikmesriikide vahel
Ühehäälsuse nõude muutmine absoluutseks või kvalifitseeritud häälteenamuseks
Anda Euroopa Parlamendile rohkem välispoliitilisi pädevusi

Otsuste tegemine

Joonis 15. Teemavaldkonna „EL maailmas“ mõttekaart, 1. osa

Naabruspoliitika ja suhted teistega

Luaa ühtne ELi saatkond, mis esindaks liikmesriike
Võtta jõuline seisukoht Venemaa ja Hiina suhtes vs. kaitsta Euroopa majanduspartnerlust nende riikidega
Töötada välja ELi välisinvesteeringute strateegia, et võidelda Hiina ülemaailmse mõjuga
Arendada tugevamaid partnerlusi ELi ja Aafrika riikide ning teiste mitte-lääneriikide vahel, muu hulgas selliste organisatsioonide kaudu nagu Aafrika Liit või Mercosur
Julgustada tugevamaid kahepoolseid partnerlusi liikmesriikide ja arengumaade vahel
ELi ühtne esindatus rahvusvahelistes institutsioonides, nagu NATO, või ühtne ja alaline esindus ÜRO Julgeolekunõukogus
Võtta juhtroll rahu tagamisel Iisraeli ja Palestiina vahel

EL maailmas

Laienemine

Jätkata laienemist Lääne-Balkani suunas
Ukraina, Moldova ja Gruusia integreerimine ELi
ELi edasine laienemine vs. edasise laienemise lõpetamine
Tunnustada Kosovot ja edendada selle integreerimist ELi

Kaubanduspoliitika

Ennetada ja leida koordineeritud lahendusi ressursside nappusele tarneahela kriisides
Edendada kaubanduslepinguid kooskõlas ELi väärtustega
Edendada majanduskoostööd ja majanduskasvu nii ELis kui ka väljaspool seda
Investeerida kohalikku tootmisse ja suurendada tööstuslikku autonoomiat

6. Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus

Teema „Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus“ on andnud kokku 5351 vastust (1768 ideed, 2910 kommentaari ja 673 üritust), kusjuures postitajad on edendanud ideid mitmesuguste õiguste ja vabaduste, näiteks LGBTIQ-inimeste ja soolise võrdõiguslikkuse ning puuetega inimeste kaasamise kohta ning arutanud Euroopa väärtuste kui juhtpõhimõtte kontseptsiooni. Kajastades arvamuste mitmekesisust platvormil, on teised postitajad nõudnud konservatiivsemate seisukohtade austamist, mis on sageli seotud usuliste väärtuste kaitsmisega. Veel üks selle teema oluline teema käsitleb vajadust toetada ja

kaitsta õigusriigi põhimõtet seoses sellega, mida nimetatakse „mitteliberaalsete demokraatiade esilekerkimise ohuks“ ELis, ning vajadust tugevdada ELi demokraatlikke väärtusi. Hiljutistes kannetes on arutatud sõda Ukrainas ja ELi vajadust suurendada oma sõjalisi võimeid. Panused hõlmavad järgmisi teemasid:

- **Õigused ja vabadused**
- **Kaasav ühiskond**
- **Õigusriigi põhimõtte kaitsmine**

- Turvalisus
- ELi väärtused
- Lobitöö ja korruptsioon

Üritused

Seoses teemaga „Väärtused, õigused, õigusriik ja julgeolek“ arutati ELi väärtusi Prantsusmaal toimunud ümarlauaüritusel (vt [üritus](#)) ning ELi kultuurilisest ja keelelisest mitmekesisusest tulenevaid probleeme käsitleti samuti Saksamaa konverentsil, mis korraldati koostöös Saksamaa ja Taani piiriala vähemustega ning kus keskenduti eelkõige vähemuste väärtusele ja olulisusele ühiskonnas (vt [üritus](#)).

Teema raames korraldatud ürituste kõige sagedasemad teemad olid kaasav ühiskond, sooline võrdõiguslikkus, rassismivastane poliitika (vt [üritus](#)) ja LGBTIQ-foobiavastane poliitika, eelkõige Kreekas, Itaalias, Prantsusmaal ja Belgias. Taanis toimusid väärtusi ja õigusi käsitlevad üritused peamiselt reisiseminaride vormis, et suhelda noortega mitmes keskkoolis üle kogu riigi (vt [üritus](#)).

Soolist diskrimineerimist ja vägivalda arutati põhjalikult veebiüritusel, kus käsitleti väärkohtlemise algpõhjuseid, ennetamist ja sellele reageerimist (vt [üritus](#)). Rahvusvahelise naiste õiguste päeva puhul korraldati üritus, et arutada soolise võrdõiguslikkuse edendamise poliitikameetmeid (vt [ürituse näide](#)). Samal ajal kui üliõpilasüritusel käsitleti koduvägivalda ja soolist vägivalda (vt [üritus](#)).

Hiljuti arutati mõnel üritusel julgeoleku ja kaitsega seotud küsimusi, mis puudutasid Venemaa sissetungi Ukrainasse. Eelkõige arutati ühel üritusel Ukraina sõja mõju ELi julgeolekule ja kaitsele (vt [üritus](#)), samal ajal kui teisel käsitleti strateegilise autonoomia saavutamise väljavaateid (vt [üritus](#)).

Õigused ja vabadused

Õiguste ja vabaduste teema on oma ulatuselt märkimisväärne, eelkõige seetõttu, et postitajad on esile toonud mitmesuguseid õiguste ja vabaduste liike.

Suur hulk õigusi ja vabadusi käsitlevaid ideid käsitleb inimõiguste ja vabaduste kaitset üldiselt (vt [nt idee](#)). Üks selle teema kõige enam toetatud ideid soovitab tugevdada mitmesuguste inimõigustealaste õigusaktide jõustatavust ELi õigussüsteemis (vt [idee](#)), samas kui teised näevad vajadust ajakohastada inimõigusi, et need vastaksid praegusele ja tulevasele ühiskondlikule tegelikkusele (vt [ideenäide](#)).

Käsitletakse mitmesuguseid inimõigusi, milleks on majanduslikud, sotsiaalsed, kultuurilised, kodaniku- ja poliitilised õigused. Mõned osalejad juhivad tähelepanu inimõiguste rikkumistele Euroopa piiridel, millele mõned

postitajad reageerivad, mõistes hukka inimsugeldajad (vt [nt idee](#)).

Sellel teemal on platvormil väga palju kodaniku- ja poliitilisi õigusi, kusjuures kõige rohkem on postitustes esindatud õigus eraelu puutumatusele ja sõnavabadus (vt [nt idee](#)). Need panused, mis käsitlevad diskrimineerimisvabadust, on rühmitatud kaasava ühiskonna eraldi teemasse, kuna need on märkimisväärse suurusega.

Arvestades meie muutuvat ühiskonda, keskendutakse mitmesugustes postitustes küsimustele, mis on seotud õiguste ja vabadustega digiülemineku kontekstis, eelkõige seoses õigusega eraelu puutumatusele. Seda alateemat arutatakse ka digiülemineku teemal. ELi isikuandmete kaitse üldmäärust peetakse väga oluliseks, et takistada ettevõtetel isikuandmete müümist (vt [idee](#)). Üldiselt tõstatavad postitajad vajaduse paremate õigusaktide ja vahendite järele, et tegeleda interneti ja sotsiaalmeedia ning kogu uue tehnoloogiaga seotud eraelu puutumatuse probleemidega (vt [idee](#)). Kutsutakse üles piirama biomeetriliste andmete kasutamist jälgimiseks (vt [idee](#)) ning isikuandmete kogumist ja jagamist üldisemalt (vt [nt idee](#)). Tegelikult märgivad postitajad, et digitaalne jälgimine isikuandmete kogumise kaudu tehnoloogiahiiglaste poolt kujutab endast märkimisväärset ohtu kodanike väärikusele, autonoomiale ja eraelu puutumatusele. Seetõttu nõuavad nad rangemaid eeskirju ja andmekaitsemeetmeid (vt [idee](#)). See on tõstatatud ka seoses väljendatud vajadusega tehisintellekti suurema reguleerimise järele (vt [idee](#)).

Teine rühm ideid käsitleb sõnavabadust ja selle piiranguid. Seoses ajakirjanduse ja sotsiaalmeediaga seotud sõnavabaduse tagamisega on mõned postitajad väljendanud muret, et neid rikutakse, kuna sisu eemaldatakse platvormidelt (vt [nt idee](#)).

Teised käsitlevad sõnavabaduse piiranguid, näiteks seda, mil määral tuleks veebisisu reguleerida ja kuidas see mõjutab sõnavabadust, kusjuures mõned kodanikud toetavad ühtse Euroopa digiraamistiku loomist (vt [üritus](#)). Võltsuudiseid peetakse näiteks ohuks demokraatlikele põhiväärtustele (vt [üritus](#)). Sageli tõstatatud vaenukõne mõiste osutab vajadusele selle probleemiga tegeleda ning suurendada vaenukõne (vt [idee](#) ja [üritus](#)) ja vaenukuritegude ohvrite kaitset (vt [üritus](#)).

Üks alateema puudutab majanduslikke ja sotsiaalseid õigusi, nagu on tõstatatud ka teemas „Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad“, näiteks õigus eluasemele (vt [nt idee](#)), töö- ja eraelu tasakaalu tagamine (vt [nt üritus](#)), toidu sotsiaalkindlustus (vt [idee](#)) jne. Mõned postitajad nõuavad sellega seoses inimõiguste ajakohastamist (vt [idee](#)) või isegi sotsiaalsete õiguste jõustamist (vt [idee](#)).

Konkreetselt elanikkonnarühma õiguste seisukohast toetavad mitmed ideed laste õigusi ning osutavad

vajadusele suurendada lastekaitset õigusaktides ja poliitikas (vt nt [idee](#))._

Pidades silmas põhiõigust austada kultuurilist, usulist ja keelelist mitmekesisust, on platvormil laialdaselt toetatud idee taotleda, et Euroopa Liit tunnustaks esperanto keelt Euroopa kodanike keelena (vt nt [idee](#))._

Teine rühm postitusi rõhutab vajadust lõpetada COVID-19 meetmed, kui pandeemia mõju seda võimaldab, et tagada normaliseerumine ja taastada kodanike vabadused (vt [idee](#)). Sellega seoses kutsutakse üles vältima ka nende kodanike diskrimineerimist, kes on otsustanud pöörata juurdepääsu saamiseks mitte vaktsineerida või teha korrapäraseid teste (vt nt [idee](#)). COVID-19 vastu vaktsineerimisega seotud küsimusi käsitletakse üksikasjalikumalt tervise teema all.

Mõnes postituses kutsutakse ELi üles võtma loomade õiguste kaitsmisel juhtrolli (vt [idee](#)). Näiteks loomaveoloa kasutuselevõtuga (vt [idee](#)). Postitajad leiavad, et kuigi ELi aluslepingutes tunnustatakse loomade aistimisvõimeliste olenditena, esineb põllumajandus- ja lihatööstuses endiselt kuritahtlikku ja julma kohtlemist (vt nt [idee](#))._

Teised keskenduvad konkreetsetele õigusküsimustele ja ELi-sisese liikuvuse mõjule, arutades vajadust lihtsustada protsesse, näiteks seoses pärimisasjade käsitlemisega (vt [idee](#)), surmaga (vt [idee](#)) ning soovitudes, et liikmesriikide abieluvararežiimide ja registreeritud kooselu registrid peaksid olema omavahel ühendatud (vt [idee](#)). Avatud foorumi veebiseminaril arutasid osalejad kriminaalmenetluste menetlusõigusi kogu ELis (vt [üritus](#))._

Mitmed osalejad toetavad õigust kanepit ise ravida (vt nt [idee](#)) ning arutavad uimastite dekriminaliseerimise ja legaliseerimise küsimust laiemalt (vt nt [idee](#)). Seda küsimust käsitletakse ka tervise teema all.

Mõned kodanikud soovivad tunnustada sularahas maksmise võimalusi demokraatliku õigusena (vt nt [idee](#))._

Kaasavasühiskonnas

Mitmes postituses kutsutakse üles tegema suuremaid jõupingutusi kaasava ühiskonna loomiseks, käsitledes selliseid küsimusi nagu vabadus, diskrimineerimine ja võrdsus. Selle teemavaldkonna peamine panus on seotud soolise võrdõiguslikkusega seotud ideedega, sealhulgas selles küsimuses väga heaks kiidetud ideega (vt [idee](#) ja [ürituse näide](#)) ning naiste mõjuvõimu suurendamisega (vt [üritus](#)). Sellega seotud ettepanekud hõlmavad naiste arvu suurendamist poliitiliste ja majanduslike otsuste tegijate seas (vt nt [idee](#)). Soolist võrdõiguslikkust arutatakse laialdaselt ka seoses võrdse tasustamise saavutamise (vt nt [idee](#)) ja haridusega alates lapsepõlvest (vt [idee](#)). Nõue kasutada soolise ebavõrdsuse leevendamiseks soopõhist lähenemisviisi traditsiooniliselt rohkem meeste domineeritud sektoritele, nagu STEM-valdkond, esineb ka muudel teemadel.

Seksaal- ja reproduktiivõiguste osas on kodanikud eriarvamusel. Rühm postitusi rõhutab seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste tähtsust, kuna need on põhivahendid soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks ja soolise vägivalda lõpetamiseks, sealhulgas õigus aborti teha (vt nt [idee](#)). Seevastu teistes postitustes toetatakse inimväärikuse ja õiguse elule kaitsmist, peatades rahastamise ELi teadusuuringute, arenguabi ja rahvatervise valdkondades, mis peaksid soodustama inimembrüote hävitamist (vt [idee](#)). Lisaks aborti teemale arutatakse seksuaal- ja reproduktiivõigustega seotud ideedes vajadust rakendada tõhusaid meetmeid, et võidelda suurenenud soolise vägivalda vastu (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)), ning soovitakse tegeleda ka meeste stereotüüpidega (vt [idee](#)) ning võidelda kättemaksuporno ja ahistamise vastu internetis (vt [üritus](#))._

Veel üks teema, mis on pälvinud palju tähelepanu, on vajadus veelgi edendada puuetega inimeste, näiteks Trisomy 21-st mõjutatud inimeste kaasamist (vt [idee](#)). Postitajad kutsuvad üles integreerima puuetega inimeste kaasamise riiklikesse põhiseadustesse (vt [idee](#) ja [üritus](#)), samuti poliitikameetmeid puuetega inimeste tööhõive soodustamiseks (vt [idee](#)) ja puuetega seotud teadlikkuse suurendamise koolitust kõigile töötajatele (vt [idee](#)). Samuti toetatakse ideega õpetajate koolitamist selle kohta, kuidas integreerida puuetega õpilasi klassidesse (vt [idee](#)). Muud ettepanekud on järgmised: i) takistuste kõrvaldamine puuetega inimeste jaoks, muutes tooted ja teenused kättesaadavamaks (vt [idee](#) ja [üritus](#)), ii) nende inimõiguste piisav kaitse (vt [idee](#)) ja iii) vaimse puudega inimeste diskrimineerimise vastu võitlemine (vt [idee](#)). Väga kommenteeritud üritusel, mille osalejad kommentaaride osas heaks kiitsid, kutsutakse samuti üles kaasama Downi sündroomiga inimesi ja nende toetuseks seadusandlikke algatusi (vt [üritus](#)), et suurendada

nende nähtavust ja osalemist ühiskonna kõigil tasanditel (vt [idee](#)).

Mõned postitajad leiavad, et naiste, LGBTIQ-vähemuste ja inimõiguste õigusi rünnatakse mõnes liikmesriigis (vt nt idee [ja idee](#)). Sellest tulenevalt nõuavad paljud osalejad LGBTIQ-inimeste kaitsmist ja samasooliste abielude tunnustamist kõigis ELi liikmesriikides (vt nt [idee](#) ja [idee](#)) ning LGBTIQ-vanemaks olemise lubamist (vt [idee](#)). Ühel seminaril käsitleti LGBTIQ-inimeste õiguste integreerimist eri teemadesse (vt [üritus](#)). Teises idees soovitakse võtta kasutusele mitmekordse diskrimineerimise mõiste, st diskrimineerimine kahel või enamal alusel, ja võtta konkreetseid meetmeid selle vastu võitlemiseks (vt [idee](#)).

Võttes arvesse Euroopa vananevat ühiskonda, on platvormile esitatud üleskutseid võidelda vanuselise diskrimineerimise vastu (vt [idee](#)). Korraldati ka üritus, et uurida demograafiliste muutuste tagajärgi ühiskonna struktuurilistele alustele (vt [üritus](#)).

Paaril üritusel on juhitud tähelepanu ka rahvus- ja etniliste vähemuste õiguste küsimusele (vt nt idee [ja üritus](#)), sealhulgas roma kogukonnale (vt nt [idee](#), [üritus](#) ja [üritus](#)). Samas märkuses kutsutakse mõnes idees üles võtma vastu ELi määrus, et tagada Euroopa vähemuste keeleõigused (vt nt idee). Ühes tugevalt toetatud idees kutsutakse üles muutma katalaani keel ELi ametlikuks keeleks (vt [idee](#)).

Arutati kaasavaid teabevahetusarutelusid komisjonis, kus osalejad märkisid, et Euroopa kodanikud peaksid saama vabalt tähistada usulisi pidustusi, et vältida Euroopa kodanike pöördvõrdelist diskrimineerimist (vt [idee](#) ja [idee](#) ning [üritus](#)).

Seoses mitmekesise ja kaasava Euroopa väljavaadetega arutavad postitajad vajadust eduka integratsioonipoliitika järele, kuna mõned rõhutavad, et suutmatuse rakendada tõhusat sisseerandajate integratsioonipoliitikat tekitab pingeid Euroopa ühiskondades ja sellega seotud julgeolekuriske (vt [idee](#)).

Õigusriigi põhimõtte kaitsmine

Vajadus kaitsta õigusriiki ja austada demokraatlikke väärtusi on sageli korduv teema (vt nt idee). Panustes tunnistatakse, et need moodustavad Euroopa Liidu alused (vt [idee](#) ja [idee](#)). Kuigi enamik postitusi tõstatab õigusriigiga seotud siseaspekte, on hõlmatud ka välisaspektid, kutsudes ELi üles võtma kolmandate riikide, näiteks Venemaa ja Hiina suhtes rangema seisukoha.

Üks selle teemavaldkonna kõige enam toetatud ideid nõuab demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste

läbivaatamise mehhanismi (vt [idee](#)). Rõhutatakse ka õigusriigi tähtsust siseturu toimimisel (vt [idee](#)). Sellest tulenevalt on platvormil laialdaselt levinud idee luua ühine visioon oma väärtuste ja institutsioonide kaitsmiseks (vt nt idee).

Paljud osalejad on mures ELi väärtuste ja õigusriigi põhimõtte austamise pärast ELis (vt nt [idee](#) ja [idee](#)), mõned mainivad konkreetselt Ungarit (vt nt [idee](#)) ja eelkõige Poolat (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Ühes väga heaks kiidetud idees rõhutatakse, et demokraatiat ja õigusriiki peaksid toetama kõik liikmesriigid ilma toplettstandardeid kehtestamata (vt [idee](#)).

Võttes arvesse neid tajutavaid ohte õigusriigile, pakuvad postitajad rikkumiste vastu võitlemiseks välja erinevaid strateegiaid: i) riikidele antavate toetuste vähendamine, ii) nende hääleõiguse äravõtmine nõukogus (vt nt [idee](#)), iii) õigusriigiga seotud eelarvekaitsemehhanismide kasutamine (vt [idee](#)), iv) artikli 7 läbivaatamine, et lihtsustada ELi väärtusi rikkuvate valitsuste karistamist (vt [idee](#)), v) sellise mehhanismi kehtestamine, mille kohaselt saab liikmesriike välja saata, kui nad rikuvad demokraatlikku õigusriigi põhimõtet (vt [idee](#)), ning vi) sellise järelevalvaja nagu Euroopa Liidu Kohus loomine, et kaitsta demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet ELis (vt [idee](#)).

Lisaks muudele ELi väärtustele pakutakse välja ka mitmeid ideid õigusriigi põhimõtte tagamiseks. Mõned neist soovivad toetada kodanikuühiskonna organisatsioone kui demokraatliku õigusriigi tugevdamise ja säilitamise viisi (vt [idee](#) ja vt [idee](#)). Üks postitaja on tõstatanud sellega seotud idee rakendada ELi kodanikuühiskonna strateegiat, et kodanikuühiskonna organisatsioonid saaksid vabalt tegutseda ja aidata kaasa Euroopa väärtuste kaitsmisele (vt [idee](#)).

Kõige levinum idee nõuab siiski ühehäälsuse nõude kaotamist, tagamaks, et liikmesriigid, kes ei järgi õigusriigi põhimõtet, ei saa takistada otsuste tegemist ELis (vt nt idee).

Ajakirjandus- ja meediavabaduse kaitset peetakse seotuks õigusriigi põhimõtte ja laiemalt ELi väärtuste kaitsmisega. See oli osalusseminari teema ning peamised järeldused olid vajadus suurendada meediapluralismi läbipaistvust ja tagada ajakirjanike parem kaitse (vt [üritus](#)). Samuti toetatakse suuremat läbipaistvust ja kodanike suuremat kaasamist ELi otsustusprotsessi (vt [idee](#)).

Kuigi valdav osa ideedest osutab muredele seoses õigusriigi põhimõtte rikkumisega, on teisel ideede suunal teistsugune vaatenurk, kus EL sekkub autoritaarsel viisil liikmesriikide põhiseadustesse (vt nt [idee](#)). Platvormile on salvestatud mõned üleskutsed vaadata uuesti läbi Euroopa Kohtu pädevus vältida konflikte riikide põhiseaduslike jurisdiktsioonidega (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)). Näiteks on üks osaleja seisukohal, et seni, kuni rahva suveräänsust austatakse, valitseb

demokraatia (vt [idee](#)). Samuti väidavad teised, et vetoõigust jõustatakse aluslepingutega antud poliitilise vahendina ning et liikmesriikide eesõigus on kaitsta piire ning säilitada kristlik religioon, kultuur ja homogeenne ühiskond (vt [idee](#)).

Turvalisus

Julgeoleku küsimust arutatakse laialdaselt muudel teemadel, nagu EL maailmas, seega esineb seda harvem teemana väärtuste ja õiguste, õigusriigi ja julgeoleku valdkonnas. Sellest hoolimata on selle teemavaldkonna üks enim kommenteeritud ideid ettepanek luua ELi sõjavägi (vt [idee](#)), et kaitsta liikmesriike paremini vaenulike välisosalejate eest (vt [nt üritus](#)). Lisaks väidavad osalejad, et ELi julgeoleku tsentraliseerimine oleks kasulik nii kulude seisukohast kui ka pidades silmas riikide armeede tähtsuse vähenemist kogu Euroopas, kuna Euroopa kodanikud usaldavad vähem oma riigi kaitset (vt [idee](#)). Nende ideede kommentaarides on aga teised seda ettepanekut kahtluse alla seadnud, kommenteerides peamiselt poliitilist mõju ning ELi kaitse ja riigikaitse vahelist seost. Sel põhjusel pooldab üks osaleja riikide armeede integreerimist ja koostalitlusvõimet (vt [idee](#)).

Postitajad arutavad ka välispoliitika tulevikku ja seda, kuidas seda saaks muuta, et tagada Euroopa rahvusvaheline roll (vt [üritus](#)), ning kutsuvad ELi üles vaatama läbi oma julgeolekueesmärkidega seotud prioriteedid, võttes arvesse küsimusi alates rändekriisist kuni Afganistani ja Hiina ohuni Aasias ja Vaikse ookeani piirkonnas (vt [idee](#)). Võttes arvesse väärtuspäheristatavaid mittetraditsioonilisi militaristlikke probleeme, nagu terrorism, kuritegelike organisatsioonide tegevus ja reguleerimata sissevõtte, väidab üks osaleja, et neid ei saa lahendada üksnes traditsiooniliste sõjaliste strateegiate abil, kuna need nõuavad diplomaatia, vahendamise ja ühiskondliku ühtekuuluvuse kaudu kehtestatud julgeolekumeetmeid (vt [idee](#)). Oluline näide on energiapuulgeolek (vt [idee](#)) ja eesmärk vähendada sõltuvust, et suurendada Euroopa Liidu geopolitiilist kaitsevõimet (vt [idee](#)). Platvormi aruteludes nähti ka kaitsestrateegiaid edendavate patsifistide kõrvuti asetamist nende vastu, kes väitsid, et selliste suurriikidega nagu Hiina ja Venemaa silmitsi seistes on vaja militariseeritud julgeolekut (vt [idee](#)). Mõned osalejad on seisukohal, et EL ei peaks tegelema kaitseküsimustega ning et liikmesriikidel on parem end NATO toel kaitsta (vt [idee](#)).

Platvormil on Venemaaga seoses laialt levinud ühised julgeolekuprobleemid, nagu desinformatsiooni oht ning Venemaa mõju ja mõju Euroopa riikide suhtes (vt [idee](#) ja [üritus](#)), ning seisukohad, milles väljendatakse vajadust töötada välja ühine poliitika (vt [idee](#)).

Arutades sisejulgeolekut ELis, tõstatavad mõned postitajad vajaduse võidelda eri liiki ohtudega, nagu küberründed küberturvalisuse tõhustatud koordineerimise kaudu (vt [idee](#)) ja terrorismi mitmesugused vormid koordineeritud terrorismivastaste programmidega (vt näide [üritusest](#)). Lisaks rõhutavad nad, kui oluline on ennetada Euroopa ühiskondade radikaliseerumist ja polariseerumist, näiteks luues radikaliseerumiselase teadlikkuse võrgustiku, et jagada parimaid tavasid (vt [idee](#) ja [idee](#)).

ELi tasandi koordineerimist soovitatakse ka politsei jõudude puhul, et tagada võrdsus ja ühtne töö kõigis liikmesriikides (vt [idee](#)). Sellega seoses on osalejad teinud ettepaneku võtta kasutusele sõjaväe ja politsei Erasmuse programm, et tugevdada lojaalsust ELile ja hõlbustada heade tavade jagamist (vt [idee](#) ja [idee](#)). Sarnaseid ideid arutatakse ka teema „EL maailmas“ all.

Viimase ideesuunana on platvormil esitatud mitu üleskutset, et hõlbustada süüdistuse esitamist ja õiguskaitset piiriülelt (vt nt [idee](#) ja [idee](#)), näiteks võttes vastu ühtse karistusseadustiku (vt [idee](#)). Võttes arvesse liikumisvabadust ELis, toetavad mõned kodanikud Euroopa ameti loomist, et tugevdada liikmesriikidevahelist koostööd terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses (vt [idee](#) ja [idee](#)). Üks osaleja märgib ka relvade ebaseaduslikust müügist tulenevat ohtu (vt [idee](#)). Mõned osalejad kavatsevad tugevdada ka Europoli, mis on juba olemasolev Euroopa amet rahvusvahelise kuritegevuse ja terrorismi vastu võitlemiseks (vt [idee](#)).

ELi väärtused

Platvormil korraldatakse sageli Euroopa väärtuste säilitamise tähtsust ja keskset tähtsust (vt nt [idee](#)). Platvormil esitatud ideede rühmas arutletakse selle üle, mida tähendab olla eurooplane, ning väärtuste üle, mida EL peaks kehastama ja edendama (vt näiteks [idee](#) ja [üritus](#)). Eelkõige mainib mitu kodanikku muu hulgas inimväärikuse, vabaduse, võrdsuse, demokraatia, õigusriigi, inimõiguste, pluralismi, õigluse, solidaarsuse (vt [üritus](#)) ja soolise võrdsuslikkuse põhimõtteid, mis moodustavad Euroopa Liidu väärtussüsteemi, ning usub, et need peaksid suunama liidu poliitikat. Kuna selline väga heaks kiidetud ettepanek hõlmab demokraatia, õigusriigi põhimõtte ja põhiõiguste läbivaatamismehhanismi kehtestamist ELis (vt [idee](#)).

Kodanikud viitavad ka ühistele juurtele ja heterogeensetele eripäradele, mis iseloomustavad iga liikmesriiki (vt nt [idee](#) ja [idee](#)).

Mõned postitajad arutavad ka vajadust Euroopa põhiseaduse järele, et selgelt määratleda Euroopa põhiväärtused, mida tuleb ELis austada (vt nt [idee](#)).

Arutelude ühes osas keskendutakse usu ja usuliste väärtuste kohale Euroopas, arutades kristlike väärtuste rolli ja vajadust neid kaitsta (vt [idee](#) ja [üritus](#)), kuid kutsutakse üles austama ka kultuurilist ja usulist mitmekesisust Euroopas (vt [idee](#)). Seoses kristlusega uuriti üritusel, kuidas Ida-Euroopa riigid ühitavad avalikud usulised väljapanekud sallivusega teiste religioonide ja veendumuste suhtes (vt [üritus](#)). Religiooni ja selle tähtsust tänapäeva Euroopa Liidus käsitleti religioonidevahelisel kohtumisel Dublinis (vt [üritus](#)). Samas märkuses väidavad osalejad, et üha enam lahkavumusi tekitavate eetiliste küsimustega tuleks tegeleda religioonidevaheliste dialoogide ja kultuuridevaheliste perspektiivide kaudu (vt nt [idee](#)).

Hiljutised kanded on tõstatanud ka küsimuse antisemitismi kui suure ohu kohta juudi kogukondadest pärit kodanikele paljudes riikides, kus rünnakud ja vägivald on saagenenud (vt [idee](#)).

Lobitöö ja korruptsioon

Nagu teema „Euroopa demokraatia“ puhul, on mõned postitajad keskendunud lobitöö ja korruptsiooniga seotud küsimustele. On tehtud ettepanekuid erahuvides tehtava lobitöö reguleerimise ja läbipaistvuse parandamiseks (vt [idee](#)) ning selle mõju piiramiseks ELi poliitikale (vt [idee](#) [näide](#)). Teised osalejad on arutanud, kuidas võidelda korruptsiooni vastu ELi institutsioonides, kasutada ELi vahendeid ja kaitsta rikkumisest teatajaid (vt nt [idee](#)). Üks osaleja on teinud ettepaneku luua töö- ja lepituskomisjon, et käsitleda väidetavaid ELi aluslepingute rikkumisi ELi ametnike poolt (vt [idee](#)).

Lisaks korruptsioonivastasele võitlusele ELi institutsioonide tasandil kutsutakse ELi üles kontrollima riiklike haldusasutuste erapooletust, et võidelda favoritismi ja omavoli vastu (vt [idee](#) ja [üritus](#)) või võidelda kohtusüsteemi korruptsiooni vastu (vt [idee](#)). Postitajad paluvad ELil võtta meetmeid maksustamise vältimise ja korruptsiooni vastu liikmesriikides (vt nt [idee](#)). Lisaks on mõned postitajad väljendanud nõrdimust selle üle, et neil ei ole võimalik saavutada õiglast kohtulikku arutamist (vt [idee](#)).

Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)

Uutes ideedes arutati üha enam julgeoleku ja piirikaitse küsimusi. Kaitseteemat arutati mitte ainult seoses Euroopa armee loomisega (vt nt [idee](#)), vaid ka seoses Venemaa sissetungiga Ukrainasse, kutsudes üles tugevdama Euroopa demokraatlikke väärtusi (vt

[idee](#)) ja toetama Ukrainat. Seetõttu pooldasid mõned osalejad ELi kaitseüsteemi laiendamist (vt nt [idee](#)). Samuti arutati Ukraina ELi liikmesust (vt [idee](#)).

Peale selle hõlmasid vastused viimases avaldatud aruandes tõstatatud teemasid ja alateemasid.

Platvormil esitatud ideedes tõstatati ELi väärtuste kõrval (vt nt [idee](#)) sageli LGBTIQ-inimeste õigusi (vt nt [idee](#)), soolist võrdsuslikkust (vt nt [idee](#)), [puuetega inimeste diskrimineerimist](#) (vt [idee](#)) ja [vähemuste diskrimineerimist](#) (vt [üritus](#)).

Õiguste ja kodanikuvabaduste teema raames kutsusid mõned osalejad üles sõnavabadust rohkem austama, tehes ettepaneku hõlbustada sõltumatut meediakajastust (vt nt [idee](#)). Ühes teises postituses toetati suuremat vabadust kanda relvi (vt [idee](#)).

Sotsiaalsete õigustega seoses arutati ka demograafia teemat, kutsudes üles kehtestama poliitikameetmeid perekondade paremaks toetamiseks (vt [idee](#)). Ühes idees rõhutati ka vajadust töötada välja tõhus poliitika kodutuse vastu võitlemiseks (vt [idee](#)).

Õigusemõistmise ja õiguskaitse teemad (vt nt [idee](#)) olid suures osas arutusel. Õigusemõistmisega seoses arutasid osalejad maksudest kõrvalehoidumise ja sotsiaalse dumpinguga seotud küsimusi (vt [idee](#)), samuti kohtusüsteemide talitlushäireid ning täiustatud ettepanekuid, mille eesmärk on integreerida Euroopa kohtusüsteemid, sealhulgas võimalust kanda karistust teises ELi liikmesriigis (vt [idee](#)).

Kaitsta ja kaitsta inimõigusi ja vabadusi
Tugevdada inimõigusi käsitlevate õigusaktide jõustatavust ELi õiguskorras
Privaatsuse ja isikuandmete kaitse
Piirata biomeetriliste andmete kasutamist jälgimise eesmärgil
Südametunnistusevabaduse ja sõnavabaduse säilitamine
Võitlus vaenukõne ja vaenuritegude vastu
Tagada ajakirjandus- ja meediavabadus, võideldes samal ajal desinformatsiooni vastu
Majanduslike ja sotsiaalsete õiguste tagamine
Laste õiguste rakendamine poliitikakujundamisel
Loomade õiguste kaitsmine ning kuritahtlike ja julmade tavade kaotamine intensiivses loomakasvatuses
Võttes arvesse COVID-19 meetmeid, tagatakse õigus liikumisvabadusele ja hoitakse ära diskrimineerimine
Tagada õigus sularahamaksetele
Valimisõiguste standardimine liikmesriikides
Kanepi legaliseerimine

Õigused ja vabadused

Lobitöö ja korruptsioon

Korruptsiooni vastu võitlemine riiklikul ja ELi tasandil ning lobitöö eeskirjade tõhustamine
Muuta ELi otsustusprotsess läbipaistvamaks ja vastutustundlikumaks
Maksustamise vältimise vastane võitlus liikmesriikides
Võidelda favoritismi ja meelevaldsuse vastu riiklikes haldusasutustes

Kaasav ühiskond

Tagada diskrimineerimisvabadus
Rakendada soolist võrdõiguslikkust ja tugevdada naiste esindatust
Suurendada puuetega inimeste kaasamist, kõrvaldades tõkked ja võideldes diskrimineerimise vastu
Meisterdada LGBTQ-inimeste õigusi ja tunnustada samasooliste abielusid kõigis liikmesriikides
Vanuselise diskrimineerimise vastane võitlus
Edendavad strateegiad vähemuste, näiteks roma elanikkonna kaasamiseks
Seksuaal- ja reproduktiivõiguste tugevdamine vs elupoldav abordivastane võitlus
Seoses rändega: tagada tõhus integratsioonipoliitika ja võidelda desinformatsiooni vastu

Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus

Joonis 17. Teema „Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus“ mõttekaardi 1. osa

Turvalisus

Euroopa kaitseväge loomine
Luu organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastu võitlemise
Euroopa amet
Integreerida ja muuta riikide armeed koostalitlusvõimeliseks
Luu Euroopa politseijõud
Võtta Venemaa suhtes karm seisukoht desinformatsiooni ja sõjaliste
ohtude suhtes
Tegeleda mittesõjaliste julgeolekuprobleemidega, nagu
küberrünnakud ja radikaliseerumine
Relvade ebaseadusliku müügi vastu võitlemine
Hõlbustada piiriülest süüdistuste esitamist ELis
Toetada Ukrainat sõjaliste ja diplomaatiliste vahenditega, võttes
arvesse Venemaa agressiooni
Tugevdada ELi piirikaitset

Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalis

ELi väärtused

Vajadus arutelu järele religiooni koha üle Euroopa
ühiskondades
Võtta ennetavaid meetmeid radikaliseerumise ja
polariseerumise vastu Euroopa ühiskondades
Põhilised Euroopa väärtused, mida tuleb austada
Euroopa põhiseaduses
Las Euroopa Liidu väärtussüsteem suunab poliitikat:
inimõigused, vabadus, võrdsus, demokraatia jne.
Tegeleda lahkarvamusi tekitavate eetiliste
küsimustega religioonidevaheliste dialoogide ja
kultuuridevahelise perspektiivi jagamise kaudu

Õigusriigi põhimõtte kaitsmine

Luu ühine visioon ja luua institutsioon
õigusriigi põhimõtte sisemiseks kaitsmiseks
Demokraatlikuma otsustusprotsessi jaoks
vajaliku ühehäälsuse kaotamine
Tagada, et liikmesriigid järgivad demokraatlikku
õigusriigi põhimõtet, ja võtta
karistusmeetmeid, kui demokraatlikke
põhimõtteid rikutakse
Euroopa Kohtu nimetamine demokraatia ja
õigusriigi järelevalvajaks
Toetada kodanikuühiskonna organisatsioone
kui demokraatliku õigusriigi tugevdamise
viisi
Kaitsta ELi väärtusi ja õigusriiki väljaspool
Venemaa ja Hiina vastuseisu tingimustes
ELi skeptikud kutsuvad üles kaotama Euroopa
õiguse ja ELi aparaadi

7. Digiüleminek

Digiülemineku teema on tekitanud 1072 ideed, 1184 kommentaari ja 390 üritust, kokku 2646 postitust. Üldiselt rõhutatakse postitustes vajadust digiülemineku järele seoses tulevase majanduse, koostöö, tervishoiu ja muude eluvaldkondadega. Siiski on need toonud esile ka mitu digiüleminekuga seotud probleemi, nagu eetilised kaalutlused, kasvav digilõhe, isikuandmete kaitse üldmääruse puudused ja küberohud. Sellega seoses on postitajad kõige levinumate teemade kaudu väljendanud vajadust mitte ainult investeerida digiõppesse ja edendada digioskusi, vaid ka investeerida digitaalsesse innovatsiooni ja liikuda digitaalselt suveräänse Euroopa suunas. Erinevaid ideid saab rühmitada järgmiste teemade järgi:

- Haridus ja koolitus: digioskused
- Digitaalne suveräänsus ja eetika
- Ühiskonna üldine digiteerimine
- Euroopa digivahendid: avalike teenuste digitaliseerimine
- Digitaalsed andmed
- Küberturvalisus
- Digitaalsed õigused ja kaasamine
- Saaste, kestlikkus ja vastupidavus
- Majanduse digitaliseerimine
- Digitaalne tervishoid

Üritused

Digiülemineku teema raames hiljuti korraldatud üritused kajastasid arutelu õiglase ja tasakaalustatud digiülemineku loomise üle ELis. Ühel Rootsisis toimunud üritusel arutasid keskkooliõpilased kaasaegsete elektroonikaseadmete puudumist koolides, eakate vähest arusaamist uutest tehnoloogiatest ja vajadust kiire internetiühenduse järele kõikjal ELis (vt [üritus](#)).

Kohaliku ülikooli korraldatud seminaril Ungari linnas Pécsis arutati tehisintellekti reguleerimise ja kasutamisega seotud eetilisi dilemmasid. Seminar koosnes esialgsest ajurünnakust, millele järgnes ideede tutvustamine ja nende tõlkimine konkreetsemateks ettepanekuteks (vt [üritus](#)).

Prantsusmaa Bretagne'i piirkonnas korraldati digilõhele pühendatud üritus (vt [üritus](#)), samas kui teema „Venemaa sissetung Ukrainasse“ oli kesksel kohal arutelus Euroopa digitaalse suveräänsuse üle, mis toimus Prantsusmaa linnas Agenis pealkirja all „Digital: maailma halvim ja parim“ (vt [üritus](#)).

Haridus ja koolitus: digioskused

Üks platvormi kõige sagedasemaid ideid digiülemineku teemal on seotud vajadusega anda ELi kodanikele vajalikud oskused ja vahendid, et kasvada ja olla edukas üha digitaalsemas maailmas. Mitmed platvormil esitatud ideed toetavad kogu ELi hõlmavaid ulatuslikke digikirjaoskuse alaseid jõupingutusi kõigis ELi riikides, kuna digioskuste arendamist ja edendamist peetakse majanduse peamiseks prioriteediks (vt nt [idee](#)). Osalejad mainivad eelkõige vajadust arendada noorte digioskusi kõigis ELi liikmesriikides, et parandada nende tööalast konkurentsivõimet (vt nt [idee](#)). Digioskuste parandamine ja suutlikkuse loomine digitaliseeritud ühiskonnas orienteerumiseks ei too mitte ainult majanduslikku kasu, vaid seda peetakse üha enam ka haridusele, kultuurile ja olulistele avalikele teenustele laiemal juurdepääsu tagamise eeltingimuseks (vt nt [idee](#)). Ideede kohaselt tuleks alustada algkoolist ja jätkata haridusteed (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)), sealhulgas eakate hulgas (vt nt [üritus](#), [idee](#)). Üks postitaja viitab ELi oskuste tegevuskavale ja digiõppe tegevuskavale 2021–2027 ning palub selle kiiremat rakendamist seoses digioskustega, pidades eelkõige silmas COVID-19 pandeemiat (vt [idee](#)). Lisaks digioskuste alasele koolitusele kutsutakse üles pakkuma koolitust interneti ohtude kohta, nagu süvavõltsitud videod, ja harima meetodeid internetipettuste ennetamiseks (vt nt [idee](#)). Mõned postitajad väljendasid vajadust digiõpet käsitlevate ELi

õigusaktide järele, et kaitsta alaealisi virtuaalruumis ja tagada kvaliteetne haridus (vt [idee](#)).

Teema, mida arutati võrdsest teemavaldkonnas „Haridus, kultuur, noored ja sport“, „E-õpe tervisekriisi kontekstis“ on saanud korduvaks teemaks postitustes, milles kutsutakse üles suurendama investeeringuid ja jõupingutusi hariduse digitaliseerimise edendamiseks (vt nt [idee](#)). Lisaks riistvarataristule teevad postitajad ettepaneku luua ühtne Euroopa kaugõppeplatvorm (vt nt [idee](#) ja [idee](#)), töötada välja virtuaalsed ja kaasavad pedagoogilised vahendid (vt [idee](#)) või veebiühenduste digiõppimise ühine veebiportaal (vt nt [idee](#)). Sellega seoses soovivad postitajad ka teaduskarjääri edasist edendamist (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)) ning noortele üliõpilastele suunatud teadusuuringute programmide väljatöötamist, investeerides digi- ja innovatsioonivaldkonda (vt [idee](#)).

Digitaalne suveräänsus ja eetika

Digitaalse suveräänsuse teema esineb sageli ja paljud ideed investeerida eelkõige avatud lähtekoodiga tarkvarasse on saanud palju toetusavaldusi. Platvormil digitaalse suveräänsuse suurendamiseks esitatud ideedes keskendutakse Euroopa strateegilisele sõltumatusele riistvara, tarkvara ja sotsiaalmeedia platvormide osas, kutsudes üles jõustama ja edendama tarkvara vastupanuvõimet ja sõltumatust ning investeeringuid innovatsiooni (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Mitmes idees kutsutakse üles investeerima Euroopa avatud lähtekoodiga tarkvarasse egalitaarsetel põhjustel ja suurendama koostööd liikmesriikide vahel (vt nt väga heaks kiidetud [idee](#)), aga ka saavutama suuremat digitaalset autonoomiat (vt nt [idee](#)). Ideede alateema hõlmab ELi digitaalse arengu ja tootmise edendamist, meetmete võtmist seoses veebiühenduste monopolidega (vt nt [idee](#) ja [idee](#)) teiste osalejate suhtes, nagu USA või Hiina. Nagu ka muude teemade puhul, edendavad postitajad ideed Euroopa omanduses olevatest ja juhtivatest digitaalsetest meediaplattformidest, näiteks Euroopa voogedastusplatvormist (vt nt [idee](#)). Sellega seoses arutab üks postitaja vajadust minna digiteenuste õigusakti ja digiturgude õigusaktiga kaugemale, et piirata väljastpoolt ELi pärit digihiiglaste hegemonilist positsiooni. Selleks et stimuleerida ELi digitaalset suveräänsust, kutsub postitaja üles ergutama innovatsiooni, investeerides muu hulgas üleeuroopalistesse suure potentsiaaliga idufirmadesse ja suveräänsesse pilve (vt [idee](#)). See üleskutse Euroopa Liidu strateegilise autonoomia järele digivaldkonnas ja Euroopa digiülemineku mudel on samuti üks ideedest, mis esitati Saksamaa, Itaalia ja Euroopa vaatluskeskuse korraldatud kodanikuosaluse programmis ja foorumil (vt [üritus](#)).

Lisaks suveräänsusele digitaalse tarkvara osas rõhutavad teised postitajad konkreetselt, et EL peab saavutama suveräänsuse riistvara osas (vt [üritus](#)). Näiteks soovitatakse ühes kõige enam toetatud idees arendada ja edendada Euroopa enda kiipide tootmist (vt [idee](#)), teises idees mainitakse konkreetselt sõltuvust erimetallidest (vt [idee](#)). Üks postitaja kirjeldab täielikult ELis toodetud suveräänsust ja rohelist Euroopa nutitelefone (vt [idee](#)).

Digitaalse suveräänsuse üleskutsete keskmes on vajadus investeerida innovatsiooni ja teadusuuringutesse, kusjuures mitu korda mainitakse Euroopa digitaalse innovatsiooni keskusi (vt nt [idee](#)). Selleks et digitaalne suveräänsus ja kestlikkus muutuksid Euroopa digipoliitikas keskseks, teeb üks postitaja ettepaneku siduda ELi rahastamine tihedalt digiülemineku ja kestliku ümberkujundamise projektidega ning Euroopa digitaalsete vabakaubanduspiirkondadega (vt [idee](#)).

Ideede lisasuund paneb suurt rõhku eetilisele aspektile. Täpsemalt soovivad postitajad suurendada ELi digitaalset suveräänsust, et see oleks täielikult kooskõlas Euroopa väärtuste, standardite, läbipaistvuse ja eetikaga (vt nt [idee](#)). Postitajad väljendavad vajadust, et EL oleks digiülemineku, samuti teadus- ja tehnoloogiaalaste õigusaktide valdkonnas esirinnas (vt [idee](#)). Lisaks kutsutakse selle teema kõige enam toetatud idees üles õiglasele digiüleminekule, mis põhineb inimõigustel, sealhulgas töötajate ja ametiühingute õigustel (vt [idee](#)), ning üleskutsel kaitsta väljendusvabadust vaenukõne vormide ja võltsuudiste leviku vastaste meetmetega (vt [üritus](#)).

Ühiskonna üldine digiüleminek

Digiülemineku teemaliste panuste peamine eesmärk on ELi ühiskonna eri valdkondade ulatuslikum digitaliseerimine, mis käib käsikäes vajalike innovatsioonialaste jõupingutustega. Sellega seoses viitavad postitajad digikümnendile ja kutsuvad üles seda kiirendama, jälgides tähelepanelikult liikmesriikide edusamme (vt nt [idee](#)). Lisaks soovivad mitmed osalejad digiüleminekut koos ideedega ELi ühistranspordi digitaliseerimise kohta ühise elektroonilise transpordipassiga (vt [idee](#)). Teised arutavad digiüleminekut seoses põllumajandusega (vt nt [üritus](#)), õigusemõistmisega ELis (vt nt [üritus](#)) või kestliku ja keskkonnahoidlikuma majanduse saavutamise raames (vt nt [üritus](#)).

Üks alateema on seotud digitaalse hääletamisega, mille puhul mitmed platvormil osalejad juhivad tähelepanu elektroonilise hääletamise ja elektrooniliste allkirjade eelistele (vt [idee](#)), eelkõige pandeemia kontekstis (vt [idee näide](#)). Seda küsimust on uuritud tõhususe, ohutuse ja innovatsiooni, mitte demokraatia

tugevdamise seisukohast. Kommentaarides on siiski mõned vastandlikud seisukohad, mis osutavad elektroonilise hääletamise mitmele puudusele. Postitajad soovivad kasutada plokiahela tehnoloogiat või luua Euroopa enda hästi krüptitud postisüsteem, mis on võimalik vahend digihääletamise turvalisuse tagamiseks ELis.

Mis puudutab eelkõige digitaalset innovatsiooni, siis platvormil esitatud digitaalse majanduskasvu ideed toetavad eelkõige ELi rolli suurendamist tehisintellekti vahendite edasiarendamisel. Üleskutset teha koostööd väljendatakse Euroopa tehisintellekti teadusosakonna loomise idees (vt [idee](#)). Mõne osaleja jaoks on tehisintellekt oluline komponent majanduskasvu ja jõukuse edendamisel ELis (vt nt [idee](#)).

Märgitakse ära ühine üleskutse suurendada praeguste tehisintellekti võimaluste ja algoritmiliste otsustussüsteemide kavandamist ja reguleerimist, et minimeerida riske ning suurendada turvalisust ja juurdepääsetavust (vt nt [idee](#), vt nt [üritus](#)). Väljendatakse vajadust seadusandlike meetmete järele, et minimeerida tehisintellekti tehnoloogiatega seotud riske (vt nt [üritus](#)) ja austada põhiõigusi. Viimaste näide on üleskutse loetleda tehisintellekti keelatud kasutusviisid, näiteks algoritmiliste töötajate jälgimine (vt [üritus](#)). Selles teemavaldkonnas on palju toetust leidnud idee arutada eetilist tehisintellekti ja teha ettepanekuid õigusaktide kohta, et piirata tehisintellekti riske, reguleerida andmete kasutamist ja vältida ebavõrdsust (vt [idee](#)).

Siiski juhivad mõned postitajad tähelepanu tehisintellekti eelistele, näiteks avaliku sektori või kiirabi teenistuste jaoks (vt nt [idee](#)). Teised postitajad on aga kõhklevamad ja rõhutavad tulevast riski luua inimese ajast parem tehisintellekt (vt nt [idee](#)).

Veel ühes tugevalt toetatud idees arutatakse vajadust tagada, et peamistele ühisrahastamisplatvormidele oleks juurdepääs kõigist liikmesriikidest (vt [idee](#)).

Mõnes idees käsitletakse ka ühiskonna digitaliseerimise (võimalikke) puudusi, nagu vähem digiteadlike inimeste tõrjutus, keskkonnasurve, dehumaniseerimine, robotiseerimine ning üksikisikute suurem seire ja järelevalve (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Postitajad soovivad, et neid digiteerimise negatiivseid tagajärgi uuritaks. Sellega seoses soovatakse mõnes postituses, et õigusakte ajakohastataks, võttes arvesse ühiskonna üha suuremat digitaliseerimist (vt nt [idee](#)).

Euroopa digivahendid – avaliku sektori digiüleminek

Mitmed postitajad soovivad valitsemise ja avaliku sektori digiteerimist ELis, et võimaldada

koostalitlusvõimet ja e-valitsust (vt nt [idee](#) ja [idee](#), vt [üritus](#)). Kodanikud pakuvad Euroopa kodanikele mitmesuguseid konkreetseid tehnoloogilisi ja digitaalseid vahendeid. ELi digitaalse ühendamise alateemat arutatakse laialdaselt (vt [idee](#)), kutsudes üles suuremale ühtlustamisele Euroopa tasandil ühiste digivahendite vastuvõtmise kaudu: näiteks spetsiaalne Euroopa sotsiaaltööstuslik avaliku arvamuse väljendamine (vt [idee](#)), näiteks luues raamistiku, mis aitab kõigil ELi riikidel teha IT-projektides koostööd. Seda ideed arendatakse edasi mitme soovitusena kõigile, mis hõlmavad digiportaale kodanike kaasamiseks ja igapäevaelu tuvastamise vajaduste rahuldamiseks (vt [idee](#)).

Suur hulk ideid käsitleb digitaalse kodakondsuse loomist koos ideedega üleeuroopaliseks isikusamasuse tuvastamiseks digitaalse isikutunnistuse (vt nt [idee](#) ja [idee](#)) või väga turvaliste (ELi) isikutuvastussüsteemide abil, mis põhinevad näiteks sõrmejälgede koodi kasutamisel (vt nt [idee](#)). Samuti soovivad postitajad luua Euroopa digiidentiteeditasku, kus kõik paberdokumendid asendatakse digitaalsete dokumentidega (vt [idee](#)).

Teine postituste kategooria keskendub Euroopa e-teenustele: näiteks Euroopa ühtse sisselogimistunnuse pakujaga avalikele teenustele juurdepääsu pakumiseks (vt [idee](#)), vajadusega ühtlustada standardeid ja luua Euroopa tasandil ühtne autentimiskonto (vt [idee](#)). Samuti tehakse ettepanek võtta kasutusele ELi digitaalne piiriülene teenuskaart, et lihtsustada piiriülestes piirkondades elavate kodanike juurdepääsu avalikele ja hädabiteenustele (vt [idee](#)). Üritustel arutati ka selliste digitaalsete vahendite ja teenuste arendamist nagu ELi digiidentiteet, Euroopa rakenduse loomine või digitaalse Euroopa passi kasutuselevõtt (vt nt [üritus](#)).

Digitaalsed andmed

Digitaalsete andmete teema puhul rõhutavad postitajad seni tehtud edusamme, märkides, et EL on digitaalmaailmas üksikisikute kaitsmisel esirinnas. Siiski kutsutakse üles olukorda selles valdkonnas veelgi parandama (vt nt [üritus](#), vt nt [idee](#)). Näiteks keskendutakse ettepanekutes isikuandmete kaitse üldmääruse muutmisele, et lihtsustada isikuandmete veebipõhisest kogumisest keeldumist (vt nt [idee](#)). Teine panus nõuab selgemaid eeskirju isikuandmete kaitse üldmääruse ja töötajate andmete kohta (vt [idee](#)). Samal ajal on mitmes postituses vaja arusaadavamaid õigusakte, koormamata kasutajaid pidevate nõusolekutaotlustega (vt nt [idee](#)). Ettepanekud hõlmavad isikuandmete kaitse üldmääruse edasiarendamist ja liikumist ELi kodanike suurema andmeautonoomia suunas (vt nt [idee](#)). Mitu vastajat nõuab asukohapõhise piiramise piiramist või keelustamist (vt nt [idee](#)), andmekaitse süsteemide

ühtlustamist kogu ELis ja isikliku pilve kasutuselevõttu ELi kodanike jaoks (vt [idee](#)).

Küberturvalisus

Üldiselt kutsutakse korduvalt üles tegema Euroopa tasandil koostööd taristu, teadmiste ja inimressursside valdkonnas, et tugevdada küberjulgeolekut ELis (vt nt [idee](#) ja [idee](#)).

Mitmes idees soovitatakse tugevdada kaitset küberkuritegevuse vastu, suurendades eelkõige võrguturvet, mis käib paljude postitajate jaoks käsikäes suurema digitaalse suveräänsusega (vt nt [idee](#)). Lisaks tuleks parandada andmesüsteemide läbipaistvust ja vastutust (vt nt [idee](#)). Osana viiesambalisest ettepanekust, mis tugineb ENISA soovitudele asjade internetiga ühendatud seadmete riskide kohta, soovivad postitajad luua ELi märgise igale asjade interneti tootele, millega tagatakse, et seade vastab interneti ohutuse ja toimivuse miinimumnõuetele, ning tootja läbivaatamis- ja kontrollimäärused kolmandate isikute tarkvara kohta (vt [idee](#)). Samuti soovitatakse Euroopa võrguturbe kontrolliasutuse kaudu tehtavat kontrolli, et tagada tootluste ohutus (vt [idee](#)).

Samuti arutatakse küberterrorismi ning tehakse mitu ettepanekut ELi tsentraliseeritud lähenemisviisi kohta, et kaitsta ELi, selle kodanikke ja ettevõtjaid veebiohtude korral (vt nt [idee](#)). Ettepanekud ulatuvad Euroopa küberarmee loomisest (vt [idee](#)) ENISA kohaldamisala laiendamiseni Euroopa küberkaitsekeskuseks (vt [idee](#)). Mõned postitajad näevad ELi rolli ülemaailmse küberturvalisuse lepingu sõlmimisel, tuginedes 2001. aasta Budapesti konventsiooni näitele (vt [idee](#)).

Lisaks kaitsestrateegiatele on esitatud mitu ettepanekut seadusandlike meetmete võtmiseks, näiteks toetada kogu ELi hõlmavate õigusaktide kehtestamist, et kaitsta kodanike eraelu puutumatust (vt [idee](#)). Mitmes postituses rõhutatakse ka vajadust kehtestada sotsiaalmeedia platvormidel reguleerimine, et võidelda desinformatsiooni ja valeuudiste vastu ning saavutada andmesuveräänsus (vt nt [idee](#)). Üks selline määrus võiks olla digitaalse võrgu identimise protokollid, mida kontrollib Euroopa asutus, et vältida laimamist, digitaalset kiusamist või valeteabe avalikustamist (vt [idee](#)). Üks postitaja näeb Euroopa Prokuratuuri rolli küberkuritegevuse vastaste Euroopa meetmete tugevdamisel ja soovib laiendada nende pädevust piiriülestele küberkuritegevusele (vt [idee](#)).

Lisaks kutsutakse üles tugevdama tarbijakaitset veebikeskkonnas (vt nt [idee](#)), näiteks lihtsustades tulevikus tarbijatel ostude suhtes meelt muuta.

Digiõigused ja kaasamine

Postitajate sõnul on kindlaks tehtud mitu probleemi, mis on seotud digitaalse ühiskonna suurenemisega. Üks vastustest tulenev probleem on digilõhe, mis mõjutab haavatavaid rühmi. Näiteks arutati veebiarutelus meie ühiskonna üha suuremat digitaliseerimist ja sellest tulenevat teatavate elanikkonnarühmade, nn digitaliseerimise kaotajate üha suuremat tõrjutust (vt [üritus](#)).

Postitajad rõhutavad seetõttu vajadust tagada vaba ja kaasav juurdepääs digiruumile ja -sisule, näiteks üleskutsetega kättesaadavate ja taskukohaste digiteenuste ja -seadmete järele (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Teised soovivad tunnistada digitaalset juurdepääsu põhivajadusena, tagades digiteenuste osutamiseks süsteemse rahastamise Euroopa või riiklikul tasandil (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Nagu eespool osutatud, soovitakse mitmes idees parandada noorte ja eakate elanikkonnarühmade digikirjaoskuse ja -hariduse taset, et edendada digitaalset ühtekuuluvust (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)). Üks postitaja teeb ettepaneku võtta kasutusele järelevalvemehhanism, et tagada õiglane ja võrdne digiüleminek ning digioskuste omandamine (vt [idee](#)).

Veel ühes olulises ideevaldkonnas rõhutatakse konkreetsemalt digitaalset ebavõrdsust linna- ja maapiirkondade vahel: digitaalse ühenduvuse parandamine ning juurdepääs olulistele avalikele ja erateenustele on mõned selle teemavaldkonna raames enim arutatud ettepanekud (vt [üritus](#)).

Seoses digiõigustega sooviksid mõned postitajad näha reklaami piiramist või vähendamist digitaalses meediakanalites (vt nt [idee](#)), samas kui teised soovivad teabevabaduse huvides näha, et palgamüürid eemaldatakse ja teave tehakse tasuta ja tasuta kättesaadavaks (vt [idee](#)).

Ühes postituses kutsutakse üles kasutama digiülemineku suhtes sootundlikku lähenemisviisi koos ettepanekutega digivägivalla vastu võitlemise õigusraamistiku kohta ja üleskutsetega edendada soosõbralikku digidisaini (vt [idee](#)). Lisaks tõstatavad postitajad vajaduse suurendada naiste ettevõtlust ja edendada naiste digioskusi (vt [üritus](#)). Noorte valitud poliitikute seminaril arutati ka üleskutset suurendada soolist võrdõiguslikkust tehnoloogiavaldkonnas (vt [üritus](#)).

Saaste, kestlikkus ja vastupidavus

Mitmel juhul seostavad postitajad digiülemineku kestlikuma ühiskonnaga. Näiteks kutsutakse üles võtma kohaliku tarbimise ja ringmajanduse edendamiseks kasutusele digitaalne tootepass, mis oleks kättesaadav ruutkoodide kaudu, mis annavad teavet toote päritolu,

koostise, keskkonnamõju, ringlussevõtu ja lõppkäitluse kohta (vt [idee](#)).

Siiski on olemas saak, sest digiüleminek suurendab muu hulgas ka saastet. Selle vastu võitlemiseks kutsuvad postitajad üles kestlikule digiülemineku koos ulatuslikumate teadusuuringutega digiülemineku keskkonnamõju kohta ning teavitama tarbijaid digitoote keskkonnamõjust (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)). Ettepanekud kestliku tootmise kohta, milles kutsutakse näiteks üles muutma andmekeskused rohelise energiaga keskkonnahoidlikumaks (vt [idee](#)) või tootma uusi tooteid ringlussevõetud elektroonikajäätmetest või muudest kestlikest alternatiividest (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Teine ideede suund on seotud digijäätmetega, kutsudes näiteks üles pikendama digikaupade tootegarantiid (vt [idee](#)). Lisaks pannakse rõhku vastupidavatele, parandatavatele ning õiglaselt ja eetilisel toodetud digiseadmetele, mida võiks edendada näiteks madalamate maksudega (vt [idee](#)).

Mõned postitajad keskenduvad kestlikkuse ja juurdepääsetavuse laiendamisele mitte ainult digiseadmetele, vaid ka digitaristutele ning arukate linnade arendamisele (vt nt [idee](#)). Teine sellega seotud ideede kategooria teeb ettepaneku edendada kättesaadavate ja kestlike tehnoloogiate arendamist, investeerides vähese tehnoloogiaga tehnoloogiasse (vt [idee](#)).

Majanduse digitaliseerimine

Kooskõlas teemavaldkonnaga „Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad“ kutsutakse paljudes ideedes üles võtma omaks digitaalmajandust ja ühtset digitaalset turgu (vt nt [idee](#)). Näiteks on postitajad arutanud ELi plokiahela platvormi rakendamist (vt nt [idee](#) ja [idee](#)). Samuti mainitakse digitaalse ühtse turu programmi ideed e-kaubanduse edendamiseks ning viise, kuidas suurendada VKEde suutlikkust kasutada digivahendeid ja kõrgtehnoloogiat (vt [idee](#)).

Teised postitajad arutavad ka krüptorahasid, paludes valitsustel võtta kasutusele krüptorahad, et saada kasu digitaalsest ja majanduslikult aktiivsest ühiskonnast ja seda arendada (vt nt [idee](#)), või kutsuvad üles looma Euroopa krüptoraha (vt [idee](#)). Platvormil tõstatatakse ka vastuargumente, milles arutletakse krüptoraha reguleerimise või keelustamise vajaduse üle (vt nt [idee](#)).

Lisaks pooldatakse mitmes idees digieuro kasutuselevõttu turvalise ja mugava makseviisina (vt nt [idee](#)).

Teine ideede rühm julgustab investeringuid ja suurendab Euroopa digitaalse turu konkurentsivõimet, edendades väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) digiülemineku strateegiat (vt nt [idee](#)) ja

parandades turutingimusi idufirmade arendamiseks Euroopa digitaristute raames (vt [idee](#)). Sellega seoses arutab üks postitaja majanduse tugevamat digitaliseerimist digilaekumiste abil, digitehingute lihtsustamist ja internetipanganduse muutmist telefoni teel kättesaadavaks (vt [idee](#)).

Digitaalne tervishoid

Digitervise teemavaldkonna raames pakutakse mitmes platvormil esitatud idees välja konkreetseid meetmed kodanike tervise parandamiseks digimaailmas, näiteks töötajate õigus tööst välja lülituda (vt nt [idee](#)), sotsiaalmeedia puhkepäeva kehtestamine (vt [idee](#)), vaimne tervis (vt nt [idee](#)) või noorte digikoolituse edendamine, et edendada tehnoloogia tervislikku ja teadlikku kasutamist.

Sellega seoses kutsub üks postitaja üles rohkem reguleerima arvuti- ja videomänge, eelkõige neid, mis on suunatud lastele (ja on nende seas populaarsed), kuna mõned neist võivad muu hulgas tutvustada hasartmängumustreid (vt [idee](#)).

Samuti on tervise teema all arutatud üleskutset digitaalseks terviseintegratsiooniks ELis (vt nt [idee](#)) või digitaalse Euroopa ravikindlustuskaardi kasutuselevõtuks (vt nt [idee](#)). Täiustatud ideedega tehakse ettepanek luua elektroonilise tervishoiu juhtimise ühtne platvorm, mis oleks eriti huvitav paljudele eurooplastele, kes kasutavad piiriülese liikuvuse võimalusi (vt nt [idee](#)). Viimati nimetatud ideed on laiendatud ELi elektrooniliste sertifikaatide loomisele (vt [nt idee](#)). Kommenteerijad tõstatavad aga sageli küsimusi eraelu puutumatuse ja andmekaitse kohta. Euroopa digitaalse terviseplatvormi ideed arutatakse sageli seoses COVID-19 vaksineerimise ja rohelise passiga (vt [nt idee](#)).

toetada Euroopa ühiskonna õiglast ja kaasavat digiteerimist (vt nt [idee](#)).

Ungaris toimunud tehisintellekti teemalisel seminaril, millele on viidatud eespool, esitati mitu ettepanekut, näiteks tehisintellekti kasutamise laiendamise võimalus oli veel üks korduv ettepanek (vt [idee](#)) ning mainiti ka tehisintellekti kasutamist reguleeriva õigus- ja institutsioonilise raamistiku loomist (vt [idee](#)). Veel ühel üritusel Bulgaarias arutati samuti reguleerimise vajadust (vt [idee](#)).

Lisaks tehnoloogilist innovatsiooni toetavatele ideedele nõuti mitmes postituses suuremat turvalisust internetis, eelkõige seoses isikuandmete kogumise ja kasutamisega (vt nt [idee](#)). Sellega seoses arutati digitaalse suveräänsuse teemat, et tagada Euroopa väärtuste, eelkõige eraelu puutumatuse õiguse järgimine (vt [idee](#)).

Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)

Digiülemineku teemavaldkonna raames esitatud hiljutised ideed olid kooskõlas eespool esiletõstetud ideedega.

Kõige sagedamini tõstatati ideid selle kohta, kui oluline on tagada kõikjal Euroopas võrdne juurdepääs internetile ja demokraatlik digiüleminek. Haridust peetakse digiülemineku peamiseks tõukejõuks (vt nt [idee](#)). Tehnoloogilist innovatsiooni, mida toetab kogu ELi hõlmav poliitika tõhusas Euroopa institutsioonilises ja õigusraamistikus, peetakse üldiselt viisiks, kuidas

Digitaalne suveräänsus ja eetika

Investeeringud riist- ja tarkvara innovatsiooni, arendamisse ja tootmisse ELis
Töötada välja eetilised sotsiaalmeedia platvormid kooskõlas Euroopa väärtuste ja amp; standarditega
ELi suurem sõltumatus digiküsimustes koos siduvate standarditega digimonopolide lõhkumiseks
Investeeri avatud lähtekoodiga tarkvarasse

Küberturvalisus

Koostöö ELi tasandil, et tugevdada küberturvalisust
Võtta kasutusele sõltumatud ja turvalisemad avalikud võrgud
Võrgu turvalisuse tagamine ELis
Võtta vastu asjade interneti seadmete minimaalsed ohutus- ja toimivusnõuded
Euroopa küberarmee loomine
Küberterrorismi vastu võitlemine seadusandlike meetmetega
ELi jõulisem seisukoht veebiplatvormide reguleerimisel
Parem tarbijakaitse veebikeskkonnas

Ühiskonna digiüleminek

Tagada kõigi liikmesriikide digitaalne areng
Ajakohastada õigusakte, pidades silmas ühiskonna üha suuremat digitaliseerimist
Edendada digitaalset hääletamist elektrooniliste hääletussüsteemide abil
ELi plokiahela platvormi rakendamine
Uurida meie ühiskonna digitaliseerimise negatiivseid tagajärgi
Investeeri digitaliseerimisse, näiteks tehisintellekti

Haridus & koolitus: digioskused

Edendada digikirjaoskust ELis.
Investeeringud haridussüsteemi digitaliseerimisse
Digioskuste arendamine haridusteel
E-õppe hõlbustamine Euroopa kaugõppeplatvormi abil

Digiüleminek

Euroopa digivahendid

ELi digitaalne ühendamine
Valitsemise ja avaliku sektori asutuste digiüleminek
Luu kodanike osaluseks digitaalsed sotsiaalmeediaportaaliid
ELi digiidentiteedi loomine
Ühtlustada standardeid ja e-teenuseid, võttes kasutusele ühised digivahendid, nagu Euroopa ühtne tunnus identiteedi kohta
Võtta ELi kodanike ja ettevõtjate jaoks kasutusele ühtne ühisrahastamisplatvorm
Digitaalkodakondsuse väljakujundamine digitaalse innovatsiooni abil ELis

Joonis 19. Teemavaldkonna „Digiüleminek“ mõttekaart, 1. osa

Digitaalsed

Parandada andmete turvalisust
Esitada arusaadavad õigusaktid digitaalsete andmete kohta
Andmete privaatsuse täiendav tagamine isikuandmete kaitse üldmääruse muutmisega
Asukohapõhise tõkestuse piiramine või keelamine

Digitaalmajandus

Edendada e-kaubandust ühtse digitaalse turu abil
Krüptovaluutade reguleerimine või vastuvõtmine
VKEd e-digiülemineku strateegia edendamine
Digieuro kasutuselevõtt

Saaste, kestlikkus ja vastupidavus

Digiülemineku soodustamine saaste vähendamiseks
Uurida ja toetada digiseadmete tootmise kestlikke viise
Edendada keskkonnasõbralikke ja eetilist toodetud digiseadmeid
Vähendada digijäätmeid
Edendada digitaristute, arukate linnade ja madaltehnoloogiliste lahenduste arendamist

Digiõigused ja kaasamine

Tegeleda digitaalse lõhe ja ebavõrdsusega
Kättesaadavate ja taskukohaste digiteenuste ja -seadmete tagamine kogu ELis
Investeeringud digikirjaoskuse ja -haridusse kogu elanikkonnas
Tagada vaba ja kaasav juurdepääs digiruumile ja -sisule
Maapiirkondade digitaalse ühenduvuse tagamine
Soolise võrdsuslikkuse tagamine digi- ja tehnoloogiavaldkonnas

Digitaalne

Õigus olla mittekättesaadav
Võtta kasutusele sotsiaalmeedia puhkepäeva kontseptsioon
Tagada laste turvalisus internetis ja arvutimängudes
Integreerida tervishoid ELis digitaalselt, nt digitaalse tervise-ID abil

Digiüleminek

Joonis 20. Teemavaldkonna „Digiüleminek“ mõttekaart, 2. osa

8. Euroopa demokraatia

Euroopa demokraatia teema on loonud digiplatvormil kokku 2539 ideed, 4606 kommentaari ja 1060 üritust. Kõige sagedamini arutatud teemad on Euroopa Parlamendi valimised ja Euroopa institutsioonide ümberkorraldamine (või isegi ELi föderaliseerimine), millele järgnevad mitmesugused ettepanekud, et suurendada kodanike osalemist ja teadmisi Euroopa küsimustes ning edendada Euroopa ühist identiteeti. Selle teema üldine koostoime on konstruktiivne ja tulevikku suunatud, isegi kui mõned koostoimed on väljendanud hirmu, et pingete, populismi ja natsionalismi tõttu ähvardab ELi implosioon. Märkides mitmeid kattuvusi eri teemade vahel ja üldiselt võrreldavat kaasatuse taset, on panused hõlmanud järgmisi aspekte:

- Euroopa Parlament valimised
- Euroopa Liidu föderaliseerimine
- Kodanike osalemine ja konsultatsioonid
- Institutsioonilised reformid
- Ühise Euroopa identiteedi ja avaliku ruumi edendamine
- Demokraatia kaitsmine ja tugevdamine

Üritused

Selle teema raames toimus üle kolmandiku alates 21. veebruarist suletud üritustest Itaalias. Valdav enamik sellistest üritustest käsitles ELi föderaliseerimise teemat, näiteks Pavia linnas korraldatud kodanike kogu, kus osalesid kodanikuühiskonna organisatsioonide, erakondade, mittetulundussektori ja tööstuse esindajad (vt [üritus](#)).

Muudel üritustel arutati Euroopa demokraatiaga seotud küsimusi noorte seisukohast. Prantsusmaal Montpellier' linnas toimunud ühel sellisel üritusel esitasid noored osalejad mitmesuguseid ettepanekuid ELi konkreetseks parandamiseks noorte seisukohast (vt [üritus](#)). Rumeenias korraldatud teabe- ja teabevahetusüritusel osalesid keskkooliõpilased, kes tutvustasid võimalusi, mida pakuvad taasterahastu „Next Generation EU“ kava ja Euroopa tuleviku konverentsi veebiplatvorm (vt [üritus](#)). Ürituse käigus loodi dialoog üliõpilaste, õppejõudude ja korraldajate vahel, mille käigus keskendusid õpilased oma seisukohale ELi ja selle tulevikust seoses ka Ukraina sõjaga.

Rootsis korraldati ELi ja kolmandate riikide rändajatest koosnevale publikule loeng inimõigustest ja demokraatiast kui Euroopa koostöö alustest (vt [üritus](#)). Loengu ajal vahetasid osalejad sõnavõtjatega ka teavet, eelkõige selle kohta, kui oluline on hääletada ELi valimistel ja saada teavet selle kohta, kuidas ELi kodanikud saavad ELile kaasa aidata.

Eritähelepanu ajakirjandusele ja ELi asjadest teatamisele oli Horvaatias korraldatud arvukate ürituste peamine tunnusjoon. Zagrebis toimus õpilastega arutelu, milles keskenduti konkreetsetele teemadele „Kuidas suurendada ajakirjandusüliõpilaste huvi ELi käsitleva aruandluse vastu?“ (vt [üritus](#)).

Euroopa Parlamendi valimised

Teema „Euroopa demokraatia“ alla kuuluvates ideede rühmas arutatakse muudatusi Euroopa Parlamendi valimiste korraldamise viisis, et suurendada kodanike kaasatust ELi demokraatlikesse protsessidesse. Laialdaselt toetatud idee, mis on pälvinud erinevaid reaktsioone, puudutab kogu ELi hõlmavate riikidevaheliste valimisnimekirjade loomist (vt [idee](#)). Samuti on tehtud ettepanek luua uus valimisringkond teises liikmesriigis elavatele eurooplastele, et julgustada kandidaate keskenduma pigem Euroopa kui riigisisestele küsimustele (vt [idee](#)). Välja on pakutud ka muid valimisreformi ideid üleeuroopalise arutelu edendamiseks, tuues samal ajal Euroopa Parlamendi liikmed kodanikele lähemale (vt nt [idee](#)). Kavandatud

valimisreformi ühe konkreetse liigi eesmärk on muuta kohtade ümberjaotamist parlamendis, et asendada praegune proportsionaalne süsteem koalitsioonidel põhineva majoritaarse süsteemiga (vt [idee](#)). Ühe idee kohaselt peaksid Euroopa Parlamendi liikmed nimetama liikmesriikide seadusandjad, selle asemel et neid otse valida (vt [idee](#)).

Mõnes ettepanekus käsitletakse konkreetsemaid viise valimisaktiivsuse suurendamiseks Euroopa Parlamendi valimistel. Kutsutakse üles kehtestama kohustuslikku hääletamist (vt [idee](#)), samuti tehakse ettepanekuid osalemise hõlbustamiseks, näiteks lubades posti teel toimuvaid hääletusi (vt [idee](#)) ja valijate registreerimist samal päeval, muutes hääletuspäeva riigipühaks (vt [idee](#)) ja isegi hääletades ühel päeval mitut liiki valimiste puhul (vt [idee](#)). Mõned postitajad arutavad ka digihääletamist, sealhulgas ideed luua üleeuroopaliste digivalijate reserv (vt [idee](#)). Digihääletuse küsimust käsitletakse ka teema „Digüüleminek“ all.

Samuti on tehtud ettepanekuid ühtlustada vanuse alampiir Euroopa Parlamendi valimistel hääletamiseks (vt nt [idee](#)) ja eelistatavalt kehtestada vanuse alampiiriks 16 aastat (vt [idee](#)). Nende ideede eesmärk on muu hulgas julgustada noori poliitikas osalema, mida osalejad sageli oluliseks peavad. Viinis toimunud seminaril arutati muu hulgas viise, kuidas suurendada noorte kodanike osalemist Euroopa Parlamendi valimistel (vt [üritus](#)). Seminaril esitatud ettepanekutes rõhutatakse vajadust suurendada Euroopa Parlamendi noorte liikmete arvu, võimaldades valimistel kandideerida juba 16-aastastel kandidaatidel. Maltal korraldatud [üritusel](#) osalejad arutasid riigi noorte valijate koolitamisele suunatud Eurovotersi projekti tulemusi. Sellel üritusel esitati mitu ettepanekut, sealhulgas vajadus loobuda noorte käsitlemisest ühe rühmana, mis võib vähendada konkreetsete kogukondade konkreetseid vajadusi. Platvormil kutsutakse üles pakkuma noortele võimalusi esitada korrapäraselt oma seisukohti Euroopa Parlamendis (vt [idee](#)), teine idee näeb selle asemel ette teist liiki platvormi, kus noored kasutajad tutvuvad Euroopa Parlamendi liikmete ja nende poliitiliste ettepanekutega (vt [idee](#)). Sellega seotud panuses tehakse ettepanek kehtestada kvoot alla 35-aastastele Euroopa Parlamendi liikmetele (vt [idee](#)).

Teised osalejad käsitlevad hääleõiguse küsimust puuetega inimeste või selliste terviseprobleemidega inimeste seisukohast, mis piiravad nende võimalust hääletada. Nendes postitustes toetatakse Euroopa Parlamendi valimisi, mis on nende kategooriate puhul kaasavamad (vt nt [idee](#)).

Üks osaleja teeb ettepaneku koostada Euroopa Parlamendi valimisteks soolise võrdsuslikkuse nimekiri (vt [idee](#)). Mõned ideed käsitlevad erakondadega seotud konkreetseid küsimusi. Üks postitaja soovib näiteks kasutada ainult Euroopa erakondade sümboleid, mitte riiklike erakondade

sümboleid (vt [idee](#)), et tugevdada veel kord valimiste riigiülest olemust. Teise panuse kohaselt peaksid erakonnad muutuma kättesaadavamaks erineva kultuurilise või sotsiaal-majandusliku taustaga inimestele (vt [idee](#)).

Euroopa Liidu föderaliseerimine

Paljudes Euroopa demokraatia teema all esitatud postitustes kutsutakse üles Euroopa Liitu föderaliseerima, kusjuures seda mõistet mõistetakse erinevalt. See on selle teemaga seotud ürituste korduv teema (vt [ürituse näide](#)). „Föderaliseerumine“ on toonud platvormile ka mõned kõige enam toetust leidnud ideed (vt [idee](#) ja [idee](#)) ning osalejate erinevad märkused.

Mõned postitajad peavad föderaliseerimist parimaks viisiks, kuidas EL saaks oma potentsiaali täielikult ära kasutada (vt nt [idee](#) ja [üritus](#)), kuid ka vahendiks, mis annab ELile suurema usaldusväärsuse ja mõju ülemaailmsel poliitilisel areenil ning võimaluse tegeleda riikidevaheliste probleemidega, millega me praegu silmitsi seisame, nagu kliimamuutused ja COVID-19 pandeemia (vt [idee](#)). Lisaks peetakse seda ideed toetajate sõnul euroskeptitsismi ja natsionalistlike meeleolude ületamise viisiks.

Näiteks pooldab väga heaks kiidetud ja arutatud idee põhiseadusliku kogu loomist, et töötada välja Euroopa põhiseadus, milles määratletakse demokraatliku Euroopa föderatsiooni põhielemendid ja põhimõtted (vt [idee](#)). Arutelu hõlmab ka konkreetsemaid üleskutseid ühise eelarve- ja majanduspoliitika loomiseks (vt [idee](#)), sealhulgas maksumaksjate Euroopa Liidu ideed (vt [idee](#)), ühte Euroopa armeed ja välispoliitika föderaliseerimist koos ELi institutsioonide ümberkujundamisega föderalistlikel põhimõtetel.

Siiski on mõned postitajad föderaliseerimise suhtes skeptilised. Mõned osalejad on mures, et see võib põhjustada võimu ülemäärast tsentraliseerimist või tekitada tasakaalustamatust liikmesriikide vahel. Teised leiavad, et sellise idee reaalsuseks saamiseks on vaja lahendada palju probleeme. Mõned osalejad pooldavad detsentraliseerimist, mis annab liikmesriikidele föderaliseerimise asemel suuremad volitused (vt nt [idee](#)), suuremat vabadust ja austust liikmesriikide identiteedi vastu ning vaba koostööd valdkondades, kus see on kasulik (vt nt [idee](#)). Üks sellistest ideedest väljendab muret „üha tihedama liidu“ idee ja föderaalkohtute võimaliku võimu pärast, toetades föderaalliidu asemel konföderatsiooni (vt [idee](#)).

Võttes arvesse erinevaid riiklikke olusid ja liikmesriikide valmisolekut saada föderaalliidu liikmeks, edendavad mõned osalejad järkjärgulise föderaliseerimise ideed koos üleminekutsoonide süsteemiga (vt [idee](#)). Seda liiki postitajad toetavad föderaalset Euroopa ideed, kuid nad

võivad pidada seda praeguses etapis ebarealistlikuks, ning seetõttu pooldavad nad mitmekiiruselist liitu, mis parandaks lühikeses perspektiivis ELi strateegilist autonoomiat ja föderalismi väljavaadet (vt [idee](#)).

Kodanike osalemine ja konsultatsioonid

Platvormile antud tagasiside sisaldab mitmeid ettepanekuid kodanike osaluse ja vastutustunde suurendamiseks seoses ELi otsuste tegemisega.

Rühm ideid ja üritusi arutab osalusdemokraatial ja kodanikevahelisel suhtlusel põhinevate püsivate mehhanismide väljatöötamist, et tugevdada ja täiendada esindusdemokraatiat, tuginedes muu hulgas Euroopa tuleviku konverentsi kogemustele. Osalejad teevad näiteks ettepaneku kasutada süstemaatilisemalt kodanike kogusid ja paneelarutelusid, et valmistada ette kõige olulisemad ja keerulisemad poliitilised otsused ELis (vt nt [idee](#)). Üks osaleja teeb ettepaneku, et eduka Euroopa kodanikualgatuse järel peaksid kodanikud sellised assambleed otse kokku kutsuma (vt [idee](#)). Mõned postitajad teevad ettepaneku luua Euroopa Parlamendi nõustamiseks kodanike parlament, kodanikuühiskonna organisatsioonidele pühendatud kogu (vt [idee](#)) või põhiseaduslik kogu (vt [idee](#)). Osalejad arutavad ka kogu ELi hõlmavate referendumite ideed ELi institutsioonilistel ja poliitilistel teemadel (vt [nt idee](#)). Mõned osalejad näevad seda alternatiivina Euroopa küsimusi käsitlevale riiklikule referendumile, mille tulemused võivad takistada otsustavaid ELi poliitilisi algatusi, olenemata ELi hajutatud toetuse tasemest nendele algatustele (vt nt [idee](#)).

Mõnes neist postitustest käsitletakse konkreetselt mitmekeelse digiplatvormi eeliseid, tõstes esile kiitust ja kriitikat, kuid esitades ka parandusettepanekuid. Näiteks rõhutavad mitmed osalejad vajadust luua tagasisidesüsteem, et võtta konverentsi ajal kodanike ettepanekute suhtes järelmeetmeid (vt nt [idee](#)). Teine osaleja vastab ideele muuta konverents alaliseks, juhtides tähelepanu vajadusele teha aeg-ajalt kokkuvõtte platvormi sisust ja algatada selle üle arutelu (vt [idee](#)).

Postitused sisaldavad ka ettepanekut töötada välja veebipõhine ühtse kontaktpunkti platvorm, mis koondab kogu üldsuse panuse, olgu see siis Euroopa kodanikualgatused, kaebused või petitsioonid, ELi institutsioonilisse osalusstruktuuri (vt [idee](#)), samas kui teine postitaja tõstatab idee platvormist, mis on pühendatud üksnes ühendustele (vt [idee](#)).

Osalejate poolt demokraatliku osalemise suurendamiseks välja pakutud veebiplatvormide liikide hulgas on üks eesmärk luua alt üles suunatud lobitöö süsteem, mida rahastavad ühised Euroopa kodanikud individuaalsete annetuste kaudu, ning jagada ideid

sama portaali kaudu (vt [idee](#)). Platvormi eesmärk on lahendada üksikisikute ja suurte organisatsioonide ebavõrdse mõjutamisvõime probleem.

Teised postitajad teevad ettepaneku luua veebipõhine digifoorum, kus ELi kodanikud saaksid arutada ELi õigusakte, kasutades sotsiaalmeediast saadud hääle ja kommentaaride süsteemi (vt [idee](#)). Sellega seotud idee hõlmab kodanike lobitöö platvormi kui alternatiivset viisi, kuidas tavakodanikud ja väiksemad ettevõtjad saavad suunata oma eksperditeadmisi ja seisukohti õigusaktide kohta ELi otsustusprotsessis (vt [idee](#)).

Paljud osalejad on arutanud kodanikutehnoloogia tähtsust, eriti praegusel ajastul, mil usaldamatus erakondade vastu kasvab (vt [idee](#)). Selle idee kohaselt võimaldaks kodanikutehnoloogia mõista avaliku halduse kasvavat keerukust meie ajal ning suurendada aktiivset kaasatust ja osalemist.

Itaalia linnas Brindisis korraldatud [üritusel](#) esitati mitmesuguseid ideid, et parandada otseseid demokraatlikke mehhanisme ELi tasandil, sealhulgas suurendada üldsuse teadmisi mõnest juba olemasolevast vahendist, nagu ELi petitsioonid, ajutised komisjonid, Euroopa vahendajad ja SOLVITI platvorm.

Euroopa Parlamendi liikmete ja kodanike vahelise distantsi vähendamist nähakse ka võimalusena parandada Euroopa demokraatiat. Üks osaleja edendab mitmesuguseid strateegiaid, et parandada teabevahetust ja edendada otsest mõttevahetust Euroopa Parlamendi liikmete ja nende valijate vahel (vt [idee](#)). Pakutud ideede hulgas on see, et parlamendiliikmed loovad kohalikud bürood oma valimiskolleegiumides. See idee sarnaneb osaliselt teise osaleja ettepanekuga luua kohalike ELi asjade eest vastutavate volikoguliikmete süsteem (vt [idee](#)), et vähendada taas vahemaad ELi institutsioonide ja Euroopa kodanike vahel.

Institutsioonilised reformid

Märkimisväärne hulk ideid käsitleb ka konkreetsemalt Euroopa institutsioonide reforme, et muuta need tõhusamaks ja läbipaistvamaks ning tuua need kodanikele lähemale. Edasijõudnud institutsioonilise reformi ideed võivad hõlmata ettepanekuid institutsioonilise ülesehituse ulatuslikumaks ümberkorraldamiseks (vt nt [idee](#)), aga ka strateegiaid, mille eesmärk on suurendada poliitikakujundajate vastutust poliitiliste algatuste tõhususe eest. Näiteks edendab üks osaleja ideed muuta mõjuhinnangud kohustuslikuks õigusloomeprotsessi kõigis etappides (vt [idee](#)).

Euroopa Parlamendi puhul nõuavad postitajad kõige sagedamini, et parlamendile antaks tegelikud seadusandliku algatuse volitused (vt nt [idee](#)). Samuti

nõutakse, et talle antaks eelarvepädevus (vt [idee](#)). Arutatakse ka Euroopa Parlamendi asukohta, kusjuures postitajad kutsuvad üles valima Strasbourgi ja Brüsseli vahel (vt nt [idee](#)), samuti logistikakulude vähendamise viisina (vt [idee](#)).

Arutades Euroopa Ülemkogu ja Euroopa Liidu Nõukogu, on platvormil ja Euroopa demokraatia teema raames korduv idee minna vähemalt teatavates poliitikavaldkondades üle kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamisele (vt nt [idee](#)) ja lõpetada vetoõigus (vt nt [idee](#)). Samuti arutletakse nõukogu rolli üle ELi institutsioonilises ülesehituses (vt nt [idee](#)) ja tehakse ettepanekuid kahekojalise seadusandliku kogu süvendamiseks ELis (vt nt [idee](#)).

Euroopa Komisjoni puhul arutatakse rühmas komisjoni presidendi valimist ja volinike ametisse nimetamist, sealhulgas esikandidaatide süsteemi (vt nt [idee](#)) ja komisjoni presidendi otsest valimist kodanike poolt (vt nt [idee](#)). Osalejad on tõstatanud ka volinike arvu küsimuse (vt [nt idee](#)).

Üks palju arutatud idee on valida otse valitud ELi eesistuja, näiteks ühendades Euroopa Komisjoni presidendi ja Euroopa Ülemkogu eesistuja rollid (vt nt [idee](#)). Samuti kutsutakse üles looma ELi jaoks ühtne kontaktpunkt, mis räägiks välissuhetes ühel häälel (vt nt [idee](#)). Üks osaleja teeb ettepaneku ühendada eurorühma esimehe ja euro eest vastutava Euroopa Komisjoni asepresidendi roll majandus- ja rahandusministeeriumi loomisel, et suurendada koordineerimist (vt [idee](#)). Lisaks mainitakse Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee reforme, näiteks nende tõhusamaks toimimiseks. Ettepanekud hõlmavad Regioonide Komitee reformimist, et hõlmata asjakohased dialoogikanalid nii piirkondade kui ka linnade ja omavalitsuste jaoks (vt [idee](#)), või komiteele suurema rolli andmist (vt [idee](#)). Sellega seoses teeb üks teine osaleja ettepaneku tunnustada euroregioone institutsiooniliste üksustena (vt [idee](#)).

Ühes tugevalt toetatud idees palutakse ELil luua selge mehhanism kodakondsuseta riikide enesemääramisõiguse kohta (vt [idee](#)).

Euroopa Kohtu roll on samuti ühine aruteluteema (vt nt [idee](#)), kus kutsutakse üles selgitama või isegi tugevdama Euroopa Kohtu volitusi (vt nt [idee](#)) ja teisi neid vähendama (vt nt [idee](#)).

Mõned postitajad keskenduvad Euroopa Keskpanga (vt [idee](#)) ja eurorühma (vt [idee](#)) rollile, pakkudes välja viise nende institutsioonide reformimiseks. Ühes idees kutsutakse üles kujundama välja pangandusliit koos Euroopa hoiuste tagamise skeemiga (vt [idee](#)).

Erinevad reformiideed keskenduvad põlvkonnakesksusele. Näiteks teeb üks osaleja ettepaneku koostada ELi poliitika ja õigusaktide mõjuhinnang, mille eesmärk on mõõta nende konkreetset mõju noortele (vt [idee](#)). Seega aitaks noortest tuua noorte vaatenurga institutsioonidesse ja

muuta ELi poliitika noorte jaoks kaasavamaks. Üks teine osaleja, kes liigub noorelt vanaduseni, teeb ettepaneku luua eakatele pühendatud Euroopa Komisjoni volinik (vt [idee](#)).

Ühise Euroopa identiteedi ja avaliku ruumi edendamine

Selle teema raames arutavad postitajad ühist Euroopa identiteeti, mis põhineb Euroopa ühistel demokraatia väärtustel (vt [üritus](#)), nagu on arutatud teiste temade all. Siiski edendavad nad ka praktilisi ideid, et edendada sellist ühist Euroopa identiteeti ja ühist Euroopa avalikku ruumi, sealhulgas meedia panuse kaudu.

Keele teema on kõige rohkem arutatud. Ühist keelt peetakse tõhusaks (ja mõnikord ainsaks) viisiks tugeva Euroopa identiteedi loomiseks (vt nt [idee](#)). Esperanto keelt esitatakse sageli ühendava keelena (vt nt [idee](#)), samuti selleks, et vältida erimeelsusi iga riigikeele toetajate vahel. Kuigi vastajad võivad olla eriarvamusel küsimuses, millist keelt tuleks eurooplaste jaoks eelistada, nõustuvad nad kõik vajadusega edendada keeleõpet, et saavutada ühine keel (vt nt [idee](#)). Teistes postitustes kutsutakse üles paremini järgima mitmekeelsuse põhimõtet (vt nt [idee](#)), näiteks tõlkides kõik ELi ametlikud väljaanded kõikidesse ELi keeltesse (vt [idee](#)).

Lisaks on ideid ELi spordimeeskonna loomiseks (vt nt [idee](#)). 9. mai riigipühaks kõigis liikmesriikides (vt [idee](#)) või ELi passi loomiseks (vt [idee](#)), et edendada Euroopa vaimu.

Üks osaleja teeb ka ettepaneku luua töötajate vahel mestimisprogrammid, et mittekoolealised eurooplased saaksid tutvuda teise ELi liikmesriigi kultuuriga, näiteks osaledes koolituskursusel välismaal (vt [idee](#)). Tulevasi põlvkondi peetakse ELi ühise identiteedi peamiseks tugevõudeks, mistõttu paljud osalejad rõhutavad, kui oluline on harida noori Euroopa poliitilistes küsimustes (vt [idee](#)). Seda teemat arutatakse põhjalikult ka hariduse, kultuuri, noorte ja spordi peatükis.

Lisaks keeltele nähakse kultuuritoodetes midagi, mis võib eurooplasi omavahel siduda. Seega kutsub osaleja üles soodustama kultuuritoodangu levitamist Euroopa piires, luues teabe vaba liikumise ruumi, mis tähendab autoriõiguste ja litsentsimispiirangute vähendamist ELis (vt [idee](#)).

Mitmes Euroopa identiteedi teemalises postituses käsitletakse meedia teemat ja seda, kuidas meedia saab aidata levitada teadmisi ELi kohta ja luua Euroopa vaimu (vt nt [idee](#)). Üks korduv ettepanek, mis on saanud suhteliselt rohkem toetusavaldusi, on üleeuroopaliste meediakanalite või -võrgustike loomine (vt nt [idee](#)) või ühe avalik-õigusliku ELi

ringhäälinguorganisatsiooni loomine (vt nt [idee](#)). Seda tehakse peamiselt selleks, et suurendada kodanike teadmisi ELi küsimustest, näiteks arutelude ja ürituste otseülekannete kaudu, aga ka selleks, et edendada Euroopa väärtusi ja Euroopa kultuure tähistavat ELi ühist vaimu koos ELi riike käsitlevate dokumentaalfilmidega. Mõned postitajad kutsuvad üles looma ka ELi tele- ja raadiokanalit, et tutvustada oma väärtusi väljaspool ELi piire (vt nt [idee](#)).

Teised osalejad soovivad koolitada ajakirjanikke ELi aruandluse teemal või kehtestada avalik-õiguslikele ringhäälinguorganisatsioonidele kohustus pühendada teatav protsent saateajast ELiga seotud küsimustele (vt [idee](#)).

Demokraatia kaitsmine ja tugevdamine

Mitmed selle teemavaldkonna ideed on seotud demokraatia kaitsmisega ELis, nõudes jõulisi meetmeid demokraatlikke põhimõtteid rikkuvate valitsuste vastu, viidates eelkõige Ungarile ja Poolale (vt nt [ID ea](#)). Seda küsimust käsitletakse üksikasjalikumalt teema „Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus“ all.

Postitajad tunnistavad ka ohtu, mida desinformatsioon ja valeuudised võivad demokraatiale kujutada. Nõutakse tugevamat lähenemisviisi eksitava teabe leviku vastu võitlemiseks, sealhulgas ettepanekuid luua mobiilne faktikontrolli rakendus (vt [idee](#)) või sõltumatu ELi meedia faktikontrolli instituut (vt [idee](#)). Mõned postitajad pooldavad ka konkreetset ELi määrust sotsiaalmeedias avaldatava sisu kohta (vt nt [idee](#)).

Mitmetes ideedes ja märkustes käsitletakse lobitöö reguleerimise vajadust, nõudes poliitike käitumisjuhendit või sõltumatu Euroopa organi loomist, millel on vahendid korruptsiooni ja lobistide soovimatu mõju vastu võitlemiseks (vt nt [idee](#)). Üks osaleja kutsub üles keelustama sponsorluse kasutamise ELi nõukogu eesistumise ajal. See on tava, mille kaudu eesistujariigiks oleva ELi liikmesriigi valitsus saab rahalist toetust kaubamärgi logode kuvamiseks ametlikul veebipõhisel või füüsilisel materjalil (vt [idee](#)).

Samuti kutsutakse üles võtma üldisi meetmeid korruptsiooni vastu võitlemiseks, näiteks hangete korraldamisel kohalikul tasandil (vt nt [idee](#)). Üks osaleja teeb ettepaneku võtta kasutusele ühtne andmebaas, mis ühendab praegused arvukad ELi aruandlussüsteemid (vt [idee](#)). Teine soovib keelata olulistel ametikohtadel töötavatel Euroopa poliitikutel ja riigiteenistujatel, näiteks Euroopa Parlamendi liikmetel või volinikel, aktsiate omamise (vt [idee](#)).

Üks osaleja väljendab muret soovimatu välismõju pärast Euroopa demokraatiale, nõudes, et uuritaks, kui suur osa ELi elutähtsast taristust kuulub Hiinale, ning

paludes ELil eelistada kaubanduslepingutes strateegilise majanduspartnerina Indiat Hiinale (vt [idee](#)).

Brüsselis korraldatud [üritusel](#) rõhutati linnade ja kohalike kogukondade kesksel rollil demokraatia tugevdamisel ja sotsiaalse progressi edendamisel. Ajal, mil institutsionaalne keskus ja äärealad on üksteisest tugevalt eraldatud, võib linnade ja omavalitsuste roll olla keskse tähtsusega kodanike usalduse suurendamisel demokraatlike institutsioonide vastu.

Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)

Enamik eelmise perioodi postitustest konsolideeris varem märgitud teemad. Uues ideede tegevussuunas arutati siiski riikide valitsuste ja parlamentide suuremat kaasamist ELi poliitika kujundamisse ja suuremat vastutust ELi poliitika eest, lähenedes seega Euroopa demokraatia teemale riiklikust perspektiivist. Üks ettepanek hõlmas selle ideesuuna raames ELi

poliitilistele küsimustele pühendatud istungite miinimumarvu kehtestamist iga liikmesriigi parlamendis (vt [idee](#)). Teises, milles keskendutakse riikide parlamentide rollile ELi aluslepingute ratifitseerimisel, tutvustati Euroopa Parlamendi või selle erikomisjonide ja riikide parlamentide ühisistungjärkude ideed, eelkõige videokonverentsikõnede kaudu (vt [idee](#)). Kooskõlas viimases aruandes esitatud järeltustega oli hiljutistes panustes kõige sagedamini arutatud teema üldine üleskutse kaitsta ja tugevdada demokraatiat ELis, millele järgnes vajadus institutsiooniliste reformide järele (vt nt [idee](#)). Paljudes ideedes arutati Euroopa valimissüsteemi kavandatud reforme (vt [nt idee](#)).

Rõhutati ka vajadust teha jõupingutusi kodanike osaluse ja konsultatsioonide suurendamiseks (vt nt [idee](#)). Tegelikult arutati aeg-ajalt kodanike kaasamist seoses demokraatia enda kaitsmisega, näiteks postitajate poolt, kes kutsusid üles looma kodanikega konsulteerimiseks alalise digitaalse veebiplatvormi (vt nt [idee](#)). Tehti ettepanek luua ainulaadne meediaplatform, mis edastaks Euroopa sisu mitmes keeles, kooskõlas sellega, kui oluliseks peavad platvormil osalejad ajakirjandust ja ajakirjandusvabadust (vt [idee](#)).

Loo- riikideülesed nimekirjad Euroopa Parlamendi valimisteks
ELi valimissüsteemi reformimine
Valimisõigusliku vanuse alampiiri alandamine ja/või ühtlustamine
Digihääletamise hõlbustamine
Hõlbustada liikuvate eurooplaste ja kolmandate riikide kodanike hääletamist ELi valimistel
Puuetega ja haigetele inimestele valimisõiguse tagamine

Euroopa Parlamendi valimised

Euroopa demokraatia

Töö ühise eelarve- ja majanduspoliitika nimel
Euroopa armee loomine
Töötada välja Euroopa põhiseadus
Föderaliseerimise vastased hääled: nõuab suuremat võimu ja koostöövabadust ainult valdkondades, kus see on liikmesriikidele kasulik;
Üleminekul põhinev lähenemine föderaliseerimisele

Euroopa Liidu föderaliseerimine

Kasuta osaluspõhist poliitikakujundamist
Investeeri noorte kaasamisse & interaktsioonidesse
Tagada kodanike esindajate osalemine poliitikakujundamises kodanike parlamendi või assamblee kaudu
Pikemaajaliste konsultatsioonide korraldamine
Põlvkondadele keskendumine: noored ja vananev elanikkond
Vähendada parlamendiliikmete ja nende valimisringkondade vahelist kaugust
Kohustuslikumate kogu ELi hõlmavate rahvahääletuste korraldamine
Ettepanekud ja/või kriitika mitmekeelse platvormi täiustamiseks, st järelmeetmete süsteemi loomiseks, selle alaliseks muutmiseks.

Kodanike osalemine ja konsultatsioonid

Institutsioonilised reformid

Vaadata läbi Euroopa Parlamendi roll talle suurema seadusandliku ja fiskaalpädevuse andmisel
Reformitsuste tegemine (häälteenamusega ühehäälselt)
Euroopa Ülemkogu rolli läbivaatamine
Komisjoni presidendi ja volinike valimismenetluse reform (nt komisjoni presidendi otsevalimine)
Regioonide Komitee (sealhulgas euroregioonide institutsionaliseerimine) ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee rollide ümberhindamine
Vähendada volinike arvu ja piirata poliitilisi volitusi
Euroopa Keskpanka ja eurorühma reformiroll
Muuta poliitika mõju hindamine kohustuslikuks
Euroopa Kohtu volituste tugevdamine vs. nende vähendamine
Muuta poliitika tulevaste põlvkondade ees vastutustundlikumaks

Euroopa demokraatia

Ühise Euroopa identiteedi ja avaliku ruumi edendamine

Ühine ELi keel vs. mitmekeelsuse edendamine
ELi spordivõistkondade loomine
ELi riigipüha kehtestamine
ELi passi loomine
Töötajatele mestimis- ja vahetusprogrammide loomine
Luua ELi teemadele pühendatud ELi meediaportaaliid
Luua ühtne avalik-õiguslik ELi ringhäälinguorganisatsioon, et edendada kodanike kaasamist ELi
Tagada, et riiklik avalik-õiguslik ringhäälinguorganisatsioon pühendaks aega ELi aruandlusele
Luua igas liikmesriigi parlamendis ELi küsimusi käsitlevad kohustuslikud arutelud, millest võtavad osa ELi volinikud

Demokraatia kaitsmine ja tugevdamine

ELi vahendite eraldamise viisi muutmine
Võitlus desinformatsiooni vastu
Reguleerida lobitööd
Korruptsioonivastane võitlus
Koostage poliitikutele käitumisjuhend
Võtta jõulisi meetmeid demokraatlikke põhimõtteid rikkuvate valitsuste vastu
Kontrollida ja piirata strateegiliste varade omamist ebademokraatlike maailmajõudude poolt

9. Ränne

Alates platvormi käivitamisest on rändeteema raames tehtud kokku 2700 postitust, sealhulgas 955 ideed, 1539 kommentaari ja 206 üritust. Selle teemavaldkonna kõige sagedasemad postitused näitavad kolme üldist suundumust. Ühest küljest nõuab üks suhtlusrühm suuremat solidaarsust ja paremaid integratsioonimenetlusi, samas kui teisest küljest soovivad teised panused rohkem meetmeid rände kontrollimiseks ja vähendamiseks. Vahepositsioonile asudes sooviks teine osalejate rühm edendada rahvusvahelist liikuvust, kuid ainult majanduslikult arenenud demokraatlike riikide vahel. Osalejad on arutanud ka Ukraina pagulaste sissevoolu. Sellele vastavalt analüüsitakse järgmisi teemasid:

- **ELi ühine rändepoliitika**
- **Humanistlik suhtumine rändesse**
- **Integratsioon**
- **ELi-väline ränne kui oht**
- **Piirikontroll**
- **Rände algpõhjustega tegelemine**

Üritused

Hiljutised sündmused, kus arutati rännet Euroopa poliitilisest perspektiivist, puudutasid ELi pagulaspoliitikat, osutades vajadusele vaadata uuesti läbi pagulas- ja varjupaigapoliitika ning vajadusele luua raamistik rändajate ühiseks jaotamiseks kogu ELis. Kanaari saarte parlamendis korraldatud üritusel arutasid osalejad rände- ja varjupaigaleppe üle peetavaid läbirääkimisi ning kutsusid üles parandama saatjata lapsrändajate kaitset (vt [üritus](#)). Itaalia katoliikliku organisatsiooni korraldatud veebiüritusel arutati tulevast Euroopa rände- ja varjupaigalepet (vt [üritus](#)).

Taani arutelu keskendus ka sellele, kas Euroopa peaks avama või sulgema oma välispiirid. See üritus tõi kaasa märkimisväärse koostöö mitmekesise publikuga ning tõstatas selliseid küsimusi nagu mõju, mis tuleneb Euroopa piiri hajutamisest, varjupaigakeskuste loomisest kolmandates riikides ning ELi koostööst selliste riikidega nagu Türgi ja Liibüa. (vt [üritus](#)).

Teisel osalusüritusel arutati, kas ränne kujutab endast võimalust või ohtu, käsitledes selliseid küsimusi nagu seaduslik ja ebaseaduslik ränne ning diferentseerimine etnilise päritolu ja kultuuri alusel, nagu Ukraina pagulaste puhul (vt [üritus](#)). Neid küsimusi uuriti ka Leedus toimunud üritusel (vt [üritus](#)).

Seoses integratsiooni temaga tõstatati Prantsusmaal toimunud üritusel (vt [üritus](#)) vajadus paremate integratsioonitaristute ja -programmide järele, et võidelda rassilise vihkamise ja diskrimineerimise vastu.

Seoses sõjaga Ukrainas korraldati üritus, et arutada rahvusvahelist solidaarsust ja ELi senist reageerimist Ukraina sõjale, millel on mõju rändele (vt [üritus](#)).

Hiljutine üritus toimus ka Poolas, et kaasata noori ukrainlasi aruteludesse, mis on seotud Euroopa integratsiooni, rände ja tulevikuprobleemidega (vt [üritus](#)).

ELi ühine rändepoliitika

Paljud selle temaga seotud ideed nõuavad ELi ühist rändepoliitikat. Nendega kaasnevad sageli üleskutsed austada rohkem inimõigusi ja tõhus ümberjaotamissüsteem. Sageli mainitakse ka Dublini süsteemi reformimise vajadust.

Seadusliku rände alateema raames nõuavad rangemat rändepoliitikat pooldavad riigid ELi ühist valikulise rände poliitikat, mis hõlmaks kvoote ning rangemaid valiku- ja heakskiitmismenetlusi (vt nt [idee](#)). Pakutakse välja

alternatiivseid lähenemisviise seaduslikule rändele, näiteks Euroopa punktipõhine sisserändesüsteem, mida mõnikord peetakse vajalikuks rändevooegade tõhusamaks reguleerimiseks (vt [idee](#)). Samuti soovivad postitajad uurida mudelit, mis võimaldab varjupaigataotlejaid viia üle partnerriigi keskustesse juhtumite läbivaatamiseks (vt [üritus](#)).

Rändele avatumad panused nõuavad samuti ühtset ja tõhusamat lähenemisviisi, mis oleks rohkem kooskõlas Euroopa (sotsiaalsete) väärtustega. Näiteks käsitletakse postitustes konkreetselt ühtset ja tõhusat ELi varjupaigamenetlust (vt [idee](#)), osutades ka vajadusele reformida Dublini määrust, et vältida varjupaigataotlejate ja rändajate ebavõrdset jaotust (vt nt [idee](#)). Mõned neist postitustest teevad ettepaneku, et rändajatele tuleks anda ajutine ELi pass töö- ja elamisõiguse saamiseks (vt nt [idee](#)). Üks rändeteema raames väga heaks kiidetud idee nõuab ka konkreetsemat ja õiglasemat Euroopa majandusrände poliitikat koos seaduslike sisenemiskanalitega ning integratsioonipoliitikat, mis põhineb võrdsel kohtlemisel ja inimõiguste täielikul austamisel (vt [idee](#)).

Ühe panusega edendatakse ideed luua Euroopa Komisjoni varjupaiga- ja rändevolniku ametikoht, kes peaks tegutsema kooskõlastatult teiste institutsioonidega, et teostada järelevalvet ELi ühise varjupaigasüsteemi üle (vt [idee](#)).

Kodanikud toetavad ka ELi tööjõurände poliitikat või ELi värbamisstrateegiaid kolmandatest riikidest pärit üliõpilaste ja kvalifitseeritud töötajate jaoks. Sellega seoses rõhutab üks postitaja vajadust suurendada ELi pädevust rände valdkonnas, et ta saaks rännet hallata kooskõlas liidu põhimõtete ja väärtustega (vt [idee](#)). Rühm postitajaid edendab ideed edendada valikulist liiki sisserännet. Sellised osalejad näevad rännet tavaliselt positiivses valguses tänu sellest tulenevatele majanduslikele eelistele. Nad teevad ettepaneku keskenduda konkreetsetele riikidele, et meelitada ligi nende talente (vt [idee](#)), või leevendada liikuvuse kriteeriume majanduslikult arenenud demokraatlike riikide vahel nii läänes kui ka Aasias, eelkõige vabakaubanduslepingute kontekstis (vt [idee](#)).

Humanistlik suhtumine rändesse

Humanistliku rändekäsituse pooldajad pooldavad rändajate narratiivi muutmist, pidades eelkõige silmas nende panust tervishoiutöötajatena pandeemia ajal (vt [üritus](#)).

Mõnes postituses toetatakse humanitaarkoridoride loomist või täiemahulist avatud piiride poliitikat ning kritiseeritakse solidaarsuse puudumist rändajate suhtes (vt nt [idee](#)). Neid ideid jagavate osalejate seas peetakse

algatusi, mille eesmärk on patrullida Vahemerel, et rändajaid tagasi tõrjuda, või kokkuleppeid rändevoogude kontrollimiseks, näiteks ELi ja Türgi vahelist kokkulepet, üldiselt ELi rändesüsteemi läbikukkumiseks (vt nt [idee](#)).

Postitajad kutsuvad üles austama inimõigusi, kasutades lahendusi reguleerimata rände vastu võitlemiseks ja ELi sisse- ja välispoliitikat, mis hõlmab lihtsamaid ja kättesaadavamaid varjupaigamenetlusi päritoluriikides, seaduslikke ja turvalisi rändeteid ning inimkaubanduse tõkestamist, et vältida pagulaste surmajuhtumeid ELi piiridel (vt nt [idee](#)).

Mõned postitajad teevad ettepaneku õigusraamistiku kohta, et peatada integreeritud isikute ja perekondade sunniviisiline tagasipöördumine ebatavalistesse päritoluriikidesse (vt [idee](#)). Teised osalejad toetavad pigem vabatahtliku kui sunniviisilise tagasisaatmise strateegiat, kuna esimene, kui seda rakendatakse kooskõlastatult päritoluriikidega, on osutunud palju tõhusamaks (vt [idee](#)).

Mõnes neist vastustest käsitletakse ka ebavõrdsust, mis mõjutab olemasolevat varjupaiga taotlemise protsessi. Näiteks rõhutavad nad asjaolu, et meessoost varjupaigataotlejate osakaal on oluliselt suurem kui naissoost varjupaigataotlejate või perekondade osakaal (vt [idee](#)). Teised on teatanud raskustest, millega LGBTIQ-inimestest varjupaigataotlejad silmitsi seisavad, nõudes sellele rühmale suuremat kaitset ja paremat toetust (vt [idee](#)).

Integratsioon

Paljud ettepanekud on seotud rändajate integreerimisega. Osalejad tunnistavad vajadust luua tõhusamaid integratsiooniprogramme, pöörates erilist tähelepanu keeleõppele. Mitmed osalejad arutavad ja toetavad ideed, milles palutakse ELil luua integratsiooniprogrammid, ning esitavad erinevaid seisukohti (vt [idee](#)).

Integratsiooni käsitlevate ideede hulgas kutsuvad paljud üles looma rändajatele jälgitavaid järelmeetmeid, et tagada täielik integratsioon ELi liikmesriikides. Ühes idees nähakse suurt potentsiaali rändajate ja vastuvõtivate kogukondade liikmete tunnustamisel ja edasisel aktiveerimisel muutuste elluviijatena (vt [idee](#)). Rändajate kohalikesse projektidesse ja vabatahtlikusse tegevusse kaasamise tähtsust on mitmel korral rõhutatud (vt nt [idee](#)). Üks vastaja rõhutab, kui oluline on võtta integratsiooni suhtes vastu valdkonnaülene lähenemisviis, keskendudes kohalikul tasandil vastu võetud poliitikameetmete ülekantavusele, ning lähenemisviis, mis ulatub institutsioonidest kohalike ühendusteni, kusjuures EL vastutab seda liiki raamistiku loomise eest (vt [idee](#)). Haridust peetakse integratsiooni võtmeks ning keelel ja Euroopa väärtustel on keskne roll. Sellega seoses leiavad postitajad, et on vaja

piisavalt rahastatud programme, et toetada kooliealiste lapsrändajate kaasamist riiklikku haridussüsteemi (vt [idee](#)). Teised ideed keskenduvad kolmanda taseme haridusele kui suurema integratsiooni peamisele hoovale. Sellega seoses pooldab üks osaleja noorte pagulaste paremat juurdepääsu ülikooliprogrammidele (vt [idee](#)). Konkreetse ettepanekus käsitletakse keelebarjääri küsimust, edendades ideed kasutada tehisintellekti keelelõhe ületamiseks (vt [idee](#)).

Rändajate edukat integreerimist kohalikule tööturule peetakse Euroopa majandusele kasulikuks. See kehtib eriti pandeemiajärgses olukorras, nagu rõhutati kahepäevasel üritusel, mille korraldasid ühiselt Euroopa Komisjon ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee Brüsselis (vt [üritus](#)). Üks osaleja toob eelkõige esile majanduslikus surutises olevatesse piirkondadesse suunduva sisse- ja välisrände positiivsed tulemused (vt nt [idee](#)). Kutsutakse üles korraldama teavituskampaaniaid ja -programme ELi kodanike teadlikkuse suurendamiseks, et vältida rassismi vastu ja liikuda suurema ühiskonna poole. Üks postitaja nõuab suuremat mitmekesisust poliitikat kujundavates asutustes ja rändega seotud avalikes teenustes töötavate töötajate seas (vt [idee](#)). Seoses arvamustega rassismi ja tööturult tõrjutuse kohta kutsutakse üles kohtlema seaduslikult riigis elavaid kolmandate riikide kodanikke võrdselt ja õiglaselt (vt [idee](#)). Seoses diskrimineerimisega tööturul juhib üks osaleja tähelepanu vajadusele (loenduse) andmete järele rändajate etnilise tausta kohta, et anda tõhusat teavet poliitika kujundamiseks (vt [idee](#)).

Mõned osalejad kahetsevad alaliste elanike õiguste piiratust ELis. Nad märgivad, et liit ei anna oma alalistele elanikele hääleõigust ja nõuavad, et hääleõigus põhineks elukohal (vt [idee](#)).

Mõned postitajad peavad seda küsimust eriti pakiliseks, kui tegemist on Ühendkuningriigi kodanikega, kes elasid ELis enne Brexitit. Üks vastuolulist arutelu tekitav idee on kiirmenetluse kasutuselevõtt, et saada kogu ELi hõlmavad õigused Briti kodanikele, kes elasid ELis enne Brexitit (vt [idee](#)).

ELi-väline ränne kui oht

Hoolimata mõnede rändele kaasaaitajate väljendatud vastuseisust on ideed, mis määratlevad rännet avalikult ohuna Euroopa tsivilisatsioonile või poliitilisele stabiilsusele, suhteliselt vähem toetatud kui integratsiooni ja inimõiguste austamisega seotud ideed. Kui seda on täpsustatud, on väljendatud muret seoses Euroopa tsivilisatsiooni ja poliitilise stabiilsusega ning osalejad on seda märkimisväärselt toetanud (vt nt väga heaks kiidetud [idee](#)).

Ungaris toimunud üritusel arutati mõningaid olulisi rändega seotud õiguslikke küsimusi. Küsimuste hulgas,

millele see üritus pidi vastama, oli ka „ühiskonna“ õigus säilitada oma rahvuslik kultuur, identiteet ja elustiil“ massilise rände tingimustes (vt [üritus](#)).

Seda liiki postituste kommenteerijad on oma rändeteemalistes ideedes ja panustes avameelsed. Üks täheldatud teema on tunne, et ränne kolmandatest riikidest kujutab endast ohtu ELi tsivilisatsioonile, identiteedile, väärtustele ja kultuurile (vt nt [idee](#)). Need postitajad nõuavad meetmeid ELi-välise rände piiramiseks, rangemat repatrieerimispoliitikat ja rändajate liikuvust takistavaid strateegiaid, näiteks rangemat piirikontrolli (vt nt [idee](#)).

Mitu osalejat hoiatab ebaseadusliku rände kasutamise eest (poliitilise) relvana, viidates eelkõige rändajate suurele sissevoolule Valgevenest Leedu ja Poola piirile (vt nt [idee](#)). Seoses rändekriisiga Valgevene piiril on postitajate arvamused lahknevad.

Piirikontroll

Suhteliselt suur hulk ideid toetab karmi hoiakut sisserände suhtes. Selle seisukoha võtnud osalejad on vastu ebaseaduslike sisserändajate seadustamisele ja kutsuvad üles suurendama Euroopa piirikontrolliasutuste, näiteks Frontexi mõjuvõimu. Mõned neist pooldavad siiski pigem riiklikku kui Euroopa lähenemisviisi sisserände kontrollimisele, kartes, et EL suhtub varjupaigataotlejatesse liiga leebelt.

Üldiselt toetatakse organiseeritumaid ja koordineeritumaid jõupingutusi piirikontrolli valdkonnas, nõudes ulatuslikumat piirikontrolli, sealhulgas tagasisaatmisasutust (vt nt [idee](#)), suuremat toetust Frontexile koos selle ülesannete parema määratlemisega (vt [idee](#)) ning õiguslikult siduvat lähenemisviisi otsingu- ja päästetegevusele Vahemerel (vt [idee](#)). Platvormil arutatakse aga sageli Frontexi ja merepatrulli algatuste rolli, kusjuures teised osalejad paluvad suuremat kontrolli nende toimimise üle, et tagada inimõiguste austamine (vt [idee](#)). Rohkem toetust leidnud idee nõuab nende rändajate kiiret väljasaatmist EList, kes panevad toime raske kuriteo (vt nt [idee](#)). Sarnane idee, milles nõutakse ebaseaduslike rändajate tagasisaatmist, tekitab arutelu postitajate vahel, kes pooldavad viivitamatut repatrieerimist, ja nende vahel, kes on selle vastu (vt [idee](#)). Üks vastaja teeb ettepaneku katkestada välisabi andmine riikidele, kes ei nõustu oma kodanikke repatrieerima (vt [idee](#)).

Teistes vastustes kutsutakse üles suuremale solidaarsusele ja inimõiguste austamisele. Siin arutatud ideed on näiteks solidaarsusel põhinev tsentraliseeritud ELi jaotussüsteem, piiriäärsete vastuvõtutaristute (eluase ja toit) parandamise rahastamine või Euroopa pagulaslaagreid haldav riigiülene asutus, mida haldavad ühiselt eri riigid ja mida rahastatakse ELi vahenditest (vt nt [idee](#)).

Hiljutine arutelu ELi rahastamise laiendamise üle rändajate vastaste riiklike tökete ehitamise rahastamiseks kajastub osaliselt mõnes postituses, milles nõutakse ELilt suuremat rahalist toetust oma liikmesriikidele, et tugevdada füüsilist piirikaitset (vt [idee](#)).

Kui aga osalejad nõuavad ELilt suuremat rahalist toetust, et võidelda rändega piiridel, ei toeta nad alati uute tökete loomist. Mõned neist tunnistavad riigipiiridel tegutsevate kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kesket rolli ning soovivad rändajate vastuvõtmise ja integreerimisega seotud projektide suuremat rahastamist (vt nt [idee](#)).

Budapestis toimunud üritusel „Tugevamad piirid, tugevam Euroopa“ pooldasid osalejad pragmaatilisemat ja rangemat piiripoliitikat (vt [üritus](#)).

Rände algpõhjustega tegelemine

Väiksem osa ideedest süveneb rändeküsimusse ja leiab, et lisaks ELi rände haldamise poliitikameetmetele on vaja võtta meetmeid rände algpõhjustega tegelemiseks mujal. Euroopa ja kolmandate riikide, eelkõige Aafrika riikide vahelist koostööd peetakse rände algpõhjustega tegelemisel väga oluliseks (vt nt [idee](#)). Mõeldes Euroopa tulevikule, rõhutavad postitajad vajadust tegeleda rände algpõhjustega, et tegeleda rändeprobleemidega, millega EL praegu silmitsi seisab. Portugalis toimus üritus, kus käsitleti rahvusvaheliste partnerluste, sealhulgas kolmandate riikidega sõlmitud lepingute rolli sisserändevooegade juhtimisel (vt [üritus](#)).

Sellealased ettepanekud ulatuvad võrdsete kaubandussuhete loomisest, rohkematesse arenguabi kavadesse ja akadeemilistesse koolitustesse investeerimisest ning kolmandates riikides elavate inimeste kutsealasest arengust (vt [idee](#)). Ühine mure on see, et abi saavad riigid kuritarvitavad arenguabi, muutes selle ebatõhusaks. Sellega seoses tegi üks osaleja ettepaneku parandada rahaliste vahendite jälgitavust ja seega jälgida nende kasutamist, kasutades plokiahela tehnoloogiaid ja arukaid sertifikaate (vt [idee](#)).

Üks konkreetne rühm panuseid annab ELile ülesande selle alusel, et ta on mänginud rolli piirkondlikus destabiliseerimises, näiteks subsideeritud põllumajandustoodete ekspordi kaudu arengumaadesse (vt [idee](#)). Arenenud riikide ja arenguriikide vahelise majandusliku ebavõrdsuse vähendamiseks pooldavad mõned osalejad ka kestliku ja kliimamuutustele vastupanuvõimelise põllumajanduse edendamist kolmandates riikides (vt [idee](#)). See aitaks võidelda ka kliimärände vastu (vt [nt idee](#) ja [üritus](#)). Kliimärände nähtusega tegelevad tõepoolest suures osas osalejad, kes soovivad üldsuse

suuremat tähelepanu sellele küsimusele ja kliimapagulase staatuse tunnustamist rahvusvahelises õiguses (vt [idee](#)).

Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)

Viimasel perioodil rände teemal tehtud postitused tugevdasid varem vaadeldud teemasid ja alateemasid.

Paljudes ettepanekutes kutsuti üles parandama olemasolevaid rände- ja varjupaigasüsteeme. Sellega seoses peetakse oluliseks varjupaigataotluste menetlemise ühist Euroopa raamistikku (vt [idee](#)), sealhulgas Dublini süsteemi reformi (vt nt [idee](#)).

Mõnes idees soovitati ühendada iga uustulnuk „referendiga“, kes on juba asunud elama sihtriiki (vt [nt idee](#)). Teised osalejad rõhutasid seaduslike rändeteede tähtsust, et hõlbustada integratsiooniprotsesse (vt [idee](#)), ning pooldasid tööviisade võimaldamist (vt [idee](#)) või turvalisemate rändeteede loomist, et piirata rändajate hukkamist Euroopasse suunduval rändeteel, eelkõige merel (vt [nt idee](#)).

Nagu eespool märgitud, on hiljutised sissekanded rände kohta suures osas polariseerunud. Ühelt poolt peavad mõned osalejad rännet ühiskonna ressursiks (vt nt [idee](#)). Teisest küljest on mõned osalejad edasise rände vastu, kuna paljusid rändajaid peetakse integreerimata jäetuks (vt [idee](#)). Integratsiooni hõlbustamiseks ja soodustamiseks kutsus üks osaleja üles vähendama bürokraatiat, et vähendada tõkkeid tööd otsivate rändajate jaoks (vt [idee](#)). Toetati ka positiivsemat teabevahetust sisserände kohta, et hõlbustada sujuvamat integratsiooni vastuvõtva riigi poolt (vt [idee](#)).

Kehtestada ELi ühtne valikulise rände poliitika: kvoodid ja rangemad valikumenetlused
Dublini konventsiooni reformimine varjupaigataotlejate ja rändajate võrdsema jaotamise
foorumitel

Üleskutse luua inimõigusi austav rändesüsteem kooskõlas ELi väärtustega

ELi suuremad pädevused rände valdkonnas

Töötada välja ELi tööjõurände poliitika

Nõue kehtestada seadusliku rände suhtes rangemad vastuvõtumenetlused

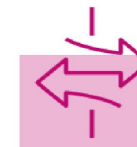
Luua tsentraliseeritud taotlusasutuse ja -menetlusega ELi ühine sisse- ja väljarändepoliitika

Luua partnerluste süsteem, mis võimaldab rändajatel taotleda varjupaika oma
päritoluriigis

Võimaldada valikulist sisse- ja väljarännet, mis on suunatud üksnes haritud rändajatele, ja
soodustada liikuvust majanduslikult arenenud demokraatlike riikide vahel

Euroopa Komisjoni varjupaiga ja integratsiooni voliniku ametikoha loomine

ELi ühine rändepoliitika

Ränne

Lihtsamad ja kättesaadavamad varjupaigamenetlused
päritoluriikides ning humanitaarkoridoride loomine

Võitlus ebaseadusliku rände vastu ning võitlus
inimkaubanduse ja inimsugeldajate vastu

Luua seaduslikud ja turvalised rändeteed ja -kanalid, et
vältida surmajuhtumeid

Luua õigusraamistik, et peatada integreeritud isikute
väljasaatmine ebaseaduslikesse päritoluriikidesse

Eelistada vabatahtlikke repatrieerimisi partnerluste kaudu
päritoluriikidega sunniviisilisele tagasisaatmisele

Humanistlik suhtumine rändesse

Vähendada bürokratlikke menetlusi sisse- ja väljarändajate jaoks
Tööotsingute jaoks integratsiooniprogrammide loomine ELi
tasandil

ELi kodanike tundlikkus: investeerida kaasamisega seotud
haridusse

Rändajate ja varjupaigataotlejate jaoks järelmeetmete võtmise
kava kehtestamine

Luua haridussüsteem, et toetada kooliealiste lapsrändajate
kaasamist ning seada prioriteediks keele- ja väärtustealane
haridus

Võidelda diskrimineerimise vastu ning kohelda rändajaid ja
seaduslikult riigis elavaid kolmandate riikide kodanikke
võrdselt ja õiglaselt, näiteks tööturul

Parandada rändajate juurdepääsu vabatahtlikule tegevusele
Suurendada personali mitmekesisust rändeteenistustes ja
poliitilistes organites

Toetada Ühendkuningriigi kodanikke, kes elasid ELis kaua
enne Brexitit, et saada kiirmenetluse abil kogu ELi
hõlmavad õigused

ELi alalistele elanikele hääleõiguse andmine

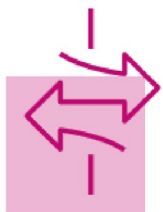
Edendada integratsiooniga seotud poliitika ja heade tavade
ülekantavust ELi riikide vahel

Ühendage iga uustulnuk juba elama asunud „eelsoodustatud”
sisse- ja väljarändajaga

Integratsioo n

ELi-väline ränne kui oht

Piirata ELi-välist rännet
Võtta meetmeid ELi-välise rände
reguleerimiseks
EL töötab välja kaitsvama hoiaku ebaseadusliku
rände poliitilise relvana kasutamise vastu

Ränne

Piirikontroll

Põhjalikum piirikontroll, millega antakse tagasilükkamisvolitused
Inimõiguste austamise prioriteediks seadmine rändevoogude juhtimisel
Piiril asuva vastuvõtutaristu (eluase ja toit) rahastamine
Kooskõlastada otsingu- ja päästetegevust Vahemerel
Luu Euroopa pagulaslaagreid haldav riigiülene amet
Tagada ELi varjupaigataotlejate tsentraliseeritud jaotussüsteem, mis põhineb solidaarsusel
Suurem rahaline toetus liikmesriikidele, et tugevdada füüsilist piirikaitset või rahastada piiri
vastuvõtuprojekte
Meetmed kuriteo toime pannud rändajate ja/või ebaseaduslike rändajate viivitamatuks
väljasaatmiseks

Tegeleda rände algpõhjusteg a

Edendada sihtotstarbelisi lepinguid ja partnerlusi päritoluriikidega
Võitlus kliimamuutuste vastu päritoluriikides, et võidelda kliimärände vastu ja
tunnustada kliimapagulase staatust
Võrdsete kaubandussuhete loomine
Investeeri rohkematesse arenguabi kavadesse
Lõpetada Euroopa sõjaline sekkumine arengumaades ja peatada destabiliseerivad
tavad, nagu põllumajandustoodete subsideeritud eksport

Joonis 24. Teemavaldkonna „Ränne“ mõttekaardi 2. osa

10. Haridus, kultuur, noored ja sport

Hariduse, kultuuri, noorte ja spordi teema all postitatud ideed hõlmavad mitmesuguseid teemasid, arvestades nende multitemaatilist olemust. Nagu ka mujal platvormil, on üleskutse edendada ühist ELi identiteeti selles teemavaldkonnas kindlaks tehtud teemade puhul korduv põhimeel, mille panused on muu hulgas seotud teabevahetuse, eri kultuuridega kokkupuute ja liikuvusega. Selle teema kohta on esitatud kokku 4976 postitust, mis koosnevad 2063 ideest, 1757 kommentaarist ja 1156 üritusest. Erinevad ideed võib rühmitada järgmisteks teemadeks:

- Edendada ELi ühist identiteeti
- ELi-sisene liikuvus
- Tulevikukindel haridus
- Töölane ebakindlus ja töötus noorte seas
- Euroopa pärand
- Juurdepääs haridusele ja kultuurile
- Loomingulised ja akadeemilised spetsialistid
- Kaasatus spordis

Üritused

Möödunud perioodil arutati mitmesuguseid teemasid, nagu juurdepääs kolmanda taseme haridusele, liikuvus ning haridussüsteemide ja tiitlite ühtlustamine. Näiteks korraldati ühes Prantsusmaa maapiirkonnas 30 noorest osalejast koosnev osalusseminar, mille eesmärk oli arutada viise, kuidas parandada noorte liikuvust maapiirkondades (vt [üritus](#)).

Poolas, mis on üks riikidest, kus registreeriti selle teema kohta kõige rohkem üritusi, arutasid osalejad ka Ukrainast pärit noorte rändajate rolli, sealhulgas viise nende integratsiooni edendamiseks (vt [üritus](#)). Arutelu vormis toimunud üritusel arutasid osalejad eelkõige lahendusi, kuidas aidata keelt mitte oskavatel lastel uue olukorraga kiiresti kohaneda.

Hispaanias, mis on veel üks riik, kus on palju selle teemaga seotud üritusi, olid arutatud teemad seotud eelkõige noorte võimaluste ja tööhõiveväljavaadetega. Ühel Navarra piirkonnas toimunud üritusel oli noorte osalejate üldine tunne üsna pessimistlik, kusjuures enamik neist kurtis, et neil puuduvad võimalused emantsipatsiooniks, ning kutsus üles parandama koolitransporti, suurendama stipendiumide kättesaadavust ja pakkuma suuremat abi liikuvusprogrammide taotlemisel (vt [üritus](#)).

ELi ühise identiteedi edendamine

Euroopa identiteedi teema puhul on üks kõige enam arutatud teemasid keeleõpe.

Mõiste „keeleharidus kui kultuuridevahelise suhtluse edendamise vahend ja kuidas see aitab kaasa ühisele ELi identiteedile“ all rõhutatakse mitmes postituses vajadust saada üle ühekeelsest haridusest ning kutsutakse üles tunnustama Euroopa heterogeenset ja mitmekeelset olemust ressursina (vt nt [idee](#)). Samuti uuriti Berliinis toimunud paneelarutelul Euroopa mitmekeelsust ning võimalusi mitmekeelse mitmekesisuse tunnustamiseks ja edendamiseks (vt [üritus](#)). Veel üks mitmekeelsust pooldav osaleja nõuab suuremat toetust vähemuskeelte õpetamisele koolis (vt [idee](#)). Üks postitaja teeb ettepaneku võtta keelevahetuseks kasutusele ELi rahastatavad reisivautšerid (vt [idee](#)).

Ühe ühise Euroopa keele loomist peetakse paljude osalejate arvates vahendiks, mis võiks edendada Euroopa integratsiooni (vt nt [idee](#)). Seda on laialdaselt arutatud ka teema „Muud ideed“ all (vt nt [idee](#)). Arutelus käsitletakse sellise ühise Euroopa keele erinevaid eeliseid ja puudusi ning erinevaid võimalikke keeli,

sealhulgas esperanto keelt (vt [idee](#) ja [idee](#), mõlemad kõrgelt toetatud), ladina keelt (vt [idee näide](#)) või inglise keelt (vt [idee näide](#)). Vestlus eelkõige esperanto teemal on tekitanud veebis teatavat huvi, peegeldades arutelu elavust ühe neutraalse keele üle kõigis ELi riikides (vt [üritus](#)).

Teine kõige enam toetatud idee on seotud Euroopa avalik-õigusliku ringhäälingu loomisega (vt [idee](#)). Mitu ideed on seotud rohkemate ELi meediaportalide (televisioon, raadio ja sotsiaalmeedia) loomisega, et kaasata Euroopa kodanikke paremini ELi küsimustesse ja küsimustesse, lõppeesmärgiga tugevdada Euroopa identiteeti ja põhiväärtusi (vt nt [idee](#)). Paljud osalejad on ideena edendanud ka Euroopa meediatoodangu ringluse soodustamist, näiteks ELi ühise meediaturu loomise kaudu (vt nt [idee](#)). Üks idee on luua keeleõppeks kohandatud spetsiaalne ELi meediaplattform (vt [idee](#)).

Üks ideede alateema on seotud haridusega, mille puhul postitajad soovivad võtta kõigis Euroopa keskkoolides kasutusele kohustusliku kursuse ELi ajaloo ja institutsioonide kohta, et nooremad põlvkonnad saaksid suurendada huvi ja vastutustunnet ELi vastu, tõhustades seeläbi ELi identiteedi loomise protsessi (vt nt [idee](#)). Euroopa ajaloolaseid teadmisi peab oluliseks ka üks teine osaleja, kes teeb ettepaneku algatada Euroopa uuring, et mõõta noorte ajalooteadlikkust (vt [idee](#)). Samal ajal kui teine osaleja edendab ideed luua ametlik Euroopa ajalooõpik (vt [idee](#)).

Paljud osalejad peavad väga oluliseks ELiga seotud kooliürituste toimumist (vt nt [idee](#)), kusjuures üks neist teeb ettepaneku luua õpetaja, kes vastutab ELiga seotud ürituste ja programmide koordineerimise eest (vt [idee](#)). Paljudes ideedes, mis on seotud ühise ELi identiteedi edendamisega, soovitatakse eri liikmesriikide koolide vahel mitmesuguseid vahetus- või mestimisvorme, et edendada sõprust liikmesriikide vahel (vt [idee](#)). Ühes idees tehakse ettepanek edendada koolide õppekavades Euroopa ajaloo, sealhulgas iga üksiku Euroopa riigi ajaloo uurimist (vt [idee](#)).

Spordi alateema seoses ühise ELi identiteedi edendamisega käsitleb rohkem riikidevaheliste ja üleeuroopaliste spordiürituste korraldamist (vt nt [idee](#)) ning võimalust luua Euroopa spordimeeskond, mis võiks konkureerida rahvusvahelistel üritustel (vt nt [idee](#)). Lisaks on esile tõstetud ELi ühiste sümbolite tähtsust seoses ELi ühise identiteedi loomisega, muu hulgas ideega lisada ELi lipud ELi liikmesriikide sportlaste spordivarustusele ja vormiriietusele (vt [idee](#)).

Veel üks idee, mida toetatakse rohkem ja mida mainitakse laialdaselt ka muudel teemadel, pooldab Euroopa riigipüha kehtestamist 9. mail, et edendada ühist Euroopa vaimu (vt nt [idee](#)).

Euroopa kultuuri, näiteks erinevates Euroopa keeltes muusika edendamist mainib üks osaleja, kes soovib, et

raadiotelt nõutaks vähemalt 20 % muu kui inglise muusika voogedastust (vt [idee](#)).

Toitu peetakse ka viisiks, kuidas luua sildu Euroopa riikide ja kultuuride vahel (vt [idee](#)), mille tulemusena teeb osaleja ettepaneku luua ELi rahastatav Euroopa retseptirakendus (vt [idee](#)).

ELi-sisene liikuvus

ELi-sisese liikuvuse teema kohta on esitatud suhteliselt palju vastuseid.

Need kas edendavad ideid olemasolevate liikuvusprogrammide parandamiseks või esitavad uusi algseid ettepanekuid.

Mõned osalejad teevad ettepaneku luua ELis kõrghariduskursustele kandideerimiseks ELi juhitud veebiportaal. See portaal võimaldaks õpilastel samaaegselt kandideerida erinevatesse programmidesse Euroopa Liidus (vt [nt idee](#)).

Teine alateema, mille mitu vastajat tõstasid, puudutab Erasmuse programmi laiendamist, et see hõlmaks ka noori, kes ei käi ülikoolis, näiteks laiendades seda keskkooliõpilastele, sealhulgas kutsehariduse omandanutele. See annaks neile, kes ei ole kõrgharidust omandanud, võimaluse elada välismaal, vahetada häid tavasid, õppida uusi keeli ja kultuure ning laiendada oma oskusi üldiselt (vt [nt idee](#)).

Lisaks on osalejad rõhutanud vajadust muuta Erasmuse programm madala sissetulekuga üliõpilaste jaoks kaasavamaks. Üks idee on parandada Erasmuse stipendiumide kohandamist elukallidusega igas riigis (vt [idee](#)). Sellega seoses teeb üks osaleja ettepaneku usaldada Erasmuse stipendiumide eraldamine sihtriigi ülikoolile, et taotlejad saaksid esitada taotluse otse oma eelistatud sihtülikooli, mitte oma koduülikooli kaudu (vt [idee](#)). Soov parandada programmi praegust vormi rõhutab teadlikkust haridusalase liikuvuse programmide tähtsusest. Seda näitavad ka mitmesugused selle teemaga seotud üritused, mis on seotud kahe eespool esitatud ideega (vt [üritus](#)).

Üks osaleja nõuab Ühendkuningriigi üliõpilaste taasintegreerimist programmi „Erasmus+“ (vt [idee](#)).

Üldiselt kerkivad Erasmuse programmi juurdepääsetavuse ja kaasavusega seotud ideed sageli uuesti esile. Näiteks soovitatakse viimastes postitustes laiendada Erasmuse programmi muudele koolituskategooriatele, nagu põllumajandus ja muu käsitöö (vt [idee](#)).

Teine tähelepanu keskmes olev valdkond on algatus „DiscoverEU“. Mõned osalejad teevad ettepaneku laiendada algatust „DiscoverEU“ kõigile noortele eurooplastele alates 18. eluaastast (vt [nt idee](#)).

Lõpuks puudutab akadeemilise liikuvuse idee tunnustamise Lissaboni konventsiooni ratifitseerimist, et

hõlbustada kutsealast ja akadeemilist liikuvust Kreekas (vt [idee](#)).

Ainulaadne idee liikuvuse kohta, mis võib pärineda kolmandatest riikidest, puudutab Euroopa stipendiumikava „Riskiõpilane“ loomist üliõpilastele, kellele esitatakse süüdistus nende oma riigis, et kaitsta akadeemilist vabadust (vt [idee](#)).

Tulevikukindel haridus

Paljud ideed väljendavad vajadust haridus praegusel digiajastul ümber mõtestada, eriti pärast seda, kui COVID-19 pandeemia muutis õpetamistavasid koolides ja ülikoolides. Paljude vastajate sõnul on hariduse ümbermõtestamine digiajastul Euroopa tulevase ülemaailmse konkurentsivõime ja moderniseerimise eeltingimus (vt [nt idee](#)).

Kursustele juurdepääsu hõlbustamiseks pakuvad osalejad välja digitaalseid kvalifikatsioonitunnistusi ja teadusmaterjale ning loovad kõigi akadeemiliste ressursside ühtse hoidla või ühtse Euroopa digiplatvormi, mis on avatud kõigile akrediteeritud ELi kõrgharidusasutustele (vt [idee](#)). Konkursikutse käib käsikäes vajadusega edendada koolides ja ülikoolides info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat, toetades koole ka riistvara ostmisel (vt [nt idee](#)).

Seoses piisavate haridusseadmete ja -ruumide küsimusega on platvormi kasutajad tugevalt toetanud ettepanekut koostada Euroopa hariduskava. See oleks „Euroopa strateegia, mis keskendub haridustaristusse tehtavate otseinvesteeringute toetamisele ning hariduse ja elukestva õppe kättesaadavuse, ühenduvuse ja kvaliteedi parandamisele“ (vt [idee](#)). Veel ühes tugevalt toetatud idees tehakse ettepanek kehtestada õigus elukestvate õppele ja koolitusele (vt [idee](#)).

Pehmete oskuste ja eelkõige kunstilise tegevuse edendamist peavad postitajad sageli veel üheks oluliseks sammuks ELi üliõpilaste kriitilise mõtlemise arendamisel ja nende ülemaailmsete väärtuste tugevdamisel, eriti noores eas (vt [nt idee](#)).

Kaasavate haridusmeetodite rakendamist ja üldiselt mitmekesisuse edendamist hariduses peetakse ELi hariduse tuleviku jaoks oluliseks eesmärgiks (vt [idee](#)). See kajastab ka ideid vajaduse kohta võidelda feminitsiidide (vt [idee](#)) ja antisemitismi vastu hariduse kaudu (vt [idee](#)).

Ideede alateema käsitleb vajadust reformida haridustavasid, et toota täiskasvanuid, kes suudavad olla aktiivsed ELi kodanikud. Lisaks eespool käsitletud ELi-teemalistele vahetustele ja haridusele hõlmab see alateema ideid, milles arutatakse vajadust ergutada noorte õpilaste aktiivset sotsiaalset osalemist koolides (vt [idee](#)) või sisendada kultuuridevahelisi oskusi, näiteks rohkem võõrkeelte õppimise tavasid (vt [idee](#)). Sellega

seotud ideed, nimelt keelte mitmekesisust ja nende meediakajastuse võimalikku rolli õppimise hõlbustamisel ja ühise Euroopa identiteedi loomisel, uuriti mitmel üritusel (vt [ürituse näide](#)). Rühm postitajaid on juhtinud tähelepanu vajadusele praegune haridussüsteem ümber mõelda, et valmistada noori ette tulevikumaailmaks. Postitajad nõuavad haridust majanduse ja rahanduse (vt [idee](#)) ning kliimamuutuste (vt [idee näide](#)) valdkonnas, sealhulgas Euroopa kliimakorpuse loomist (vt [idee](#)). Lisaks nõuavad nad mehhanisme noorte loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna oskuste parandamiseks, näiteks kogu ELi hõlmava loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna põhioskuste programmi kaudu (vt [idee](#)). Lisaks, nagu on tõstatatud digiülemineku teemas, kutsuvad postitajad üles koolitama noori digitaalse heaolu valdkonnas (vt nt [idee](#)). Digitaalse heaolu küsimus võib kuuluda ka üldisema üleskutse kohaldamisalasse suurendada vaimse tervise alast toetust koolides (vt [idee](#)). Mõne osaleja kavandatud tulevikukindla hariduse idees on koolide õppekavad paindlikud (vt [idee](#)) ning koolid toetavad õpilaste ühendusi ja tegevusi, mis koolitavad õpilasi iseseisvateks täiskasvanuteks (vt [idee](#)). Sellega seoses võib ettepanek suurendada kodanikuühiskonna organisatsioonide mõju koolides käia käsikäes selle kaasavama koolikontseptsiooniga (vt [idee](#)). Selle seisukohaga on kooskõlas ka idee edendada spordipraktikat ja suurendada sporditundide arvu koolis (vt [idee](#)). Õpetajate hindamisi, mida ideaaljuhul koordineerib Euroopa Liit, toetavad ka teised osalejad (vt [idee](#)).

Ühes ideede tegevussuunas käsitletakse ka (kutse)hariduse vastavusse viimist töömaailmaga (vt nt [idee](#)) ja vajadust edendada ettevõtlusoskusi hariduses (vt [idee](#)). Mõned platvormile lisatud ideed keskenduvad innovatsiooni ja ettevõtluse alasele koolitusele (vt nt [idee](#)) ning vajadusele paremini tunnustada informaalset õpet (vt nt [idee](#)). Sellega seoses hõlmab veel üks ettepanek kohustusliku kutsesuunitluse kehtestamist, et hinnata õpilaste andeid ja huve kooli kursuse varases etapis (vt [idee](#)).

Teine teema, mis on esile kerkinud pärast veebiklasside levikut pandeemia ajal, on koduõpe. Üks osaleja nõuab koduõppe tunnustamist kõigis ELi riikides (vt [idee](#)).

Üks osaleja teeb ettepaneku kehtestada kõigile ELi riikidele ühine standardne lõpueksam (vt [idee](#)).

Töölane ebakindlus ja töötus noorte seas

Noorte tööhõive on platvormil korduv teema, muu hulgas seetõttu, et see on rangelt seotud hariduse ja koolitusega. Paljud haridusprogramme käsitlevad ideed keskenduvad ka tööalasele konkurentsivõimele ja tööturule ülemineku (vt nt [idee](#)). Noorte puhul peavad

osalejad aga oluliseks ka töötuse ning mittetöötavate ja mitteõppivate noorte (NEET-noored) küsimust ning mõned sellega seotud ideed on vägagi heaks kiidetud (vt nt [idee](#)). Noorte töö ebakindluse teemat arutavad mitmed osalejad, kes kutsuvad üles toetama ebakindlates töötingimustes noori kvaliteetsete töökohtade, õiglase tasustamise ja sotsiaalkaitsele juurdepääsu kaudu (vt [idee](#) ja [idee](#)). Seoses ebakindlate töösuhetega palub üks vastaja ELil kaotada tasustamata praktikakohad (vt [idee](#)). Teised teevad ettepaneku laiendada teatavaid noortele suunatud tööhõivetoetuse tagatise ja vorme (vt [idee](#)) või isegi rakendada kvaliteedistandardeid, mis oleksid siduvad kõigile ELi ja riiklike taastekavade alusel loodud töökohtadele (vt [idee](#)). Mõned postitajad pööravad erilist tähelepanu nendele liikmesriikidele, kus noorte töötus on suurem, näiteks Vahemere piirkonna riikidele (vt [idee](#)).

Leedus toimunud üritusel keskenduti mitmele probleemile, millega noored pandeemiajärgsel perioodil silmitsi seisis, sealhulgas töötusele. Üritusel arutati, kas Euroopa Ülemkogu strateegilises tegevuskavas 2019–2024 võetakse täielikult arvesse noorte konkreetseid probleeme (vt [üritus](#)).

Euroopa pärand

Suhteliselt väiksem on nende postituste kategooria, milles kutsutakse üles kaitsma ja tähistama Euroopa kultuuri ja pärandit, näiteks luues ELi kultuurivoliniku ametikoha (vt [idee](#)) ja investeerides üldiselt rohkem ELi ühise kultuuripärandi säilitamisse. Samuti kutsutakse üles säilitama eelkõige vähemusrühmade väljendatud traditsioone (vt [üritus](#)) ja usulist kultuuripärandit (vt [idee](#)).

Üldisemal tasandil on tehtud ettepanek luua virtuaalne raamatukogu, mis on seotud ELi eri liikmesriikide raamatukogudega, et teha haruldased raamatud ja kunstiteosed kõigile ELi kodanikele laiemalt kättesaadavaks (vt [idee](#)).

Juurdepääs haridusele ja kultuurile

Hariduse kättesaadavuse teemat mainitakse sageli. See hõlmab erinevat liiki ebavõrdsust juurdepääsul, samuti erinevaid haridustasemeid, pöörates erilist tähelepanu kolmanda taseme haridusele. Kuigi selle teemaga seotud ideid arutatakse suhteliselt vähem, on mõned osalejad tervitanud ettepanekut muuta juurdepääs haridusele kõigile tasuta kättesaadavaks (vt [idee](#)).

Üleminek, mida osalejad peavad oluliseks, on üleminek kesk- ja kolmanda taseme hariduse vahel. Sellega seoses on osalejad esitanud mitu üleskutset, et toetada üliõpilasi selles olulises üleminekus (vt nt [idee](#)), muu hulgas paremate ülikoolidele suunatud programmide kaudu (vt [idee](#)). Mõned kategooriad on kolmanda taseme haridusele juurdepääsul eriti ebasoodsas olukorras. Sellega seoses kutsutakse üles toetama etnilisi vähemusi ja puuetega inimesi juurdepääsul kolmanda taseme haridusele (vt [idee](#)). Teised osalejad on teadlikud, et muud haridustöökkeid võivad olla geograafilist või majanduslikku laadi. Nende takistuste ületamiseks nõuavad paljud osalejad maapiirkondades suuremaid haridusressursse (vt nt [idee](#)) ning mõned teevad ettepaneku kehtestada eri liiki ELi rahastatavad sotsiaaltoetused, et tagada õpilaste rahaline sõltumatus (vt nt [idee](#)).

Ebavõrdne juurdepääs ei mõjuta mitte ainult kolmanda taseme haridust, vaid ka kultuurirajatisi ja muuseume. Seetõttu kutsus üks osaleja üles hõlbustama puuetega inimeste juurdepääsu muuseumidele (vt [idee](#)). Seda teemat käsitleti ka kampaanias „Me kõik vajame teatrit“ (vt [üritus](#)), mis oli pühendatud konkreetselt puuetega inimeste juurdepääsule teatritele. Teine ettepanek käsitleb ELi muuseumipassi kasutuselevõttu, et muuta muuseumid taskukohasemaks (vt [idee](#)). See idee kajastab mitme osaleja esitatud kultuuripasside või vautšerite kasutuselevõttu (vt [nt idee](#)). Selle asemel on teise idee eesmärk käsitleda seda küsimust laiemast perspektiivist, tehes ettepaneku suurendada kultuuri rahastamist avalikust sektorist, vähendades seeläbi selle sõltuvust erasektori vahenditest (vt [idee](#)).

Üks osaleja rõhutas, et ebasoodsas olukorras on endised kinnipeetavad. Hoolimata karistuse kandmisest püüavad paljud endised vangid naasta normaalsesse ühiskondlikku ellu, mis suurendab nende ohtu saada korduvateks õigusrikkujateks. Seetõttu on eriti oluline haridus ja koolitus vanglates (vt [idee](#)).

Et suurendada teadlikkust nendest küsimustest, edendab üks osaleja ideed luua Euroopa tasandil võrdsete võimaluste päev (vt [idee](#)).

Loomingulised ja akadeemilised spetsialistid

Nagu eespool mainitud, on töö ebakindluse küsimus, eriti noorte seas, tekitanud platvormil osalejates märkimisväärt tähelepanu. Ebakindel töö mõjutab eriti loomesektorit.

COVID-19 pandeemia mõju kultuuritöötajate ja loomekogukondade töötingimustele on tekitanud tõsise arutelu nende staatuse ja ELi institutsioonide rolli üle õigusraamistiku loomisel, mis parandaks sektori ebakindlust (vt nt [idee](#)). Üks osaleja palub ELil toetada loomesektorit, et tagada loometöötajatele õiglane tasu

(vt [idee](#)). Teise panuse kohaselt tuleks taastefondi raha kasutada kultuurisektori ja eelkõige raamatusektori rahastamiseks (vt [idee](#)), samas kui ühes panuses nõutakse konkreetselt tantsuinstituutidele antava rahalise toetuse suurendamist (vt [idee](#)).

Kultuuritöötajate professionaalsuse suurendamine oli oluline aruteluteema mitmel kultuuriteemalisel üritusel, mis korraldati kogu Euroopas (vt [ürituse näide](#)). Üks osaleja teeb ettepaneku, et EL tunnustaks kunstnike staatust, mis hõlbustaks ka kultuurivahetust (vt [idee](#)).

Muud soovitusel loomevaldkonna kohta käsitlevad nii kohalikul tasandil tegutsevate organisatsioonide toetamist kui ka integreeritud riikliku ja piirkondliku kaasrahastamise süsteemi loomist, mis hõlbustaks rahvusvahelisemat kultuurikoostööd (vt nt [idee](#)).

Akadeemilised spetsialistid ja teadlased on veel üks kutsekategooria, mida töö ebakindlus mõjutab tugevalt. Ühes idees tehakse ettepanek muuta teadusstipendiumide eraldamise viisi, et muuta see valdkonnaüleste teadusuuringute jaoks sobivamaks (vt [idee](#)).

Kaasatus spordis

Spordiga seotud ideed, eriti kui seda arutatakse kui teemat, hõivavad platvormil mõnevõrra väiksema ruumi. Sporditeemat on arutanud mitmed osalejad.

Nagu eespool mainitud, pooldavad paljud osalejad Euroopa spordimeeskonda ja teised kutsuvad üles rohkem spordiga tegelema koolides, kuid spordi teemat mainitakse sageli ka seoses muude teemadega, nagu kaasatus. Osalejad seavad kahtluse alla spordi võime olla kaasav (vt [nt idee](#)) ja esitavad ideid spordi kaasavuse parandamiseks (vt nt [idee](#)). Ühes postituses palutakse ELil tagada sooline võrdsuslikkus spordis, muu hulgas spetsiaalse Euroopa asutuse loomise kaudu (vt [idee](#)). Europa Pressi korraldatud kohtumisel arutlesid osalejad selle üle, kas spordimood seksualiseerib. Teine postitaja hekitab mitmesuguseid, mõnel juhul kõrgeid ülikoolide maksustamissüsteeme ELis, nõudes ülikoolide õiglast maksustamist (vt [idee](#)).

Spordi teine sageli mainitud aspekt on üldsuse ebavõrdne teadlikkus vähem levinud spordist (vt nt [idee](#)). Sellega seoses peaksid institutsioonid ühe idee kohaselt sekkuma, et toetada harrastussporti (vt [idee](#)).

Saksamaal toimunud üritusel arutati viise, kuidas sport saab panustada kliimameetmetesse, ning osalejad, kes olid peamiselt spordiklubide liikmed, jagasid heade tavade näiteid (vt [üritus](#)).

Uued ideed eelmisel perioodil (21.2.2022–9.5.2022)

Viimased postitused ei sisaldanud uusi teemasid ega alateemasid.

Mis puudutab ideid, siis mitu ettepanekut olid seotud tulevikukindla hariduse teemaga, nagu koolide õppekavade ajakohastamine (vt nt [idee](#)) või erinevate haridussüsteemide reform ja ühtlustamine (vt nt [idee](#)). Samuti tehti ettepanek luua õpetajatele koolituskavad, kusjuures ühel Itaalia üritusel osalejad rõhutasid vajadust koolitada õpetajaid ELi pakutavate võimaluste kohta (vt [idee](#) ja [üritus](#)). Samuti tõstatati vaimse tervise teema, kusjuures üks postitaja soovitas koolides tasuta psühholoogilist abi (vt [idee](#)).

Teine sageli esile kerkinud teema on seotud ELi ühise identiteedi edendamisega (vt nt [idee](#)). Nagu varem teatatud, tunnevad postitajad, et vahetusprogrammidel on oluline roll mitmekesisuse edendamisel ja inimeste usalduse suurendamisel ELi vastu (vt [idee](#)).

Paljud ELi-sisese liikuvusega seotud ideed, milles osalejad kutsuvad üles laiendama vahetusalgatusi (vt nt [idee](#)).

Europe Directi poolt Napolis korraldatud noortearutelul esitati mitmeid ideid hariduse teemal, näiteks vajadus luua ühine Euroopa haridussüsteem, mille puhul peetakse oluliseks sammuks akadeemiliste kvalifikatsioonide tunnustamist ELi eri riikide vahel (vt [idee](#)). Ühes teises ettepanekus väljendati vajadust suurendada juurdepääsu kolmanda taseme haridusele ja kultuurile (vt [idee](#)).

Noorte teemal arutatakse kaastöötajate noorte tööhõive küsimusi, mida käsitletakse ka teistes teemades. Lisaks pooldab üks postitaja noorte rolli tugevdamist meedias, et tagada õiglane esindatus ning vähem stereotüüpne negatiivne aruandlus (vt [idee](#)).

Paljud osalejad rõhutasid ka spordi ja vaba aja veetmise tähtsust, rõhutades spordihariduse kesksel rollil, aga ka sellega seotud üleeuroopalist tegevust (vt nt [idee](#) spordihariduse kohta).

Harvem mainiti loov- ja akadeemiliste spetsialistidega seotud ideid ning toetust piiriülesele akadeemilisele teadustööle ja teaduskoostööle (vt nt [idee](#)).

Luua rohkem ELi meediaportaale
 Edendada teadmisi Euroopa ajaloost, tutvustades koolis
 kursust ELi ajaloost ja koostades Euroopa ajaloo
 käsiraamatu
 Keeled: võtta kasutusele ühine keel (inglise/esperanto) või
 edendada mitmekeelsust
 Euroopa riigipüha tähistamine 9. mail
 Grant Discover EU tasuta rongisisene läbipääsuluba kõigile
 18-aastastele noortele ELis
 Korraldada rohkem riikidevahelisi ja Euroopa-siseseid
 spordiüritusi
 Euroopa meeskondade moodustamine rahvusvahelistel
 võistlustel
 Edendada võõrkeeleeõpet, et edendada kultuuridevahelist
 suhtlust
 Edendada liikmesriikidevahelisi sõprussuhteid koolide
 vahetamise või mestimise kaudu

ELi ühise identiteedi edendamine

Haridus, kultuur, noored ja sport

Tunnustada akadeemilisi kvalifikatsioone kõigis
 ELi riikides
 Edendada üleeuroopalist haridusalast liikuvust
 Hõlbustada üleeuroopalist haridusalast liikuvust
 ELi juhitava veebiportaali kaudu, mis koondab
 kõrghariduskursusi
 Muuta Erasmus stipendium kaasavamaks ja
 kättesaadavamaks
 Ratifitseerida tunnustamise Lissaboni
 konventsioon, et hõlbustada kutsealast ja
 akadeemilist liikuvust Kreekas
 Ühendkuningriigi üliõpilaste taasintegreerimine
 Erasmus+ programmis

ELi-sisene liikuvus

(Kutse-)hariduse parem vastavusse viimine
 töömaailmaga
 Investeerimine haridusse ja haridustaristusse Euroopa
 haridusinvesteeringute strateegia abil
 Integreerida pehmete oskuste õppimine
 Hariduse digitaliseerimise suurendamine
 Integreerida STEM-oskuste arendamine
 haridussüsteemi
 Kliimamuutuste lõimimine haridussüsteemi
 Stimuleerida kultuuridevahelisi oskusi ja julgustada
 aktiivset sotsiaalset osalemist
 Kaasavate haridusmeetodite rakendamine ja
 mitmekesisuse edendamine hariduses
 Paindlikumad õppekavad koos suurema kooliklasside
 valikuga
 Kehtestada iga ELi liikmesriigi jaoks standardne
 lõpueksam
 Edendada ja kehtestada elukestvat õpet ja koolitust kui
 õigust

Tulevikukindel haridus

Joonis 25. Teemavaldkonna „Haridus, kultuur, noored ja sport“ mõttekaart, 1. osa

Töölane ebakindlus ja töötus noorte seas

Kohesed ja konkreetsed meetmed noorte töötuse vastu võitlemiseks
Noortele paremate töötingimuste tagamine
ELis
Tunnustage informaalset õppimist

Haridus, kultuur, noored ja sport

Loomingulised ja akadeemilised spetsialistid

Luaa õiguslik raamistik, et vähendada ebakindlust kultuuri-, loome- ja akadeemiline sektor
Kultuuritöötajate professionaalsemaks muutmine
Piiriülese ja rahvusvahelise kultuurikoostöö tõhustamine
Rahastada akadeemilisi uuringuid ja muuta vahendite eraldamise viisi
Taastefondi raha kasutamine kultuurisektori toetamiseks

Euroopa pärand

Tähistada, kaitsta ja väärtustada Euroopa kultuuri ja pärandit
ELi kultuurivoliniku ametikoha loomine
Vähemus- ja usurühmade traditsioonide ja kultuuripärandi säilitamine

Juurdepääs kolmanda taseme haridusele ja kultuurile

Toetada üleminekut keskharidusest kolmanda taseme hariduseni spetsiaalsete suunamisprogrammide kaudu
Kaaluda etnilise, füüsilise ja sotsiaal-majandusliku ebavõrdsuse rolli kolmanda taseme haridusele ebavõrdse juurdepääsu kindlaksmääramisel
Parandada puuetega inimeste juurdepääsu kultuuriobjektidele, näiteks teatritele
Kinnipeetavatele mõeldud kindlustuskoolitus ja -koolitus
Tunnustage informaalset õppimist

Kaasatus spordis

Edendada vähem peavoolu sporti
Suurendada etnilist ja soolist kaasatust spordis
Sport kui kaasamisvahend

Joonis 26. Teemavaldkonna „Haridus, kultuur, noored ja sport“ mõttekaart, 2. osa

I LISA: Loetelu praegu kõige
enam toetatud ja
kommenteeritud ideedest
teemade kaupa

Enim kommenteeritud ja toetatud ideed teemade kaupa (19.4.2021–09.5.2022)

Käesolevas lisas on esitatud iga teema all kõige enam toetatud ja kommenteeritud ideed 9. mai 2022. aasta seisuga, sealhulgas üksikisikute tehtud ettepanekud ja organisatsioonide edendatud ideed. See hõlmab ka teema „Muud ideed“ all registreeritud ideid; ülejäänud aruandes on selle teema all esitatud ideed paigutatud ühe teema alla üheksast või valdkondadevaheliste küsimuste korral mitme teema alla. Käesoleva lisa eesmärk on kajastada suurt huvi mõne platvormil esitatud idee vastu või nende üle peetavat arutelu.

Pange tähele, et toetusavaldused sarnanevad sotsiaalmeedias kasutatavale „like/up-vote“-le. Need näitavad osalejate huvi idee vastu ja üldist poolehoidu sellele, kuid ei anna märku vastuseisust sellele. Seetõttu ei näita toetusavalduste arv üldist toetust ideele, vaid on vaid üks paljudest aspektidest, mida tuleb platvormi panuste analüüsimisel arvesse võtta. Kommentaarid võivad hõlmata mitmesugust tagasisidet, alates neutraalsest kuni nõustumise või täielikult mittenõustumiseni. Platvormil esitatud panuste analüüsi kohta lisateabe saamiseks vt II lisa.

	Enim toetatud	Enim kommenteeritud
Kliimamuutused ja keskkond	Idee: Öiglase üleminek (vt idee) Kinnitused: 477 Märkused: 19	Idee: Tuumaenergia edendamine seal, kus taastuvenergeetikat ei saa kasutada (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 120 Kommentaarid: 162
	Idee: Lõpetada kõik fossiilkütuste toetused (vt idee) Kinnitused: 326 Kommentaarid: 28	Idee: Parandada looduse, keskkonna, bioloogilise mitmekesisuse ja inimestekaitsetöödustlike tuuleelektrijaamade arendamisel Euroopas (vt idee) Kinnitused: 36 märkust: 96
	Idee: Muuta Euroopa raudteevõrk ELi-sisesteühenduste asemeljuurdepääsetavamaks ja soovitamaks (vt idee) Kinnitused: 240 Kommentaarid: 35	Idee: Muuta tuumaenergiarohepöörde keskmesse (vt idee) Kinnitused: 37 Kommentaarid: 79
	Idee: Euro Trainscanner (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 203 Kommentaarid: 63	Idee: Keskkonnareostuse vähendamine jasisserändepoliitika (vt idee) Kinnitused: 8 Märkused: 74
	Idee: Elussöödaga kalapüügi keelustamine ELis (vt idee) Kinnitused: 177 Kommentaarid: 23	Idee: Euro Trainscanner (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 203 Kommentaarid: 63

	Enim toetatud	Enim kommenteeritud
Tervishoid	Idee: Teadusmahukad tervislikud longevity tehnoloogiad: arendamine ja juurdepääs (vt idee) Kinnitused: 603 Kommentaariid:83	Idee: Peatage suveaja muutmine: Doptingastronomically correct time and optionally mandate moving open hours to 1 tund varem (vt idee) Kinnitused: 41 Märkused: 131
	Idee: Võrdne juurdepääs taskukohastele ja tervisetehnoloogiad: kvaliteetsetele avalikele teenustele, juurdepääs (vt idee) Kinnitused: 462 Kommentaariid: 17	Idee: Teadusmahukad dareng ja juurdepääs (vt idee) Kinnitused: 603 Kommentaariid:83
	Idee: Müalgilise encefalomüeliidi uuringud (ME/CFS) (vt idee) Kinnitamised:217 Kommentaariid: 5	Idee: Tõhusam abi tänu ühisele keelekasutusele: esperanto (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 43 Kommentaariid: 36
	Idee: Keskendumine teadusuuringutele Anti-Aging ja Longevity (vt idee) Kinnitused: 168 märkust: 32	Idee: Mitmekeelsus haiglas: Meditsiinitöötajad, kes on õppinud rahvusvahelises esperantokeeles (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 22 Kommentaariid: 35
	Idee: Muutuste käsitlemine ELi tervisealaste volitustetugevdamiseks (vt idee) Kinnitused: 117 Kommentaariid: 7	Idee: Keskendumine teadusuuringutele Anti-Aging ja Longevity (vt idee) Toetajad: 168 Märkused: 32

	Enim toetatud	Enim kommenteeritud
Tugevam majandus, sotsiaalne õiglus ja töökohad	Idee: ELi eelarve kasutamine eurooplaste hüvanguks: Eelarveliit (vt idee) Kinnitused: 581 Kommentaarid: 33	Idea: Tingimusteta põhisissetulek kogu ELis, mis tagab inimesemateriaalse olemasolu ja võimaluse osaleda ühiskonnaelus (vt idee) Kinnitused: 319 Kommentaarid: 127
	Idee: ELi uus majandusmudel ja juhtimine (vt idee) Kinnitused: 561 Kommentaarid: 34	Idee: Kui palju raha esperanto päästab Euroopa Liidu? (vt idee) Kinnitused: 79 Kommentaarid: 85
	Idee: Euroopa sotsiaalõiguste sammassotsiaalse turumajanduse edendamiseks (vt idee) Kinnitused: 557 Kommentaarid: 37	Idee: Tingimusteta põhisissetulek (vt idee) Kinnitused: 77 Kommentaarid: 83
	Idee: Uuendatud Euroopa sotsiaalleping õiglaseks taastumiseks (vt idee) Kinnitused: 528 Kommentaarid: 32	Idee: Aluslepingutes sisalduv sotsiaalprotokoll palkade ja tingimuste vähendamise peatamiseks (vt idee) Kinnitused: 329 Kommentaarid: 66
	Idee: Aluslepingute sotsiaalprotokoll palkade ja tingimuste dumpingu peatamiseks (vt idee) Kinnitused: 329 Kommentaarid: 66	Idee: Alustada võitlust maksuparadiiside vastu & is väljaspool ELi (vt idee) Kinnitused: 269 Kommentaarid: 52

	Enim toetatud	Enim kommenteeritud
EL maailmas	Idee: ETUC kutsub üles reformima ELi kaubandus- ja investeerimispoliitikat ning taaskäivitama ülemaailmse mitmepoolsuse (vt idee) Kinnitused: 463 Kommentaariid: 17	Idee: Euroopa Armyloomine (vt idee) Kinnitused: 441 Kommentaariid: 204
	Idee: European Armyloomine (vt idee) Kinnitused: 441 Kommentaariid: 204	Idee: Internetiportaali „European Union - News“ peaks maailmas teavitama ka esperanto keelt (tõlgitud) (vt idee). Kinnitused: 40 Kommentaariid: 64
	Idee: Tsitaatkui üks: EL kui ülemaailmne osaleja (vt idee) Kinnitused: 301 Kommentaariid: 25	Idee: Euroopa ühendamise: ELi laienemise jätkamine (vt idee) Kinnitused: 230 Kommentaariid: 61
	Idee: Välispoliitika ELi tasandil, tuginedes absoluutsele majority-le, mitte unanimity-le (vt idee) Kinnitused: 258 märkust: 51	Idee: ELi tasandi välispoliitika, mille aluseks on absoluutne majority, mitte ühehääline y (vt idee) Kinnitused: 258 märkust: 51
	Euroopa ühendamise: Jätkata ELi laienemist (vt idee) Kinnitused: 230 Kommentaariid: 61	Idee: Liikmesriikide relvajõudude integreerimine Euroopa tasandil (vt idee) Kinnitused: 22 Kommentaariid: 33

	Enim toetatud	Enim kommenteeritud
Väärtused ja õigused, õigusriik, julgeolek ja turvalisus	Idee: 10 miljonit häält: muuta katalaani keel ELi ametlikuks keeleks (vt idee) Kinnitused: 923 Kommentaariid: 119	Idea: Haavatava inimelu kaitsmine: Euroopa väärtus (vt idee) Kinnitused: 244 Kommentaariid: 190
	Idee: Topeltstandardite puudumisedemokraatiaja õigusriigi kaitsmisel (vt idee) Kinnitused: 628 Kommentaariid: 48	Idee: Ühise Euroopa armee loomine (vt idee) Kinnitused: 68 märkust: 183
	Idee: Tugevdada inimõiguste alaste õigusaktide jõustamist (vt idee) Kinnitused: 480 Kommentaariid: 14	Idee: Trisoomia 21: Me tahame rohkem... (vt idee) Kinnitused: 82 Kommentaariid: 142
	Idee: Sooline võrdõiguslikkus (vt idee) Toetajad: 468 Märkused: 21	Idee: Meie põhiväärtuste kaitsmine: Demokraatia, õigusriigi ja vaimsete õiguste rahastamisemehhanism (vt idee) Kinnitused: 257 Kommentaariid: 116
	Idee: Meie põhiväärtuste kaitsmine: Demokraatia, õigusriigi ja põhiõiguste mehhanism (vt idee) Kinnitused: 257 Kommentaariid: 116	Idee: esperanto tunnustamine ELi kodanike ühe kultuurikeelena. (vt idee) Kinnitused: 223 Kommentaariid: 90

	Enim toetatud	Enim kommenteeritud
Digiüleminek	Idee: Õiglane digiüleminek (vt idee) Kinnitused: 494 Märkused: 43	Idee: EU-CAP = Euroopa kodanikud Hoolsusplatvorm (vt idee) Heakskiitmine: 1 Märkused: 81
	Idee: Avaliku sektori toetus avatud lähtekoodiga tarkvarale ja riistvarale (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 153 Märkused: 9	Idee: Cr yptocurrencies keelustamine (vt idee) Kinnitused: 14 Märkused: 53
	Idee: Eetilise AI suunas: edendada arutelu ja vältida ebavõrdsust (vt idee) Kinnitused: 125 Märkused: 6	Idee: Edendada raadio- ja teleprogramme, mis teavitavad esperantot digitaalse levikanali (DAB+ või DVB-T2) kauduka maailmaauksiliaar-Y keeles (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 26 Märkused: 47
	Idee: Euroopa kiipide valmistamine (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 120 Märkused: 34	Idee: Avatud lähtekoodiga tarkvara hooldajateüldine sissetulek (vt idee) Kinnitused: 59 Märkused: 43
	Idee: Isikuandmete kaitse üldmäärus: Isikuandmete kogumisest loobumine peaks olema vähemalt sama lihtne kui nende aktsepteerimine. Kinnitamised: 105 Märkused: 5	Idee: Õiglane digiüleminek (see idea) Kinnitused: 494 Märkused: 43

	Enim toetatud	Enim kommenteeritud
Euroopa demokraatia	Idee: Kriitiline mehhanism enesemääramise õiguse kohta (vt idee) Kinnitused: 1,009 Kommentaarid: 211	Idee: Kriitiline mehhanism enesemääramise õiguse kohta (vt idee) Kinnitused: 1,009 Kommentaarid: 211
	Idee: Üheskoos tugevamad: Demokraatlik Euroopa Föderatsioon (vt idee) Kinnitused: 946 Kommentaarid: 184	Idee: Vajame ühist Euroopa keelt (vt idee) Kinnitused: 121 Kommentaarid: 191
	Idee: Rõõmustavnõukogu Veto! (Petitsioon konverentsi esindajatele) (vt idee) Kinnitused: 784 Kommentaarid: 88	Idee: Üheskoos tugevamad: Demokraatlik Euroopa Föderatsioon (vt idee) Kinnitused: 946 Kommentaarid: 184
	Idee: Kodanikupõhise Euroopa demokraatia reformikava (vt idee) Kinnitused: 613 Kommentaarid: 62	Idee: Valida otse Euroopa Liidu president (vt idee) Kinnitused: 222 märkust: 114
	Idee: Tõelist Euroopa demokraatiat ei saa olla ilma ELi autonoomse fiskaalvõimuta (vt idee) Kinnitused: 588 Kommentaarid: 38	Idee: Parem keeleoskus – parem demokraatliklähenemine. Inglise ja esperantokeel! (vt idee) Kinnitused: 180 Kommentaarid: 110

	Enim toetatud	Enim kommenteeritud
Migratsioon	Idee: Ühine ränne ja naguylum policy, mis põhineb õigusteaustamisel ja võrdsel kohtlemisel (vt idee) Kinnitused: 484 Märkused: 56	Idee: Mitte enam sisse ränne Euroopa-välistest või esimese maailma riikidest (vt idee) Kinnitused: 135 Märkused: 139
	Idee: Mitte enam sisse ränne Euroopa-välistest või esimese maailma riikidest (vt idee) Kinnitused: 135 Märkused: 139	Idee: Loatavarjupaigataotlejate/rändajate väljasaatmine (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 45 Märkused: 91
	Idee: Inimlikkusel puuduvad piirid: ühtne sisse rändepoliitika y (vt idee) Kinnitused: 90 Märkused: 12	Idee: Ränne ja integratsioon (vt idee) Kinnitused: 76 Märkused: 71
	Idee: Väljasaatmine EList (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 90 Märkused: 40	Idee: Riigikeele õpetamine esperanto keeles: Edendada organisatsioone, kes seda teevad (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 28 Märkused: 59
	Idee: Ränne ja integratsioon (vt idee) Kinnitused: 77 Märkused: 71	Idee: Ühine rände- ja rändepoliitika, mis põhineb õiguste austamisel ja võrdsel kohtlemisel (vt idee) Kinnitused: 484 Märkused: 56

	Enim toetatud	Enim kommenteeritud
Haridus, kultuur, väljak ja sport	Idee: EL vajab paremat keeleõpet (vt idee) Kinnitused: 729 Kommentaarid: 157	Idee: EL vajab paremat keeleõpet (vt idee) Kinnitused: 729 Kommentaarid: 157
	Idee: Noored. EL ei saa rahastada eelnevat rahastamist (vt idee) Kinnitused: 477 Märkused: 20	Idee: Õnnelikumad keeleõppijad, edukamad keeleõpetajad (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 141 Märkused: 98
	Idee: Elukestev õpe ja õigus koolitusele, et saada Euroopas igaveseks reaalsuseks (vt idee) Kinnitused: 466 Märkused: 21	Idee: Keeleõpe Euroopas (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 184 Märkused: 83
	Idee: Õppetund esperanto kohta Euroopa Liidukoolilastele (vt idee) Kinnitused: 238 Märkused: 62	Idee: Õppetund esperanto kohta Euroopa Liidukoolilastele (vt idee) Kinnitused: 235 Märkused: 62
	Idee: Loodud Euroopa avalik-õiguslikus ringhäälingus (vt idee) Kinnitused: 195 Märkused: 54	Idee: esperanto – rahvusvaheline auxiliary keel (vt idee) Kinnitused: 111 Märkused: 61

	Enim toetatud	Enim kommenteeritud
Muud ideed	Idee: Euroopa suveräänsusenimel y. Vajalikud reformid (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 508 Märkused: 26	Idee: esperanto – ühine neutraalne keel, mille eesmärk on hõlbustada õppimist ja mis on vahend ühtsema Euroopa Liidu loomiseks (vt idee) Kinnitused: 261 Kommentaarid: 233
	Idee: esperanto keele ametlik tunnustamine ühe ELi kodanikekeelena (vt idee) Kinnitused: 325 Märkused: 138	Idee: esperanto keele ametlik tunnustamine ELi kodanikeühekeelena (vt idee) Kinnitused: 325 Märkused: 138
	Idee: esperanto – ühine neutraalne keel, mille eesmärk on hõlbustada õppimist jami on vahend ühtsema Euroopa Liidu loomiseks (vt idee) Kinnitused: 261 Märkused: 233	Idee: Euroopa lipu tervitussõnad (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 1 Märkused: 120
	Idee: Tegevuskavaüleminekuks loomavabale teadusele (vt idee) Kinnitused: 236 Märkused: 23	Idee: Euroopa Union – Federal State (tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 126 Märkused: 82
	Idee: Stop animal Suffering in Exotic Pet Trade with a Positiivne List (vt idee) Kinnitused: 228 Märkused: 8	Idee: Euroopa keele doptsioon(tõlgitud) (vt idee) Kinnitused: 75 Märkused: 73

II LISA: Metoodika

Käesolevas aruandes analüüsimiseks kasutatud mõõdikud pärinevad reaalajas platvormilt, kus andmeid pidevalt modereeritakse ja ajakohastatakse, isegi kogu uurimisrühma andmeanalüüsi ajal. See võib põhjustada väikseid kõrvalekaldeid arvandmetes.

Kvantitatiivses analüüsis kasutatakse järgmisi põhiparameetreid:

- Arvulised andmed ideede kohta, mille postitajad on üles laadinud kas üksikisikute või organisatsiooni esindajatena. Numbrilised andmed koosnevad ideede arvust nii üldiselt kui ka eri teemade raames.
- Numbrilised andmed toetusavalduste kohta: toetusavaldused sarnanevad sotsiaalmeedias kasutatavale „meeldib/hääletab“. Need aitavad näidata osalejate huvi idee vastu ja üldist poolehoidu sellele, kuid ei anna märku vastuseisust sellele. Seetõttu ei ole toetusavalduste arv iseenesest idee üldise toetuse näitaja, vaid ainult üks paljudest aspektidest, mida platvormil esitatud panuste analüüsimisel arvesse võetakse. Numbrilised andmed koosnevad toetusavalduste arvust – üldiselt, eri teemade raames ja seotud konkreetse ideega (kasutatakse ka ideede loetlemiseks toetusavalduste arvu järgi).
- Arvulised andmed osalejate märkuste kohta: analüüs hõlmab ka osalejate kommentaare üksteise ideede kohta, kuna need näitavad ideega aktiivselt tegelemise taset. Sisuliselt võivad märkused hõlmata mitmesugust tagasisidet, alates neutraalsest kuni nõustumise või mittenõustumiseni. See kajastub kvalitatiivses analüüsis (vt allpool). Numbrilised andmed koosnevad kommentaaride arvust – üldiselt eri teemade raames ja seotud

konkreetses ideega (kasutatakse ka ideede loetlemiseks kommentaaride arvu järgi).

- Arvulised andmed sündmuste kohta: postitajad saavad platvormil üritusi luua ja ürituste aruandeid üles laadida. Numbrilised andmed hõlmavad ürituste arvu nii üldiselt kui ka eri teemade raames.
- Sotsiaaldemograafilised andmed (anonüümsed): Enne platvormiga suhtlemist palutakse postitajatel esitada teave oma elukohariigi, haridusliku tausta, vanuse, soo ja tööalase staatuse kohta. Andmeid töödeldakse anonüümselt. Kuna seda teavet jagatakse vabatahtlikult (ligikaudu 70,5% osalejatest esitab selle), on osalejate profiilide kohta teabe esitamine piiratud. Vastajad ei esita eriti tõenäoliselt teavet oma ameti, hariduse ja elukohariigi kohta. Organisatsioonide puhul võib esitada ainult elukohariigi.

Aruandes keskendutakse peamiselt ideedel, kommentaaridel ja ürituste aruannetel põhinevale **kvalitatiivsele analüüsile**, et anda ülevaade platvormi sisust. Teemad ja alateemad määratakse kindlaks eelnevalt kindlaksmääratud teemade raames.

Praktikas on uurimisrühm teinud iga teema kohta käsitsi tekstianalüüsi ning koondanud kõik esitatud ideed ja lõpetatud üritused koos ürituste aruannetega. Selle töö toetamiseks on platvormi kaudu kättesaadavat sisu töödeldud tekstianalüüsi automaatses süsteemis, mida on kasutatud selleks, et aidata analüütikutel mõista suurt hulka tekstisisestust. See võimaldab rühmitada (klasterdada) postitusi eri keeltes ning otsida sarnast sisu kogu platvormil ja eri keeltes. Analüütikud kasutavad tekstianalüüsi süsteemi, et hõlbustada mitmekeelset sisuanalüüsi ja teha mugavamalt kindlaks sarnase idee arvukad esinemised erinevates postitustes. See aitab hinnata kindlaksmääratud teema või alateema esinemise taset. Tekstianalüüsi süsteem

hindab ainult platvormi kaudu esitatud sisu. See hõlmab pseudonüümitud vastuseid sotsiaaldemograafilistele küsimustikele, mida kasutatakse sotsiaaldemograafiliste andmete koostamiseks, ja muud platvormil esitatud sisu (ideed, kommentaarid ja toetusavaldused) (sealhulgas seotud metaandmed, näiteks sisendi tegemise aeg). Seejärel on uurimisrühm läbi lugenud tuvastatud klasteri ideed, samuti ürituste kirjeldused ja nende sündmuste aruanded, et anda kokkuvõtte ühistest teemadest ja võimalikest alateemadest, märkides kommentaaride jaotistes ka erinevusi ja võimalikke lahkavusi. Samuti viidatakse väga või sageli toetatud ideedele, mis hõlmavad teemat või alateemat. Kindlaksmääratud teemad ja alateemad on esitatud esinemissageduse järjekorras, mille analüütik on tekstianalüüsi süsteemi abil hinnanud.

Selle kvalitatiivse lähenemisviisi lõppeesmärk ei ole mitte ainult platvormil kõige rohkem tähelepanu pälvinud teemade või ideede registreerimine, vaid ka ühe teema alla kuuluvate ideede ulatuse ja mitmekesisuse registreerimine. Kui mitu platvormil esitatud ideed on tegelikult sama idee või alateema väljendused, esitatakse kokkuvõttes selle kohta kvalitatiivsed viited, viidates korduvale või silmapaistvale ideele või alateemale.

Kokkuvõtted sisaldavad ka linke illustreerivatele ideedele või üritustele, mis kirjeldavad konkreetset ettepanekut või annavad hea kokkuvõtte kindlaksmääratud teema või alateema üldistest argumentidest.

Ürituste analüüsimisel keskendub uurimisrühm suletud üritustele koos ürituse aruandega. Erilist tähelepanu pööratakse osaluspõhisematele ja arutlevamatele konsultatiivüritustele, et kaasata nende kodanike hääled ja arvamused, kes muidu ei leiaks teed digiplatvormile.

Teema jagunemine teemadeks ja alateemadeks või ideedeks on visuaalselt esitatud vastaval mõttekaardil.